

(વાંચો) સચિત્ર ધાર્મિક પુસ્તકો.

નરસિંહ મહેતા ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

મીરાંબાઈ ભાગ (૧-૨) સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

રામલીલા ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

વીણુવેલી ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

સાંત દ્રૌપદી સચિત્ર ૦-૧૦-૦

મદાલસા ભાગ ૧-૨ સંપૂર્ણ સચિત્ર કી. ૦-૧૦-૦

રાજ કઠીઆરો સંપૂર્ણ ૧-૪-૦

રક્ષક કે બક્ષક ? ૦-૧૦-૦

સતિ સીતા સચિત્ર ૦-૧૦-૦

પતિનારાયણ વૃત ૦-૬-૦

સત્યનારાયણની કથા ૦-૬-૦

વારાંગના કે દેવાંગના ? ૦-૧૦-૦

બત્રીસ પુતળીમાંની જુદી જુદી વાર્તા ૧ થી ૧૦

ભાગમાં સચિત્ર દરેક ભાગની કી. ૦-૮-૦

કામલતા સચિત્ર ૦-૮-૦

સમાજનો શીકાર ૦-૧૦-૦

સત્યવાદી હરિશ્ચંદ્ર ને તારામતી

ત્રીઅંકી નાટક સચિત્ર ૦-૧૦-૦

ચિતોડનો કરણ કી. ૦-૮-૦

પ્રતાપી પ્રામત્તા કી. ૦-૮-૦

રૂપિરાજનાં પદ સચિત્ર કી. ૦-૮-૦

ચતુર સ્ત્રિ વિજ્ઞાસ ગરબાવર્ણ

(લગનનાં ગીત સાથે) ૦-૮-૦

જુદમી જનેતા અને પરાવર્તન

સચિત્ર ૦-૧૦-૦

હિંદુ સંસાર સચિત્ર ૦-૧૦-૦

જીવતી ચુડેલ સચિત્ર ૦-૮-૦

રાજ હરિશ્ચંદ્ર હરિગીતમાં સચિત્ર ૦-૬-૦

ખોડાણા ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેક ભાગના ૦-૧૦-૦

પવિત્રકુમાર સચિત્ર ૦-૧૦-૦

પારસમાણી ૧૬૨ પાનાં ૦

બક્તશીરોમાણી ૧૬૬ પાનાં ૦

ઝેરી ઝવેરી સચિત્ર કી. ૦-૮-૦

એકજ પૈસો સચિત્ર કી. ૦-૮-૦

બક્તશીરોમાણી ૧૬૬ પાનાં ૦

પવિત્ર લીલાવતી (હરીગીતમાં) ૦-૮-૦

સતી તારામતી વાર્તામાં સચિત્ર ૦-૮-૦

કોણ ચાલાક ? સચિત્ર ૦-૮-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૯૨૫૩૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ધર્મશાસ્ત્રી પુત્રાભાઈના વ્યાસો

વિષય ૬-૧૪

બત્રીસ પુતળીમાંની વાંતો.

ભાગ ૩ બે.

ગર્ભવસેનની વાર્તા

કળશની વાર્તા

વિક્રમ ચરિત્રની વાર્તા

સુવર્ણ પ્રકાશ
વિદ્યાપીઠ
અમદાવાદ
મુજરાની કોર્પોરેશન મંગલ

પ્રકાશક :

બુકસેલર રણુછોડલાલ મોતીલાલ શાહ

રીનપ્રિસ—અમદાવાદ

પ્રથમાવૃત્તિ
સને ૧૯૨૫

::
::

પ્રત ૨૦૦૦
ચૈ. ૧૯૮૧

[સર્વાધિકાર પ્રકાશકને સ્થાપિત]

“ સુવર્ણપ્રકાશ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ ” માં મુળચંદ્ર ત્રીકમલાલે બાંધ્યું.
૬૦ કાળુપુર ટંકશાળા—અમદાવાદ.

વારતા ૧૦ મી મરધવસેનની.

પવીત્ર નામની દસમી પુતળી બોલે છે તે રાજ ભોજ સાંભળે છે.

શ્રી ગણેશાય નમઃ દોહરા—ગણપતી સરસ્વતી રતીપતી, જતી શાતી સં-
કત; ગતી મતી છતી એકડર, લલુ ભગત રણ ભક્ત. એક વદન આરાધીએ,
ગજવદન ગુણ ગાઉ, મદન બુધી શોભાવીએ, મદન કદન ચીત ચાહુ; અન્નમુખ
ગજ મુખ મંચ મુખ; દશમુખ ભંજન દેવ; દ્વામુખ ત્રીમુખ સત મુખ, કર શહજ
મુખ શેવ ચોમુખપદ મુખ સહીત મુખ, મુખ જેનું મંજર, કમળમુખ કલ્યાણકર,
વિનવું વારંવાર. માત તાત ગુરુ ઇષ્ટને, નવ નાથ ચોરાશી શીધ; અવતારના નવ
ઝહ નમુ, રીધપતી દેશુ રીધ. સમરણ કરતા સારદા, નરમદા ગંગાનું નિર.

ચોપાઠ—શ્રી સારદાને નમાવું શીશ, આરાધુ ઉમીયાપતજઘશ; સીંહાસન બત્રીશ
જથા, વરણવું વીકરમ કથા. ઉત્પત્તી કહુ ઉજેણી વણી, ઉત્પત્તિ કહુ સીંહાસન
તણી; ઉત્પત્ત કહુ ઈંદ્ર આશનો, ઉત્પત્ત કહુ વીકરમ વંશનો; ઉત્પત્ત કહુ ભુવભડ-
ભોજ, જેણે માગણને દિધી બહુ ભોજ, ઉત્પત્ત કહુ ભરથરી ભોગ, જેણે પુંજનો
લીધો ભોગ શીંહાસન કવણ લાવીયું; કયાં અવની ઉપર આવીયું; કોના હાથનું
કોને ઘડ્યું; કવણ જરાવંતાને જડ્યું; જડનું ચઢતન એ કયમ થયું; પાછું સ્વરગમાં
એ કેમ ગયું; વીક્રમ અવતરયા કીયે ગામ, નવ ખંડે કયમ બળ્યું નામ; ભરથરી
એ બે કયમ ભાઈ, મુરનાયકથી એહ સવાઈ; કવણ ભોજન ભાગ્ય એ ભાગ્યું, શાસ્ત્ર
અધું એણે સાંભળ્યું; આવ અંત ઉત્પત્ત એહ, ઈંદ્ર પુત્ર ગર્વવતી દેહ; કોના
આપને કોનો પુત્ર, સાચો અક્ષર કહુ એક મુત્ર.

દોહરા—ભરતખંડ જળુદાપ, ધારી ત્રય ધરવિસ; ભોજરાજ ભાવક ભડો પ્ર-
થમ ઉમીયા ઇશ. શ્વરદુલ તાતજ એહનો, મુજ કાકા નરનામ; રાજ કર્યું ભરત
ખંડનું, પુત્ર્ય આક્રમ કામ.

છપ્પો—પ્રગટથો ભોજ જે દિશ, પીતા તો મરણ. પામ્યો; ઉછેરયો કાકે એહ,
સેદન્ધ સમળી વામ્યે. કાકે સારવા મોકલ્યો; વનમાં મારનારે કહ્યું, સમ એ ભાઈ
શ્રી રામને, ભાણુ ભોજ રાયને થયું; લખ્યો મત્ર એક તત્ર, ગયા માંધાતા મહીપત;
ગયા રાજ્યને સમ, ગયા દુર્લભન વનમાં, ગયા પાંડવ તે પાંચે; ગયા મુરનાયક તે
કિ, ગયા નાથ નીરમેશ, ગયા હીરકાશી હરીશંકર પ્રથવી માહે કાંઈ મગ્ધ થયા, મ-

થવી માંહે સહુકોરમ્યા, કોઈ સાથે પ્રથવી નવ ગઈ, ગુણ કોએ નવ ગમ્યા.

દોહરા-પ્રથવી કારણ મારે મને, અધીક કરે છે હાથ; કોઈ સાથે પ્રથવિ નવમઈ, આવશે તારે સાથ. તે કાગળ વાંચીઓ, તેડાવ્યો તે તરત. સૌંધુ રાજ તેની ઘડી, જેહ પમાડે મરત. જન્મપત્રી કરી જોશીએ, ભારે ભોજનો ભાર; અધીપતી ઇંદ્ર સરી ખડો, કરણ સમો દાતાર. છપ્પો-રાજ પદવિ શી રામ, કામ સમાને રૂપે; સતવાદી હરીશ્ચંદ્ર, ઇંદ્ર અધીકારી ભુપે; યુધીષ્ઠીર સમ જોર, આણાવળી અરબુન જેવો; અત્તી કોળ ફરશુરામ, તોલ તરતીએ એવો, અરી ગજણ રજણ સજણ, પરદુખલ જન કરણ; ભોજરાજ ભાલ ભલપણ તણો, શામળભટ કહે અશરણ શરણ.

દોહરા-થયો નથી થાએ નહિ, ભોજ સમો કોઈ ભુપ; ધીયર એ પડીત તણો, રાજ તેજ રીધ રૂપ. વરસ પંચાવન નવ માસ, ઊપર દીવસ ત્રણ એટલું આયુષ ભોગવ્યું, ગયો તે શીવને શરણ. કીરતી તેની કોટીધા, પાંચ લક્ષ વરસ પુંઠ; જનુ નીએ એક જનમીઓ, શેરેક ખાધી મુંઠ. મહીમા મહીપતી માધવતણો, માણેક રાખ્યાં મુંઠ; જનુનીએ ભોજ જનમીઓ, સેરેક ખાધી મુંઠ. જ્યો જમત જસજોરથી વહો વિમાન વઘકુંઠ, જનુનીએ ભોજ જનમીઓ, શેરેક ખાધી મુંઠ. તે ભોજ તરતિ અંતર, કરતો જેને દીનરાજ; અસત્ય નહી, અન્ય નહી તન મનથી તાજ; એક દીવસ સીંહાસને, સભા ભરીતી મુર; ન્યાય ચુકાવ્યો ગોવાળીએ પ્રમારથનું પુર, રત્ન વીપ્રનાં ઓળવ્યાં, સોની થયા મુભણ; લાંચ લેનારે લક્ષવસા, પંચ કરયુ પ્રમાણ. ગોવાળીએ ન્યાય ચુકાવ્યો, જે નવ ચુકયો ભોજને સાથ; રત્નચારે સોની થકી, સોંચ્યા બ્રહ્મણને હાથ, ભણ થયું શ્રીભોજને, મનમાં કર્યો વીચાર; ગોવાળીઆમાં ગુણ નહી, ભુમીમાં છે ભાર; દઈવત ભુમી ઊપરે, ખોદાવી તે ભગ; ઇષ્ટદેવ આરાધીઓ, પ્રિતે પ્રણમ્યો પાગ. નીકળ્યું આશન અવનવું, તરણ જેવું તેજ; નરખી હરખ્યો રાયજ, હઈડા માંહે હેજ, નવગ્રહ ઝાંખા થયા; નવલખ સતા વીશ નક્ષત્ર; પંચરંગ પુરા રાગના, પંચ પવીત્ર પાત્ર; ભુમતી ચોસઠ જોગણી, ત્રીશ કોટીક દેવ; નવ નાથ ચોરાશી સાથ મુખ, મુખસાગરમાં ઝીલીઓ, પુરણ પ્રિતે પેર; ગાજતે વાજતે ગુણ ઘણે, ગુણનીધિ લાવ્યો ઘેર ઢોલ મરહંગ હમકારથી, વેરયાં પુષ્પ ચોપાસ; કસ્તુરી કહંબ કરયાં, કેશર બેહક બરાસ. કંચન મેહ વરસાવિયા, ભચક દીધાં માન; નમર ભોજન કરાવીયું, માગણ પામ્યા માન. પૃથ્વીના પંડીત મેળવ્યા, નવશંડના નરપત; દાન માન સનમાનથી, ત્રીલોક કરવા તરપત. નવસે નવાણુ નહનહિ, નીર-મળ ચણ્યાં નીર; સીંહાસન સોત નાવણ કરયાં, શુદ્ધ થયાં શરીર. જમન કર્યો ભુગતાઈથી, દાન કોટીધા દીધ; પુસ્ત્યારક દિન મુધથી, લાખેણુ મુરત લીધ. પાંચે પ્રદક્ષણ કરી, આસન બેશે જેમ, માંમાં કહીને બાલીયાં, તેહ પુતળી તેમ.

ચોપાઈ-પવીત્ર પુતળી વનીતા નામ, બોલી ઉઠી તેણે માત્ર ભોજરાજમાં ધ-

રતું પાય, આસન ખેસે વીકરમરાય. ભોજ નવ કર એ ઉપર મન; વીક્રમ સમ દાતા નહીં કો જન; ભાવતાં નહીં પામે ભોગ, પામીશ મરણ ને થાશે રોગ; કુણ મણતીમાં રાજ તું, ખેશીશમાં વાડું છું. કરોડવાર કહું છું થકી, આભડવાળે-ગ અમને નથી, આશરો એમાં નથી તાહરો, તું સતવાદિ છે માહરો. પંચડંડ છત્યા છે જેણે તોલ ખેડા કેર છે તેણે, પગ ખેચી રહ્યો ને રાય. પ્રીત ધરિને લાગ્યો પાય, પુતળી વચન કર્યું પ્રમાણ, વિક્રમસેનના કર્યાં વખાણ, આ અંત વખાણી વાત, કુણ તાતને કુણજ માત; કુણ જપ તપ પુન્ય પ્રવેશ, ગામ ઠામને કુણજ દેશ. પ્રથમ તો તું કહે કુણ, દીડી સાંભળી કાને ઉંણ, સીંહાસન એ કોનું વડયું, વિક્રમસેનને ક્યાંથી જડયું; કોણે એક ઠામે ઠાટીયું, શોભાવિયું કોણે સાટિયું. કહો ઉતપત સિંહાસન તણિ, સાંભળવા ઇચ્છા છે વણી; જડરૂપ સોના પુતળી, કેમ વાચા બોલે પુતળી, અચરત એ ઉપન્યું છે મુને, મંદિહ ભાગ્ય પુછું છું તુને, જડ અઘતિન છે માનવ દેવ; કુણ સતગુરૂ છે સેવ. સુખીયાં કે દુખીયાં થસો, રહેશો અહીં કે સ્વરગે જશો; પ્રણમી પાય લાગું છું તને, એહ કથા સંભળાવો મને.

દાહરા-પવિત્ર બોલી પુતળી, સાંભળ ભોજ મુજાણ; પવિત્ર કરું ને થાઉં, હું કરું વિક્રમ વખાણ. ગંગા ગાયને ગોમતી, કાશીને કદાર; એથી ફળ અતી ઘણું. અપ્રમપાર અપાર, એક સંમ કમલાશમાં. ખેડા શીવમહાદેવ, પ્રભુ પારવતી સહીત. મુર સનકાદીક શિવ બ્રહ્મ ભણે છે વેદને. નારદ કરે છે નરત. સનકાદિક શિવા કરે. સુખ સાગરની સરત. ઈંદ્ર ઉતારે આરતી. ધરણી ધરે ધ્યાન. મુરજ અંદ્ર શાન્તિ કરે; મધવા માગે માન, વિસ્કોટી વામવતળી. શોભાગી કમલાશ. એંશી કોટી ઈંદુ જડ. લક્ષ્મી લીલા વીલાસ. શીતર કોટી મુરજ સમ. તેજ તપે છે ત્યાંહાં. વીસલાખ વૈકુંઠવર મહારાજ બીરાજે માંહ. અધીપત અખંડ અટકળ, અપ્રમપાર અપાર; પંચ-માલુત જેણે પ્રગટીયા, દેવ વડો દાતાર; ત્રણ ગુણ જેથી થયા, ચાર વેદ જે એશ. ખટ શાસ્ત્ર જેણે રચ્યાં, આદ્ય નિરંજન શેશ. કરતા હરતા ભરતા ભલા, પાલણ પોષણ પ્રીત. નીગમ નતી નેતી કહે, સમાજમાં સત્ય રીત. સ્વરગ મૃત્યુ પાતાળમાં, જડ અઘતનમાં વાસ, ક્રીડી કુંજર દેવ દાનવી; પુરણ તેજ પ્રકાશ, સમ્મા સપત સાગરે, સપત દ્વાપ નવખંડ; ચઉદ લોક ચિતામણી, ભરપુર ત્રણે તાન.

છપ્પા-જેજન નવ ગ્રહ લાખ, આઠ એથી ઈંદ્રાસન; ગાંધવ ગુણ નીધ ધેર; જેડ તેની કીનર જન, ચતુર મુખ જેજન લક્ષ; ચાર ચો ગુણ બ્રહ્મસદન ભાસે સીતર જેજન સત્ય લોક, વિશકોટી વૈકુંઠ વાશે છનુ કરોડ જેજન ત્યાં છનપતી, રાન કમલાશ રૂપા તણે; શામળ કહે શી ગતી શહીત જશ મહીમા ગુણનીધ ઘણે,

ચોપાઈ-કરણ નીધ રાજે કમલાશ, વિશ્વકરમા આવ્યો તે પાસ; રૂપ રૂપ દેવતાઈ અંશ, પુરૂષ પ્રાકૃમી વીરચીવંશ. પુજા કરવા શીવજી તણિ, લાવ્યો ભોજ શામળી

બણી: તરબીબ તમશેા તોફાતોલ, એ સીંહાસન અધીક અમોલ, લીલમણી જડયા
લક્ષ કરો. જુગમાં જેની નહી કોઈ જોડ, પામ્યા હરખ ધર્મનો ધણી, દીરી શોભા
તેમાં ધણી. ફરી ફરી સીંહાસન જોય, મહા રૂઢ ધણું મનમો હોય; રમવા હસવાના
એ હાથ, યોડી કંદ્રય કરત્રીમ કામ; સભા ભરી શોભે તે દીસ, ત્યાં બેઠા છે આપે
ધરા. દોહરા-મહાલક્ષ્મી માહા સરસ્વતી, માહાકાળી નીજ નામ: માહા માયા મહા
શક્તિ શુભ, વ્યાપીક હામોડાગ. શ્રુધા ત્રશા નિહા શુપત, જ્યત જગમગ જોત;
તેજ પુજતાં તરતીભતર, ઉદેકાર ઉદાત, શક્તિએ સરજ્યા ત્રણ ગુણા સરજ્યા તે
સંસાર, પંચમાભુત પેહેલી પ્રગટી. નોંધારાઆધાર, શક્તિ વીના મુનુ સહિં. અવ-
મંત્રમાં એહ, કાયર મુત પુન્યવંત જન. દેવ દાનવને મેહ: પંડીત પંડિત અતી ઘણા
તે તું નજરે દાખ: સીંદરીદ્ધ સંતાખીયા, ભાગ્યા ભલી ભાખ: બ્રહ્મા વાંખુ રૂઢ સહિ
ચંદ્ર ઈંદ્ર સત સુખ: રાવણુ રૂપ માગય રીધપત કામની કેરી કુખ, અંધવી થાય અંધી
ઉછર્યા, વગવ્યા ધરાવ્યા એળીયે રાખ્યા ઉદજમાં કાં પેગંબર પીન, નવ નાય ચો-
રાશી સીધ, નરઈંદ્ર પુરીને પાસ: દશ અવતારી દાખિયે, વનિતાનો વીશ્વાસ કોગલ્યા-
એ રામજી દેવજી ઉદરે રામ ભળીયા બીજ એથી કવણુ, કામની કરતાં કામ; મુરખ
જન મમતા કરે, અજપ્રય શું જાણે એહ: શરજન તારતો શક્તિ છે, દહવત એનીદહ;
ઉમીયા માતા જગતની શીવ શ્વર્ગના તાત: પુરાણુ પોકારી કહે, વેદ વખાણે વાત.

ચોપાઠ-રાજેશ્વરી રસોઈ કારણે, બુધનીધાન બેઠા બારણે; શાક પાક સામગ્રી
સીધ, વરે વાસ જેને ઘેર ઘરી, ખટરસસ્વાહ આણી મન અહકો ઉઘાદશીવજી કેરી
જુવ વાટ, ટાઢી થાય રસોઈ માટ. નેર્યાં મોડલ્યાં છે દશવીંશ, ઉતાવળા પધારે ધરા.
જે જાય તે જોવા રહે, રૂણાનીધને કે નવ કહે. માથે શેવક દાસી કે દાસ, કોઈ નહી
પાર્વતી પાસ, થયાં આકળાં આપો આપ. તન માંહે પ્રગટયો છે તાપ, કોઈ નવ દીઠું
તાંહાં બારણે, બાંધી કનક પોળી કારણે: કનક લુચો તાંહાં ધરી, કામની એક કન્યા
ત્યાં કરી; પેહરાવ્યા સોળે શણુગાર, વીશંભરીને શાની વાર; એકે નેતરે રૂઢકો અંદે.
કોટી બ્રહ્માંડ ભોગને ઘેર, તેહનાં કરમાં આપી તાલ; દેખાડ શીવને માહરો માલ,
શીવજીને તું તેડી આવ, લલચાવી લોભાવી લાવ: શીવ સમીપે તે તો ગઈ, ગાન-
તાન રીઝવવા રહી. રાજ્ય રાજેશ્વર તે ઘડી, સુંદરી સીંહાસનમાં જડી; વીશ્વકરમા
એ લીધા હાથમાં, શોભી સીંહાસન સાથમાં. બીજી ત્રીજી ચોથી ચાર, મોકલી માહા
દેવી તે ઠાર, પાંચમી છઠી સાતમી, આઠ નવ બહુ ગુણુ બાર, ધર્મવતી છે ધારણુ
ધીસ, નરખે તેમ તેમ હરખે દશ સહુકરમા વાજ વાજંત, શીરછત્ર ચમર છાજંત,
બુદ્ધવંતી છે બચિશ, અંતર માહે રીજ્યા ધરી, નાટારંગ તે થયો; તે આસન અવ-
નીમાં ગયું, ઉમીએ કહયું તું તેમ થયું; પછે તું પ્રગટયો જોજ લડલુજ, રૂઢ સત
વાદી તે રૂપ, કોઈ જન્મતા પુન્ય પ્રતાપ, પામ્યા સીંહાસન આપોઆપ, સીંહાસનમો

ભાગ્યો સદૈહ, અમરત ધનના માણ્યા મેહ.

દોહરા-ભોજ કહે સુણ ભામનિ, પુછુ પ્રશ્ન પવીત્ર; વાત કહો વીસ્તારથી આ-
રૂ વીકંઠ ચરીત્ર. કવણુ રૂપ એ ભરથરી, કવણુ શણુવી શરણુ; માત તાત એનાં
કવણુ, કહો વાત એ વરણુ, વીકરમ સણુવી મુણો, તરતીબ ભાધ્યે ત્રણુ; અને
કયાં અવતર્યો, કયાં સાંભળાવો કરણુ.

ચોપાઈ-ભામની કહેછે સાંભળ ભોજ, માગણુનેતું દેછે મોજ; વીકંઠ મહીમા
સાંભળવા અડયો, કુંદનમાં જેમ હીરો જરયો. દેહ એક સમે ઈંદ્રલોકમાં ભેડો મુર-
પતી રાય; તેનીશ કરોડ સભા સહુ, એછવ અદકો થાય, સહસ્ર અડાશી તાંહાંરૂપિ
ચોસઠ જેમણી જાણુ, બહા વીણુ રૂંદ છે, પંચ કરે પ્રમાણુ, નરત્ય એક અપછરા,
ઓપમા અપ્રમયાર; નાટારંગ સીધ, સકળ લોકનું સાર, તત્વ તાંહાં ત્રીલોકનું; અ-
ધીકા અમરતે દીન, હરખનો સાગર ઉલટયો, મધવા રીઝયો મન ધન ધન એનો અ
પછરા, ધન ધન એનો નાચ; ધન ધન એતું નામ છે, ધન ધન એનો તાત; અમરત
સરીખા જેના બોલ છે, એમાં ઝાઝી બુગત; એમાં ઘણા ગુણુ ધર્યા, ભગવાનને ભક્ત;
પ્રસન્ન તે ઉપર, દુખ દરીદ્ર નેટ; ઈંદ્ર મન વીચારીયું કરૂ શીવને ભેટ, ચઉદ કોટી
ચીંતામણી હેતે પુજ્યા હાથ; કંઈલાશ આવ્યો કરજેડી; મુંદર અપછરા સાથ; એક
ચરણુ ઉભો ગહયો, જપતય ધ્યાન ધરીયું; પુજ પાટયને પંધતી. માહારૂંદ બહુ માન
હરીએ હેત ધરયું છે ઘણું, મુરને આપ્યો એક હાગ, અપછરા મહીત પાછો વ-
ળ્યો આવ્યો ઈંદ્રાશન દાર, ઈંદ્ર આવ્યો ઈંદ્રાસને, વીત્યા દમ બારેક દન; જેથો
નાચ નારી તણો, મધવા રીઝયું મન; વીચાર કર્યો વેપુવીખે. મુજ જેગ નહીં એ
કાન, એ શોભે કંઈલાશમાં, બહુ ગુણુ શીવને બાર. રાજ રાજેશ્વર શીવ છે, શીવ
દાતા સમરથ, ભોગી ભવમાં એહ છે, બીજ ભોગ અતરથ. અપછરાને ઈંદ્રે કહયું
કામની જાણો કંઈલાશ શોભા સાથે લાવીયો, પરીબ્રહ્મ કરે પાસ, રાજેશ્વરને રીઝવો
જેટલી તુજમાં બગ, સકળ જનમ તાહરો થશે, પ્રીતે પ્રણમ્યો પાગ. અહરનીશ ર-
ટએ આનંદમાં, રીઝવો ઉભીયા પતી ધરા. ઈંદ્રે એમ વરતા કહી, તેને ચડાવી શીશ
અહીં હવે નવ આવશો, રહેજે, શીવને શરણુ, રીઝવો ઉભીયા ધરાને કામની સાંભ-
ળ્યો કરણુ, નાચ તાહરો નિરખીઓ, માન્યું માહારૂં મન, ભેડ શીવને મોકલું કંઈ-
લાશ શીખર ભોવન એ શીવના પ્રતાપથી, ઈંદ્ર થયો હું આપ, સઘળી સમરથ મા-
હરે, એ શીવને પ્રતાપ, ઉમ્મતી સ્થીતી એ થકી, એહજ જેળીંદર ધરા, કરતાહરતા
ફીરતાર એ નારી કરે. તન મન ન સહુકોનાં હરે. મોહ પામા સઉંકો મનમાંહ. ચીત્ર
લેખા ચિહ્નતે તાંહ, સુખ તરસ સહુ ભુલી ગયા. જે જ્યાં તે ત્યાં બેસી રહ્યા.

દોહરા-ચીવમાં તે ચીંતા થઇ. શીવ ના આવ્યા શા માટ. કાંઈક કઉતક ઉપ-

ન્યું. વણા વડયા મેં વાટ. રશોઈ કરતાં નીસર્યા શાક પાકને અન ચીંતાતુર અઈ આલીયાં મહા રૂઢ ઉપર મન. સીંચ પધારયાં મુંદરી. સભા સમીપે બચ. નરત્ય કરે છે નારીયો. કઈલાશ તણો છે રાય. મોહ પામ્યા મહાદેવજી, વાબવાગે સાથ; કોઈયે માન દીધુ નહી, નવ બોલ્યા શકની સાથ. એક ઘડી ઉભા રહ્યા, ચઢી ઘણેરી રીશ; પગની જ્વાળા પ્રગટ થઈ, જઈ ભેદી તે શિશ. માન ભંગ થયા માનીને, મન-માં પ્રગટયો તાપ; સભા સહુકો દેખતા, શકતીએ દીધા આપ, ચઢતરડપ તમેચીંત-ની. જે જડ રૂપીયાં થાઓ; બોલો નહી ચાલો નહી નવ ગુણુ અવગુણુ ગાઓ. રૂઢ ભુલું દેખો નહી. નહી પાણી નહી અન; લારકવંત થાઓ તમે, અહોરાત્ર અનુદન; ઝાંખાં પડીયાં સર્વકો, સજન સહોદર સાથ; શીવ આધ સભા સહુ હેતે બેડયા હાથ, કામાવંતી કામા કરો અહ અમારો વાંક. સહુ શ્રેષ્ઠી છે તાહરી, તુજ આગળ સહુરાંક પાતળુ પોષણુ પડેરક્ષણુ મુધાવારીન વ્રષ્ટ હવડાંતો શઉ ઉજડ થશો, શમવાતછે જેમ, કષ્ટવતકાયા થઈ રહ્યા છે તેમનાં તેમ આગળ કળીયુગ આવશે, ખોટા થાશે ખેસ, અવતરશે મુત ઈંદ્રનો તારો મસશે મેલ, માધવા મુત થાશે માનવિ, તેનાગુણુ ગાઓ; એક ઘડી ચઢતન થશો, પછે સ્વર્ગમાં જાઓ. અવતરશે એક અંશપત, ખરી વાતનો ખોજ ધારા નય તણો ધણી, ભારે કરમનો ભોજ; એકઘડીતેઆગળે, વાચા થાશે વેદ, કઈલાશ આવજો કામની ભરાંત નહી તે ભેદ.

ચોપાઈ-જડ રૂપ ભરીશ થયાં, પાર્વતિ પછી મંદીર ગયાં; એમકરતાં ગયા દીન ઘણાં, કલ્પ કહું શીદાસન તણાં, એક સમે મહાદેવ મંદીર ઓળંગ કરવા આવ્યો ઈંદ્ર; પુરણ મન થયું પ્રસન. દેવ તાણુ કીધુ દરશન. ખટ મહિના સુધી કરી શેવ, મનસા સીદ્ધ રીઝા મહાદેવ. કંઈના નિધીએ કષ્ટ કાપાયું, ઈંદ્રને આસન આપીયું, પ્રસન થયો છે ઉમીયા ઇશ, લાવ્યો ઈંદ્ર ચઢાવી રીશ. કંઈક દીવસ તે ઉપર ઈર્ષા, મહા મન મદે ભર્યો, ખાય પીએ ને ખુબી કરે; આસન દેખી મનડુ હરે, વણેદીવસે ધોરધર ધિર, વસુધા પર થયો વીક્રમવીર સકળ લક્ષણો બેતી માંહ, પંચડંડ જ-ત્યા છે ત્યાંહ; અતુલ્ય તેજ પ્રાકરમ છે ઘણું, લે ઈંદ્રાસન ઈંદ્રજ તણું, ઇંદ્રજાણી પો-તાનો પુત્ર, શોભાવ્યું તેને ઘરમુત્ર; શોભાયો મુરનાયક સાથ, ઈંદ્રાસન આપ્યું તેહાથ. વીકરમાજીત ધેર આસન હરયું, પંચડંડ શીર છત્રજ ધરયું; જીવતાં સુધી કીધી બેશ, રહયું આશન પોતાને રોશ. અયુષ ખુટે સ્વરગે ગયો, આસનનો અક્ષોપજ થયું, તે ભુગતેભુગદિશ. નત્વ ગુણુ તણુ દેવનું સકળ દેવનું સાર; સકળબીજ શરૂથી તણું, ખીછે નહીકો પાર. પ્રણામ કરી ગઈ પ્રેમદા, શીરોમણુજે મુત્ર; વનીતાને મળ્યો છે વાટમાં, પ્રતાપ ઈંદ્રનો પુત્ર; કયાંહાં જાઓછો કામની, વીસ્તારીકહોવાત; એમ કહીને હેતથી. હશીને ઝાલ્યો હાથ; વચન થયું તમ તાતનું, ચરણે નામ્ય

શીશ બહિષ્કૃત ગીરી કંઈલાશમાં, જ્યાં ઉમીલાપત ઇશ, સાચે હવે સ્વા કરું, શક્તિ
 થાય અવતાર; જુમાત મુગાત ભવજળ તરણ, દેવણ એ દાતાર. કહે કુવર મુજ
 કામની. પ્રીતે આવ અમ પાસ; રિભુને રાખુ અમો શીઠ જાય છે કંઈલાશ, સદાચીવ
 તુજને શું કરે; તાહર રૂઢ રૂપ; એતો ભોગી ભાંગનો; ભોળો ભારે છપ એતો દાતાને
 ડાસલો. તુજ જવાની જોર. મુજ પાસે શોભો તમો, એહ સાચો અંકાર; કહિ પ્રકાર
 બહુ કામની, પ્રીછો નહી તે પેર. જાતિતી કંઈલાશમાં, તેડી ગયો તે ઘેર, નીત નીત
 નઉતમ કરો, નરત્ય હું ચ બણેરી હોય, જાણે હોતે એકલો, અન્યન જાણે કોય, રા-
 ખી રાયે જોખમાં, ઈંદ્ર પુત્રે ને એહ; શીવ ઈંદ્ર જાણે નહી, તનમાં લક્ષણ તેહ. એમ
 કરતાં તે દીન ગયા, માણો મનથી માસ; ગયો ઈંદ્રપુરી, કંઈલાશમાં પરીબ્રહ્મ કરે
 પાસ, માંન દિધાં મહારે, ભવે પધારો ભુપ; આગ્યો આનંદ ઉપન્યો, રૂં દિધુ રૂપ,
 ધાંચ પ્રદક્ષણા એણે કરી; પ્રભુમ્યા શીવને પાય; પછે સ્તુતી ક્રીધી ધણી. રીઝવ્યો
 ભોળો રાય, ધરયું ધ્યાન એક ચીતથી, તેવા દીઠા દેવ; ચરણજ વંદન કરી, સહજ
 પ્રધારે શેવ. વીનય કરયો વાસવ ધણો, હેતે જોડયા હાથ; માહારી મેં મોહવી હતી,
 અપછરા શેવા કાજ; તે હવડાં ક્યાં નરત્ય કરે. સાચું કહો માહારાજ, અહીં નાર
 કોઈ આવિ નથી. મહાંદવ કહે છે મરમ. જાણ થકી જુડ વદો, એ નહી તમારો ધરમ
 શાખાશ શાખાશરે સુરપતિ; બોલો જુઠા બોલ; છેતરો મુજને છળ કરી, નહી તમારો
 તોલ. મધવાતો ઝાખો પડયો; વીપ્રીત મુણી તે વ્રત; અનુચર એકને મોહ્યો, તેડી
 અપછરા તરત, કેહરે પાપની તું ક્યાં રહી. રાખી કોણે પાસ; મુજને તેં જુડો કર્યો
 નાવી કેમ કંઈલાશ, વનીતા વાણી ઓચરી, પાય નમાવ્યું શીશ માહારાજ માહારો
 વાંક નથી. રખે કરો તુજ રીશ. વાસવ તમ સુત વાટમાં, સહેજે મગીઓ સાથ, ના
 ના કહેતાં તેહને. હેને ઝાલ્યો હાથ; કાલાવાલા કોટીધા, મેં ક્રીધાં લક્ષ કરાડ જવાતો
 દિધી નહી, એવો માન મરોડ; કહે શીવજ તને શું કરે, ત્યાંહાં માહાર કેટલું જોર;
 સાચું બોલે ને ઘટે, તે કયો આપ અંકાર; તેડયો સુત ઘાપે કરી. શીવ શનીદે આણુ
 તેં કેમ આપી અપછરા, ક્રીધી બુદ્ધ અજાણુ; લોપી લાજ તેં માહાર, ઘણું થયે
 ગુમાર. પડ પાપી પૃથ્વી પરે; ભોગવ મરધવ અવતાર; નીચ વસ્તુ ભક્ષણ કરે, તોલ
 ઘણેરા તરણ. કુમાર ઘેર માટી વહો, ચોપમ ચાલો ચરણ; મરધવથી ગુણ હીણ
 નહી મરધવથી નહી મુઠ, તે અવતાર તે ભોગવે, પાપ કરે ને ઘુડ; સુત તે શીવને
 જઈ નમ્યો. મોટા છો માહારાજ કરો ઓર્શીગલ તાતને, સાંભળું તવ સાથ. માહારાજ
 કરો ઓર્શીગલ તાતને. સાંભળું તમ સાથ. માહારાજ મને તો આપીઓ, કરી
 મરધવની દેહ; તેનો કરો છુટકો, વાત આગળ કહો તેહ; મંદ મતી યદ્ય ચુકીયો ત-
 મો ઇશજો આપ; કહો ઈંદ્ર કરૂણા કરો શાંત પમાડ આપ. છપો-પુત્ર કરે ને પાપ
 ચીતાજ પુન્યજ જાણે; પુત્ર કરે ને દુખ, પીતાજ માહા મુખ જાણે. પુત્ર કરે ને ખે

દે, પીતા તે લાલ તહી જે પુત્ર બોલે જે જુડે, પીતાજી સાચ કહે જે. પુત્ર અવગણ્ય
અસંખ્યા, પીતાન મન લાડ છે; શ્રાપ આર્યોગલ કીજ્યે, પ્રભુજી તન પ્રતાપ છે.

એના વચન કહ્યાં અનેક વારસ પુત્ર વાણી વીવેક.

દોહરા—દયા આવી મહાદેવને, સાંભળ સુરપાતી રાય; પાળ વચન જે પુત્રનું,
જુવને પ્રસન થાય. છાંધ્યા-જેને જવાની બેર, મુન્યની પેર ન પ્રીછે. જેને જવાની જે
ર; ઈશ્વરને નવ તે ઈશ્વર; જેને જવાનાં બેર; રૂડી નવ રાખે રીતી; જેને જવાની જે-
ર પર પ્રેમદા પર પ્રીતિ; બેર જેને જવાની તણું; અંધા તે આડે આંક છે શામળ
કહે ચતુર, નર તે એમાં ગરીબના શો વાંક છે.

દોહરા—શ્રાપ મીઠા થાયે નહી આપુ એક વરદાન; અવતાર ભોગવ ગરધવ
તણો મહારૂદ્ર તણા તુજ માન; ૫૬ તુ તે પ્રજા વીખે કળજુગમાં કુંભાર ઘેર; ગરભ
ધરશે તાંહાં ગરધવ, પૂરણ અચરત પેર. થોડાક દીન દુખ વેશી, પાછા આવજો
સ્વર્ગ; પૃથ્વી ઉપર સુખ સઉ થશે, વેદ વીખાણે વર્ગ; મધવાસભો મહીમા થશે, કું-
વર સાંભળ કરન દાદાણીથી અનનવી; તરણી વરસો તણ તણ પુત્ર તુજ આવશે,
નવખંડ થાશે નામ; રાજ અલાવીશ રામનુ. કરશે રૂડાં કમ; નીશા સમ થસો દેવ-
તા દહાડે ગરધવ હોય, ભોગવજો સુખ લીલાધણી; મરમ ન જાણું કોય પ્રણમી પુત્ર
થાયે નમ્યો પડીયો પ્રજા ઉપર, સ્થભતીર્થમાં અવતરયો, કુંભારીને ઘેર; ગરધવ
તે ગુણ ગુણનીધી, આગલા જન્મનું બણુ; દંધવત છે તેને દેવનું, વેદ વચનથી વેણુ.

ચોપાઈ—ગુલાલસાગરજી તેનું નામ; રેહતો સ્થભેતિર્થ ગુણુ ગામ; બીજા ગર-
ધવ ધરમાં ધણા, મોહોટા નાહાની બચ્યાં ધણાં. એક દીવસ થઈ છે મધરાત સુતાં
આનવી બેજાત; એક ગરધવ બાંધ્યો છે તાંહાં સુતો છે હોજો ધરમાંક અલ્યા હોજા
તું સુતો બગ, તાહરે મન ગમે તે માગ; તાહારા રાયને ઘેર જઈરહે, હું કાહાવું તે
વાતજ કહે કહીયે રાજા સુણજો તમે. શૂભ કહેવા આગ્યા છું અમે મા-
હારા ગરધવ પાસે આવ બેઠ શામકી સારિ લાવ, પેટ તણી પુત્રી પર
ચાવ, કેવી રૂડી તે વરણાવ ગરધવ કહે જે નવ કહે તું, તો તુજને દુખ દંડશ
હું નહીતર તુજને કરશું નાહાલ. કહેશે નહી તો થાશે હાલ, એમ કહી તે છાનો
રહયો, હોજો ઉઠી બેઠો થયો; અરૂપર ન્યાળીને જોય, મનુશ ધરમાં દિહુ નહિ કોય;
અચરત વાન મન માંહે ધરી, તેતો સુતો પાછો ફરી. મને ભણુકારો વાગ્યો એક, કે
સમણુ લાગ્યુ મુજ દેહ; એમ કહી સુતો ન્યાહરે, ફરી ગરધવ બોલ્યો તાહરે. અલ્યા
જાત મેં કહી કે જોયી, શુ મુજને ઓળખતો નથી; તારા રાયને મહેતુ બણુ; નહીતર
તું તો બોધશ પ્રાણુ. કુંભાર ઉઠ્યો અચરત જોય, ગરધવ થયો તવ બોલે કોય. થયો
પ્રભાત વીમારી પેર, મયો પ્રધાન તેણે તે ઘેર; મહારાજ તમારી વાચા બહુ, અચ-
રત એક તમ આગ્યા કહું પ્રધાનને આખો તીજ બેર, તારે બોલો હોજો બોલ

માહારે ઘેર એક ગરધવ જાત. તે બોલ્યો મુજથી મધરાત. હાહાથું માણસ બોલે જેમ તેથી મીઠું બોલે તેમ; સગા સહોદર કેરી સ્તિ, તે મુજ સાથે જોડે પ્રીત; કહેવેતાવ જઈ તાહારે ભુપ, એને ઘેર કન્યા છે અનુપ; હેત કરી મુજને પરણાવ, પાયેલાગવા સામો આવ. નહીં પરણાવે આણે કામ, બાળી મુકીશ બાધું ગામ; હાથી ધોડા પ્રધાનજ પુત્ર; દેહવટ કરશું ધરમુત્ર; જે હું ન કર તમને જાણ; ખોડી નીચે માહારા પ્રાણ; પ્રધાન હાલે વાતજ મુણી, મન પોતાને સાચી ગાળી; પ્રધાન કહે નહીં મારે તુને, તમ ઘેર તેડી જાઓ મુને; તેની ચરચા હું તો જોઉં. માહારા મનના સદેહ ખોડી; એમ કરતાં પડી છે રાત, ગયા પ્રધાન સાંભળવા વાત અરધિ રાત ગઈ બન્યા હરે, ગરધવ વચન બોલ્યો તાહારે માહાર નવ પાણ્યું વચન કાં ચેતવ્યો નહિરાજન તું તો વાંક કહાડીશ માલો, દેશ કુટાવીશ હું તાહારો; એ વાત તુને મન ભાવીયો પ્રધાનને તેડી લાવીયો; જે પ્રધાનજ હાલ્યો હશે કામ શહુકોનું થશે; કદી અહંકાર મનમાં આણશે. એવું કરયુ તો એ જાણશે; એવું વચન ગરધવે ભણ્યું પ્રધાનને તેનો સડિ મુણ્યું; ફરી બોલો બે ચારેક વાર, તાહારે વાત થઈ નીરધાર એમ કરતાં અરંગાદય થયા. પ્રધાન રાજસભામાં ગયો, કરી વાત મન બુદ્ધિ વરી; રાજ સમજાવ્યો. હેત કરી. અથઈતી માંડીને કહી, અરસપરસ જેટલી જ થઈ; રાય પ્રધાન મન બુદ્ધિધરે, માટે પરીક્ષા ગરધવની હું જોઉં. માહારા મનનો સદેહ ખોડી. તે બેજાણુ જોવાને ગયા. છાતા કુંભારને ધર રહ્યા પછે ગરધવ બોલેષતેવાર રાજ પ્રધાન આવ્યા આ હાર. નિશ ચરચાએ આવ્યા તમો, તે સરવે જાણું છું એમો પર ખાનો પુત્રી પેટજ તણી, જોડા પ્રીત મુજ સાથે ધણી; તે વાને નહીં આરંભાજ મુજ ને દો ગમે તે કાજ; કોઈ થકી નવ થાયે કામ, તેહ કરું હું આણે કામ.

છપ્પો—જળ સ્થાનક થળ થાય થળ થાનક જળ ભરીએ, તરણનો કર મેર મેરનો તરણ કરીયે, નેવના પાણી માભ, ચોખું હું ચડાવું, વેળુ કેરા ઘાટ, જેકહે તે ઘડાવું, કહો તો દેશ નવા કરાવું, પરણાવો પદમણી મને, નીકર ગામ દેહવટ કર, પ્રથમ ચેતાવું છું તુને.

ચોપાઈ—જે કહે તે આગળથી કર, વળતી તાહારી કન્યા વર, તાહારા મનનો સદેહ ભાગ, મુજ પાસે ગમેનેભાગ મનઉનમત નર રાખીશ કરી, બોલો ઉતાવળા હેતે હશી. દોહારા—અચરત પામ્યા બેજાણા, વાતઅશંભવ એહ, ન હોય ગરધવ ગુણ ગણો, કોઈક દેવની દેહ, આપણુ એવું માગીએ, જેથી નવ અપાય, એનેમન જે હું શ છે, તે મનમાંજ સમાય, માહારા ગદને પાછલે, તુ કર ત્રાંબા કોટ, શીશા રૂપ કો તણાં, એહ દરવાજે આટ, એટવું જે તમથી થશે, તો મુખ કહેજે હાય, કન્યા પરણાવુ પ્રીતથી, રીઝી બોલ્યો રાય, વાચા હું ચુક નહીં, જે બોલું છું વાણુ, કન્યા હોય જે પરણવી, ચીત ચતુરાઈ આણુ, કરી કોટ ત્રાંબા તણો, તો એ કન્યા પરણું, નીકર જાઓ પાછા ફરી, નકી સાંભળજે કરણુ.

ચોપાદ—કહે ગરધવ સાંભળેરાય, કહું તે એક કરો ઉપાય, જેટલો ઘટ કરવો હોય સાજ, ઘિંટાવી સુતર આપો આજ. જગ્યા રાખજે દરવાજા તણિ, ત્યાં થાય શોભા ગુણ ગણી, એટલી શોભા થાશે કાલ, પરમદારે મુજ કન્યા આલ. ન કરીશ માફારી સાથે વાત, હવે નહિ બોલુ તુજ સાથ, સાંભળી સરવ ગરધવની પેર, રાય પ્રધાન આવ્યા બે ઘેર, ધારાવારી દીધિ દુધ, ઘડી પછી વિચારી બુદ્ધ. દરવાજાના રાખ્યા કામ. વીંટયુ સુતર વસે જ્યાં ગામ, કો કહે સાચુ કો કહે કોક, નીશા રામે સુતા શહુ લોક, જે કોઈ બાહાર નીકળશે આજ પ્રાણ પોતાનો કરશે તાજ તેડયો વીશકરણા તે કામ, ત્રાંબા ઘટ ચોવણું ગામ, વીશકર્માને શાની વાર, શોભા વિધ અપરંપાર, રચના કીધી નઉતમ નવિ, કહી ન શકે કોઈ મોટો કવિ અધીક શોભા કુંદરાસન, શ્રી અમરતના ધન.

દાહરા—કારમી કરત્રીસ શોભા હવિ, ઉદંકાર અતી આટ, રૂપા કેરા કાંચા, તાંબા કેરા કોટ, પ્રજા ઉડી પ્રભાતમાં, શોભા શુભ સુજાણ, વધ્યુ તેજ તે નગ્રમાં, જાણે ઉગ્યો બાણ. રાજા કહે દાતાર છે, બીજાનું નહી કામ, કન્યા નવ પરણાવીયે. બાળે બાણુ ગામ, ઇતંતરે દેહવટ કરે. લુટાવે ભંડાર, કુંદરથી કહે છે અવનવા, અપરંપાર અપાર. માત તાત મુશાળ પાળે, ત્રાણું એક લક્ષ એક રાયની દીકરી, ચંદ્રમુખી ચીતયદાય, બીજી એક પ્રધાનની, શીવ પુજતને જાય. સુરજમુખી નઉતમ નીધી, તીજી ભાટની પુત્રી; પંચ મુખી તે પદમની સહીયર ત્રણ પુત્રી. દેવી દેહેરે નીત જતાં, બાહ્યાં ત્રાણે બોલ ત્રાણે એક વરને વરે. તનમનથી તે તાલ, ચંદ્રમુખીના ચ-હલો, પરણાવે પ્રીતે રાય; બીજી બે પાતે વરે. ગુણશહુ તેના ગાય. ગરધવ આવ્યો ખરણુવા, જોવા મળીયુ ગામ, વચન રાય ચુક્યો નહિ. શોભા કામો કામ. બીજી બે રહી બાળકા. ચુક્યાં નહી તે ચીત; ગરધવને ત્રણે વર્યાં. પુરણુ આળી પ્રીત; કોઈ નીંદાસ્થિતિ કરે, કોઈ રૂપ ભુંડું ભાળ, ત્રાણુ રાણીને એક વર, શાસ્ત્રજ પુરે શાખ. કો કહે એન પુજીએ, કો કહે કરીયે શેવ; આંખે નર રૂપે રચ્યો મોહોટો એ મહાદેવ. દુ-રાચારી લોક લક્ષ્યા, કરે બહુ ભુંડી વાત; ગરધવને દીધિ દીકરી, એમોટો ઉતપાત બીજી બે કન્યા તણાં, બોહ્યા માતને બાપ; એકની તો પરણુ હતિ, પુરણુ એનાં પાપ બાપને કહે બે કન્યકા, કરયું અમો શુભકામ; પરીયાં તરશે પાંસસે, નવખંડ થાશે તુજ નામ.

ચોપાદ—શુ પરણીને કીધું કામ, ત્રાંબાવટી કરયું ઘડ નામ; આપ્યો ઉતારો રેહેવા ત્રાસ. વિવિધ પ્રકારે વીલાશ પ્રભાતે તો ગરધવ થાય, નગ્ર બંધામાં ચરવા જાય કો નીંદે કો વહે વાણુ. કામારે કોકરે વખાણુ, ઘડી એક રાતે આવે ઘેર; બોળઉતારી મુકે પેર. સુભટ સુભાગી તે નર થાય સ્ત્રીઓને આનંદ ન માય. ચાતુરિ સંભળાવે

કરણ, સુરસુત ભોગવે તરૂણી ત્રણ; ત્રણના શોભિતા શણગાર, વાઘ્યુ રૂપ તે અપર-
મપાર, આકાર જેવો હોય ઈંદ્ર, સોભે શરદપુનમનો ચંદ્ર. અચ્છીને સમજાવી કહી વાત
નવ કરશે કોઈ આગળ વાત. કદાચ ચોથુ કોઈ જાણસે. તો ઉતપાત અનર્થ
આણશે કદાચ જાણસે તમારી માત, મહારાદેહની થાસે ઘાત. ડાહ્યાં છો તો કહ્યું
છું તુંને, રખે છતાં કરોજી મુને, જે દહારે કહી તમોએ વાણ, તે વેળા નહીં દેહમાં પ્રાણ.
મહારા દેહમાંથી જીવજ જશે, નગર બધુડટંતર થશે કરજોડી રહી ત્રણ કામની, કરી
વાત વિતી જામની; રાત પડે ભોગવે રાજ, જાચ પ્રભાતે ચરવા કાજ નીત પ્રતે એ-
મજ હોય, ચોથુ ભર્મ ન જાણે કોય; તેતો ગરધવ તણા ઘરમાંય, શોભા ઈંદ્રના સરખી
થાય, નારી નરખે નરપતી તણા, ઘડી નેહ વાધે ઘણા; લીલા લેહેરથી લીલ લીલાશ
તારૂણીયા ત્રણ કર્મ પ્રકાશ. એમ કરતા ગયા બહુ દીન, કોઈ વાત ન જાણે અન્ય.
નઉતમ શોભા નરખે નેટ, રહયો ગરબ ત્રણને પેટ, એક દીવસ રાણીની માત પ્રીતે
કરવા આવી વાત દોહા-આવી રાણીની માવડી; પુત્રીને મળવા કાજ; દીઠી ચરચા
ચતુરની, દીલમાં પ્રગટી દાઝ. રૂપ રત્ન સરીખડું. ઘણા હરખ મનમાંય; તેજ પુંજ
તરૂણી તણું, સુર જેવી શોભાય; કહો બાધઓ શા મુખ થકી, તાહારૂં વાઘ્યુ તેજ;
તાહારૂં દુખ દેખી બળું, છે કેમ હરખને હેત, નીશંક નહીં કે તમ સમી, રામા વા-
ઘ્યુ રૂપ; ભરથાર ઘરમાં ભોગીયો. ભારે ગરધવ ભુપ, દેહ છંડુ હું માહારો; દુખેન
ભાવે અન; કવોડે કુંવરી પડી, મારૂં મન ઘણું દાઝે તન; કેમ માહારે પેટે પડી, જીવી
શાને કાજ, કરમ લખ્યો ગરધવ ઘણી; લાગી કુળમાં લાજ.

છપ્પો-બાળ તાહારૂં રૂપ, બાળ ડાહ્યાપણ મુખ તાહારૂં, બાળ તાહારૂં બળ, બાળ
જાણતર એ માહારૂં બાળ સહીયરો તમ ત્રણ. બાળ સદગુરૂની શેવા; બાળ પુદ્ગ સ-
પુદ્ગ, માગ્યા વર ગરધવ જેવા. બાળ રંગને રાગણી, બાળ અકલ આવડી; ક્યારે
કરે બે પુટીયા, માહા દુખ પામી માવડી.

દોહરા-વચન માતાનું સાંભળી, બોલી પુત્રી વાણ; શાને કાજે દુખ ધરો, મુજને
છે કલ્યાણ. માહારો વર છે દેવતા, જેઓ હોય ઈંદ્ર, વરણ વાયુ કુબેર કરત મહ
ગુણ તારા રવી ચંદર. ભલુ થજે એ તાતનું, પરણાવ્યો એ કંથ, પુરયા મનોરથ
મનતણા, આનંદ અદકો ચંત માડી માહારે મુખ એ ઘણું, નિત નિત હરખું
આપ, આનંદ દીન નીરગમું, તે માત તાત પરતાપ ફરી વાત પુછીશમાં. બે મન
રૂડુ ચાહાઓ દુખ નવ ધરશે માહારૂં, ધેર તમારે જાણે. માતા કહે મુણ કામની,
ચેતીછું હું ચંત, કુળ બોલ્યું તમો માહારૂં, કર્યો છે બીજે કંથ. મરમ વચન
મુણી માતનું, પ્રીછે પ્રેમદા પેર, માત રાખુ મંદિર વિશે ઘણે હેતથી ધેર. સ્ત્રીની
પ્રીતે પાલીયે. કરી વનીતાને વાત, છાની રાખી માતને, તરત પડી ત્યાંહાં રાત.

છપ્પો-સીના પેટમાં વાત છેક રહે નહીં છાની, ક્યે ઉઠવત બંધુ ગામ, મનની હોય બે માની, સીને છાની વાત, કહે તે મુરખ માનો, સીને છાની વાત, કહે તે શ્વનો શામે. સી આગળ વાત છાની કરે, તે બુગ બાધે બહાર થશે. શાખળ કહે સીના સંગથી, અધીક ઉત્પાત અનરથ થશે.

દોહરો-ખોળ ઉતારી મરધવે, તણ્યું રૂપ કરપરદીયાળો થયો રાજવી, ભોળો બારે ભુપ, તે નારીએ નરખીયો, શરદ તણા જેમ ચંદ્ર, જેવા દિનકર દીપતો આ-નંદ કરો કંદ. જેવા પાર જળહળે, જેવી દીપક બેત, શોહ નો દીઠો સામુએ, ઉદકર ઉદોત; ખાય ખીએ ખુબી કરે, પ્રીત ચાલે પાન નરનારી ત્રણેને હસુ, માણ મન મ મતા માન, માને મન વીચારીયું, દાહાડે મરધવ થાય. બાળુ ખોળીયું એહનું, તે બવની ભાવટ બાય; ખરા અંગરા ખેરના પ્રમદાવી છે ઝાળ, તેમાં નાંખ્યું બાળીયું ખાંત મરધવ ખાય. અગ્નિ લાગી અંગમાં ચીતમાં ચેત્યા તરત ઉઠા ઉઠા નાસે નમો, માથે આવ્યું મરત બાળયું મરધવ ખોળીયું, કુડ કીધું કામ, ઇતર શરો પ્રથવી વિષે ત્રાંખાવટી ગુણ ગામ. ચાર ગડે ફરતું બળે, ગામ ઇતર હોય પશુ પંખી કે માનવી જીવે નહીં જન કોય, નીશા સમે નાસે તમે, જવાય અટલે બચો. કહેરામાં કાઠિ આગળે, થવાય એવાં થાઓ. આવ્યું વીમાન અંતરીક્ષથી. મરધવ બેઠા માંહ અવતાર તા પુરો કર્યો. થયો આર્સીગન તોહ.

આપામ-ઈંદ્ર પુત્ર ઈંદ્રાસન ગયો, આપ બાપને પુરો થયો, ગામા ત્રાળે લાગી શીળ, મન મારે પ્રગટી બહુ બીક. કોઈને કહેવા તે નવ રહી, વનીતા ત્રણે મારગ વહી, નાહાં વાત સુગી તે કરણ. મરબવંતી તરૂણીયા ત્રણ. અવરણ ઉદ-ચની લેળા થઈ ચાર બેજન ત્રણે ગઈ, પ્રાતકાળ થયો જટલે, ગામ ઇતર થયું નેટલે પશુ પક્ષીકે માનવ બત. થણાક જીવ તળી થઈ વાન, ત્રાંખાવટી થઈ ગયું અલોપ. કીર્તાર તળો જણાયો કોપ; ત્રાંખાનો કોટ રૂપાનો રાછ, ડળીનયુગ માંતે કયમ રહે તાછ, અલચત તે અલોપજ થયું, નય ઉગડ થઈ રહું તે ગામે થયો ઉત્પાત, ત્યાર પછી વશીયું ખંભાત, તેની પાસે એક ગામ, નય તળું છે તેનું નામ. મરધવની નો અં મન થઈ, નાહી નારીયો ત્યાં તે ગઈ રદી અસ્તે તે બીજે દન, વનીતા ત્રે સર એહવન. વરદરૂશી લેખે તપ કરે રૂંદ ધ્યાન ધરિનું ધરે રૂશી ચગળ નારી જઈ નમી, દીધાં માંન ગુણવંતી ગમી શુભ વેશે દીક્ષે છે સર્વ નમારી કયમ ભુંડીગતી બુધવંત બાળપણ વેય, પ્રમદા કીયમ આવ્યાં પ્રદેશકયમ જેણું પરયું વન સાચુ બોલો આણે દન. હેતે નારીએ જેડયા હાથ, સાચી વાત બોલ્યા તે સાચ, મન થકી મેહેલીને મરધવ વીતી વાત માંડી કહી મરધવ. ઉપજાવી પજ પરણ્યા તણી, કહી કયા માંડીને મણી, આમુ નખર ભવનીમાં મયું પ્રમદા બદલોતો અચને થયું, અમે નહાં આવ્યાં અરણે એક વરને વરત્યાં ત્રણ. સૌ હ

કીકત છે માહારી, આવી જાંઠ વળચી તાહરી અમે રૂપંતી બને જાળ, પગલે પગલે બેસે આજ. બેસો બાકીઓ માન્યું મેં બંત, તમે પુત્રીએ હુ તમ તાત પક્ષી પ્રીતથી રહો મુજ પેર, અરસ ખસ પ્રીતથી પેર; નહી લોપે દેવકેદાનવી, ફરકી નશકે માનવી; પશુ પંખી પીડા નહી કરે, ચુમત ચાર હરદ નહી કરે, ખાઓ પીએ નથી અહી ખેટ, માહા રૂંદ તણી છે મોટ, તણે તરણી કરી તાહા રહ્યાં, સીધનેઆ મમ મુખીઆં થયાં નીત પ્રતે દહાડા એમ બય, ઉદરે ગરબ મોટરો થાય માનનીને મોટી છે આશ પુરા થયા દીવસને માસ; પ્રથમ વજ્રવનિ કુંવરી જેઠ, સુરજ મુખા છે તેની દેહ પુરણ પ્રગટયે, પ્રાકમી પુત્ર; લોભાન્યું બધુ વર સુત્ર; જેમ મયંક શુદ બિજળ તણો તેજે પુંજ તરણીએ વણો; ધન લગ્નસાથી ધીર, નવચંદ પ્રસન નજીમ નીર; ભરથરી ભુમીપત થશે, પાંચશે પરીયા તારશે જેમ ભોગ રાજધાનુષ્ક રાજ, અસત્ય અન્યાય કરશે તાજ. અતીશે આયુષ ભોગવે બેગ મારગ બુગતે એમવે; જન્મપતરી કે રાજ રૂખી મુખ પામી તે તરણે સખી; ત્યારે પછી મહવાડા ચાર, પ્રસવ્યો રાજકુમારીયે કુમાર, રોહણ નક્ષત્ર પંચમીનું પ્રસ્ત, પ્રહમાં નવમી છે કેસ્ત, સકળ ગ્રહે સરખાછે સાચ; કેદ વરતીક પુરાગ્રહ પાંચ; મહા દશા દીન દશ મુદ રાજ, સીદ દશ બેગતી શુભ કાજ; અગ્રત ચોવડીયું અગ્રત લગ્ન, મહીમા બે ઇ સહુ થયાં મગન; વીડો નામ વીરધનો વીર; નામનું રાખી ચકશે નીર; વાસવ જેવા એહ વિવેક; અવનીમાં થાશે અધીપતી એક; ભાટણ ભાટ નીધી છે મન, તેને પેટ પ્રગટયો ગુભ તન, દંડુ અગ્રતથી પ્રગટયો છે જેમ, તેજ પુંજ પ્રગટયો તનતેજ હસ્ત નક્ષત્ર જન્મ જંહનું; પ્રભવ નામ પાડ્યું તેહનું ચાર ચૌદ બોહોતર બુજશે; આગમ નીગમ એને સુઝશે; રાંચ પંદર પચીસ પ્રીછશે આઠ દબર એનો પ્રીછશે, બે બાર બત્રીશે લહે, અગીયાર એ વિશે કહે; ક્ય સોળ છત્રીશે છત, પશુ પક્ષી બોલી ગુણ મત, બુદી બત બુવાં છે વરણ, દેવાર્ધદિવ સરખા જણ તપુ. આનંદ ધન અદકેરો થાય, દીન પુંડે તો દીન વહી જાય, ઉની નાવે તેને આંચ, પુત્રી પ્રકમી વરશે પાંચ, છપ્પો—જેને જેવો સંગ, રંગ સઉ તેવો બેમે, જેને સંગ, પ્રાંતપણ તેવી પેસે. જેને જેવો સંગ, તેને એવાં કંત કાવે; જેને જેવો સંગ, લાસ ભોજન ને ભાવે, રૂડા સંગે રૂડુ રચે, અધર્મ સંગ અવગુણ હમે, રૂંદે સંગ ગલી ગજવી, ભાગ્ય શાળી વિવા ભણે.

ચોપાક—નવનવા ઠરાવે ઠાઠ, એમ કરતાં વરસ થયાં આઠ. એક દીન પ્રભવ રમવા ગયો, બેજન એક ખેડો તે રહ્યો, રાત અધારી ભુલો યડ્યો વણકારાની ખેડે અકચો, વણજારા લેહ મયા વિદેશ, દીડો મુબટ સુર સુશેશ કર્મવતો કર્મવતો વીર, ધીમમ મરણ દીડો વીર. તેના કિષ્ટ સહુને દેહ, કાગરથી બાણાઓ

તેહ પશુ પક્ષી બોલે જેટલું, તત્ત્વ લોલ બણે તેટલું, સહુનો નાયકને સરદાર, પ્રકરમ તેનાં અપ્રમયાર.

ચોપાઇ—તે વણઝારો મુખીયો થયો, વીઝેગ વાલા કરો રહ્યો, પ્રશવ્યા પુત્ર તણ રાજ રતન, રાજવી તે જોડે રતન. તેજ પુંજ મહા કોટીક દામ, વીકોભર થરી પ્રભવ નામ, કરી જન્મોતરી તણે તણી, થરી તરણ પ્રથવિપતી ઘણી, થયાં મુખીયાં આનંદ ભેર, ઉંઝર્યા પુત્ર રૂખીને ધેર. અસ્ર સહસ્ર ધનુર માહા ધીર, માહા બેદા દીશે બે વીર. પુરાણ શાસ્ત્ર ભેતિપને વેદ; ભારે સંસકૃત ભારથ ભામનીના ભોગ, એક બંધવાનો થયો વીઝેગ, આપ વરસ એકાદશ થયો, મહીપતીસુત તે રમવા મથો, ચાર પોહોર તે વનમાં રમે, આવે છે સંધ્યા સમે, ગ્રગયા રમવા આવે વહાલ, અરો દુત વિદ્યાનો ખ્યાલ. એ દીવસને કઉતક થયું; બેળન બેરે ડાહ્યાપણ ગયું, બંધન કર્યા ગ્રગયા દસ વીસ આવ્યા ધેર આથમતે દીશ. રૂખીને ધેર સાધુને દીન બ્રાહ્મણ આવ્યા કરવા ભોજન, એટલે બાળક આવ્યા ત્યાં હણ્યા જીવ દીડા કર માંહ, તે વીધે દીડા દ્રષ્ટ, કાયામાં તે પામ્યા કષ્ટ. પાપી એ જીવ દહાડી હણે, એ હત્યા મનમાં નવ ગણે. દેવતાઇ પુરૂષ મળ્યા દસ વીસ, રાખી રૂઢેમાં અદકી રીસ, એ ને ધેર ભોજન નવ કીજએ, મહા પાપદેવતાઇ લીજએ, રીસાઇને ચાલ્ય સહુ રૂખી પ્રદ્ધ વીર થયો મન દુખી. આળોટેને આડ થાય, બ્રાહ્મણ એ કયમ ભુખ્યા બાય, નોતર્યા બ્રાહ્મણ ભુખ્યા બાય, તે માર્યાની હત્યા થાય, જે કહેા તે અમે કીજએ, પર-ધેર ભોજન લીજએ.

દોહરા—બીજ વીર બહુ બોલીયા, એ કેમ આવે કાજ; તમ ધેર ભોજન કીજએ બે કરો બે પુત્ર તાજ. વીકે ભરથરીરે કહયું, ભોજન કરો નીચંત; આજથી અમે એહી રહુ નહી, પરવરીયે છે પંથ. માગી શીખ માતાની દુઃખ નવ ધરશો લેશ; નાહાના ભાઇને ખોળવા, પંથ કરૂં પ્રદેશ. થોડેક દીવશે તમ કને, વાસુદુ ગુણ ગામ પ્રભવને કરૂં પાટવી, તે વીકો માડ નામ. આશીશ દીધી તણ જણે, ચોથો પ્રદ્ધ રૂખી રાજ; શુકન બેઠને સંચર્યા. કરવા રૂડુ કાજ, ભોજન કર્યું સહુ બ્રાહ્મણે, અતી દીધી આશીશ પ્રસન હબે બે બ્રાતને આવ બીમીયાપતી ઇશ, પ્રણામ કરી બે પર-વરયા, અંતર નહી ઉચાટ. આરાધી શીવ અંબીકા, વારૂ દીધીવાટ, રમે જમે ભુખી જમે, દુત મરગીયાને મેલ; બુએ ચરયા ચોદેશની, ખરા હુનાળા બેલ, અનેક દીવસ વાટે રહા, વિરાધ વીર વરેણ હરતા ફરતા આવી ચડયા, માળવ ઉજેણ ક્ષીપ્રા તક ખુબી ઘણી, જ્યાં માધરવુ મશાણ, હરશીધ મહાકાળેધર, સકળલોક મુબળ; તેહ આમનો રાજ્યો કાયા દેહમાં કષ્ટ, આઠ વરસ અખી બળે, વીરામ દુખની પ્રદ્ધ, બીજુ દુખ વળી વાંઝીયો, પેટ નહી કાંઈ પુત્ર. અળખામણી આખી મેદની નહી.

ભોગદારી ધરસુત્ર. શીવ દેહેરે તેનો ગયો. પુત્ર્યો ઉમયાપાત ઇશ્વર; મનમાં ધરીને
 ધારણ હોયું શીવને શીશ; જેથી રાજ્ય ગુણનીય થયો, હુતો શીવને. શરણ; માંકર
 ઘાત તું મહિપતિ, તે સાંભળીયું કરણ. એરે શણગાર એક હસ્તીને, રનેહ રાખ તે
 સાથ. કળશ. ગંગોદક ભરી, હેતે આપો હાથ. કળશ ઢોળે જ્યાં હાથણી; તેને સાંપો
 રાજ, રોગ શોક ને દુખ જશે. કરો. રાજાજી કળ. ચુરતક વચન ચઢાવીયું. ગુણવંત
 આળ્યા ઘેર. હુકમ થયો તેતો કર્યો; પ્રભાત સમે તે પેર. પડો વજડાળ્યો પુરવિએ
 મળ્યા રાણાને રંક ઉંચ નિચને અધિપતી, નમી લોક નીશંક વણીક આઘ વટે.
 મારગુ, વળી વરણ અદાર; મળી અસંખ્યાત મેહની, ચોવટ ચોદેશ ચાર, ઘેર
 નીશાન ગડગડે, ઓછવ અદેકે થાય; શુભ શણગારી હસ્તની; રીઝે એકો રાય; ફરતી
 ફરતી કુંદડી, કળશ ધરોંછે શીશ. જોને શીર કળશ ઢોળશે. પ્રસન્ન ઉમીયાઇશ ભાગ્ય
 શાળી ઉભો હતો; ભરથરી વીડો વીર, હેત કરીને હાથણી, ઢોળયું નીરમળ નીર,
 ભરથરી ભીનો રગથી, પુરવ જનમનું પુન્ય. કળશ ઢોળ્યો શીર હાથણી, નવ રહી
 એકે તુન્ય તરત બેસારીઓ, પંચ પીરિજા પત્ર, મણી માણેક મોતી જડયાં શીર સો.
 નાનું છત્ર, ભુપતી થયો ભરથરી, ઈંદ્ર અવતાર અમીર, આણ વરતાવી નમ્રમાં, વીડો
 રાજ વજર. ભરથરીએ ભુમી ભાગવી, થયો દેવાંશી દેહ; આગળ દહેવાશે વારતા
 નાર સંગાયે નેહ હવડા સંક્ષેપે કહુ, વીક્રમનાં વખાણ; આગળ સદેહ ભાગશે; પંચ
 કને પ્રમાણ બીજ વાતમાં પુતળી, કહેશે સરવ કૃત. ભરથરીએ ભોગ ભોગળ્યા, વટક
 સાવટ નરત; જોગ ભોગ જુગતે જાણીયા અધિકારે દહેવાણો ઈંદ્ર, થોળ્યો રાય સમ-
 સ્તમાં. જેમ તારામાં ચંદ્ર; સાઠ સહસ્ર સેના વરસની, પરણ્યો પદમની પેર, એંશી
 સહસ્ર ધરતીતણી અલખત આણા ઘેર, પહર લક્ષ પરણીયા. ઘણા ઘણા મુલાવડાય
 એક છત્ર અવનીપતી પ્રતાપવંત પોહોડાય; વજર વીક્રમ કરે ભરથરી ભોગવભોગ,
 એક દીવસ શું નીપળ્યું, સવળો અવળો સંભોગ સાઠ સહસ્ર રાણીમાં શીરામણી;
 અનગલતામ અમુલ; સોરક દેશની સુદરી, ત્રાંલોક રંભા સમતુલ, મોહ પાગ્યો તે
 મહીપતી વચન કરે નહી લોપ; વેચાણ થયો વનિતાતણો, ક્યારે નવ કરે કોપ; અન
 અલ સેના આજ્ઞા તે પ્રેમદારહે પાસ રાણી રૂડયા તે ઉપરે, મુલ ખરીદી દાસ, મહારી
 વશ માંકડુ, વાયુ તણે વશ તરણ; ભામનીને વશડે ભરથરી, દેહ દેખી શરણ બાંધી
 લીધો બળ કરા, વશીકરણ વિદ્યા વાંવેઠ; બીજું કાંઈ સુજે નહી, નારી સાથે નેક,
 નરનું લક્ષણ નારમાં, અપલક્ષણ આડે આંક; ભરથરીને તે ભોગળ્યા, વર્નીતાને તન
 વાંક, વર્નીતાએ મન વીચારયું, વીડો જે મહાવિર કોઇક દહાડો મહાદ્વ નિશ્ચય ઉતારે
 નિર. હું સ્ત્રી ચરીત્ર આદર, પાણી પેહેલી બાંધું પાજ; વીક્રમે જે વધ કડ, રહે
 લાખેણી ભાજ, કાહાડ્યો વાંક કોપે કરી. વીક્રા સાથે વેર, મારી નખાવું માનની,
 ભુવતીએ રાખ્યું એર. શામલાસ મેદે કરી, કપટ કામની કીધ; પુર થકી પ્રધાનને,

દીવ્ય દેશવટા દીધ; આવરદા બે એકનો, હરી પ્રમન્ન બે હોય; છે એનેટાપ શનર મળે તોએન મારી શકે કોય; અગ્નિ હેન ભુકી ગયો, ધારણ નવ રહ્યું ધીર; વનીલા કેરા વચનથી, વનમાં કાઢાડ્યો વીર.

ચોપાદ—વનીતા વચનથી કહાડ્યો વીર, ધર્મવંત ધોરધર ધીર; વીકાવન બે નારી ગયો; અડસડ તીરથ કામે થયો ગુણવંતી ગોનમ ગગ ભાગીરથો કીધો સંગ વિશ્વનાથ તાળી વાશીએ, કરિ જત્રા મધ કાળીએ, રેન બધુ સમેશર રાણુ. શીવ કાંતી વીશનું કાંતી કામ; તીરથ ત્રાગે મયો, નાહો નીરમળ ન્યાજજ થયો. આકાર માંધાતા આગિયો ભરગુણેન ભર્ય ભાવિયો, ચોરમંગમાં નાહ્યો કુખેર સુરપાણ મોટમપદમેર શી બહુચર પાવે કાળીકા, બોહોસાગર ખુંચી બાળકા, હાંમ બાજ હરસીધ કામ. અંબેભાત આરાસુર ગામ; ગોપનાથ ગોમતીમાં ગયો; રાણુહોડ દેખી સુખી થયો; આપુ માંહે આપુદા સરસ્વતી તીથે બે નર્મદા; સેતર જામી નાર ગયો, શ્રમેખી ખગ્વીશ્વંભર રહ્યો; દવાહશએ. તીર લીગ નીરખાયા; હેન પણા મનનાં હાખિયાં, અડસડ તીરથ કાવેરી કદા નવસે નવાણુ નદને નદી; અગ્નિગુણ પવંત નવકુળ નાગ, જ બુદ્ધિ ભરતખંડ ભાગ; નવ નાથ ચોરાશી કીધ નરખયા પોહોડા અદ પરવત નગખિયા, દેશ દેશની નન્ને નાર, દેશ દેશની વાણી વા; કામણુ ટુમણુ મોહ મંત્ર થા. ઉથાપે બેખી જત્ર; પાખંડ લાંક પુન્યવંતા પુર, નવ રાખ્યા દાતા કાયર મુર; જયવંતા જાણીતા જતી, સતવાદી શિરમણ સતી. પ્રયવીની પ્રહ કાણા કરી અંતકરણ માંહે બુદ્ધ ધરી; ભમતો આવી અડ્યો પોઠ વાગુઝારાની માંહે પડ્યો; આજની રાત તો વનમાં રહ્યું, વાગુઝારાની વાનો લહુ; એવા કારણુ રહ્યોતે ધર, વીકાવરતણુ છે વિર.

દોહરા—રાજવી આલ્યો ચરાણુથી. ચીત ચતુરમુજ ચોટ; વાટ વનપદે પડી. પોહોડી વાગુઝારાની પોઠ વા વાળે ગાળે ગગન નિશા અંધારા ધોર; તપડાં નદને ઉભા રહ્યો, ચીત વરતે જેમ ચોર, આગળ પાડળ પોઠીયા, વચમાં ગુણુ અપાર તેમાં બેઠા જગત, કરમાં ગ્રહી હવીયાર, સડિમયે શાગુવી રહ્યો જેન ઝાંતુ જ્ઞાન; એટલે વનચર બોલીયાં, લાવી પેડેડે પોહોર; કહો શણુવી એ શું કહે. પુછે કોરેકોર.

ચોપાદ—શણુવી કહે વાર કહુ નાત; એ વનચર બોલે ઉત્પાત; ચતુર પડવીડે છે ચોર; દુષ્ટા રહ્યો છે મહા ધમધોર, તે જાળવએ વેગે કરી, નહીતર જશે છે-તરિ; જે બોલે છે પક્ષી બોલ, તેનું સડિ જાણું છું તોલ; કાગપરીલાકે મંમમ. ધારી ધારી જાણુ તેના ધર્મ પળે ચુકે નહી વિધા વેદ. ભારે ગુણુ જાણું છું બેઠ, પુરવદ શાએ તરફર રહ્યો વનચર બોલીયાં મેં લડ્યો સગ થયા વણુઝારા તાંહા. વાકે બોચારીયું મનમાં; શણુવીને સાચું લાખશે, જંગડીજટ મારી નાંખશે; બીજીદીશા મધ ઝાડે અડ્યો, બીજે પહોરેસોરજ પડ્યો બોલ્યાં વનચર વનમાં વણુ, કહો

શણ્ણવી શા કુળ એ તણાં. વણુઝારને શણ્ણવી કહે, સહુ વનચર સાંભળવા રહે; નદીએ પુર છે અપરંપાર; તેમાં તણાઈ આવે એક નાર; તે પાસે ઘરેણું ઘણું ઘણું; સત શહસ નવ લાખજ તણુ, તે મુસ્તક પાસે દ્રવ્ય, ભરયાં આભુષણ સોના સર્વ તે વહુ વેહેવારીયા તણી. લક્ષ્મી લીલા તેને ઘણી; બહુ આવે વેમખેથી પુર, નદી વચે છે હાથ હબ્બર; ઝળક ઝળક ઝળકે છે હાર, હીરા અમુલ અપરંપાર; પાણી તાણીને લાવશે, એક મહુરતમાં તે આવશે; આવે છે તણાઈને તુલ. રત્ન હીરા ઝળકે અમુલ; જેમ સુરજ તે ઉગ્યો હોય, દીપક જેતો જળમાં જેય, તે તેડે લાવી જાય છે. કરક ભક્ષ કરવા ચાહ છે; કાહોડો કહોડો કહે છે તેહ, અખંડ ધારા વરસે મેહ; તે કરક જેજન છે પર. મહુરત એક આવ્યું અર; તે વીકે સાંભળ્યું કાન, વાત નીરધાર કરી મન માન; અહીયાં રહુ જે આણે દીઝ, તો વણાશરા છેડે શીશ, જેઉ તમાસો મરતગ તણા. લેઉ માલ લાખેણો ઘણો; બીક નથી મનમાં કો તણી; ધાયો ધીરતે સરીતા ભણી; ભુત પ્રેતના તકા થાય, નવ બણે કો વેખા માંહ ચસકે બિંદુ-જલ વરસાત. ધમકે ધોર ધમકતી રાત કાયર થાય તે તરતજ મરે, સુર પુરૂષ ડાહ્યો કયમ હરે; શરીતા તેડે ઉભો રાય નદી સમુદ્રની લેહેરે જાય. કાંઠે ઉભો છે જે ટલે સખ દ્રષ્ટે દિઠું તેડવે; વીજળી ચમકારે નીરખું, કરી પ્રેમદાતું પારખું; વાળ્યો કાઢ્યો દ્રઢતા ધિર, જંપાવ્યું દ્રઢમાં જ્યાં નીર; જમત અંખાનું ધરયું ધ્યાન, મનસા સીધે દીધાં બહુ માન. ભારિ વામ દાવે દસવિસ, ચતુરા ચોટધોઝાલી શીશ, બહુ બરે લાવ્યો બારણે, આભુષણ કેરે કારણે; કાંઈ મુકતાઈના હાર શોભીતા શોભે શણુગાર. અવણે ઝાંઘે લાખેતણી; મણી માણક જડાવે ઘણી. માંડે આંધ્યા આભુષણસાર, કરંક કાહાડી નાંખ્યું બહાર; આવ્યો પાસ વણુઝારા શણ્ણવી કહો; લાખેણી ખોલા જે લહે, કહે શણુવિ મેં ગેડેતું કહ્યું. તે બણુ કોઈ કરમીને થયું તેણે કામ જેરાવર કયું; કર કનું આભુષણ હરયું; મરતગ કાહાડી નાંખ્યું બહાર, વનચર સહુએ કીધો આખર વનચર સંતોખ્યા તે દીશ, અદકી દેશે તે આશીશ. જેણે મરતગ કાહડ્યું આજ નવખંડનું ભોગવજે, રાજ પ્રખીપતી તમે તો થજે, તાહાનાં દુખ દેહવટ તે જજે જેણે અમારી ભાગી ભુની, ધને તાહારિ જમુના કુખ; મરદ મુછાળો તાહાર નામ, બીજ બીચારા કામોકામ, સંતુષ્ટ થયું અમાર મન કરંક કાહાડનાર થજે રાજ; પુત્રી રાગેવર કેરાં પત્ર છવપતી ધરજે શીરછત્ર પ્રસન્ન થજે ઉમીયાઈશ, વનચરન એછે આશીશ શણુવિ વનચર એ સાચુ ભાખ, વીકે ત્યાં આંધી શણુ માંડ. એમ વીત્યા જ્યાં પોહોરજ ચાર, બોલ્યાં વચન કારો કાર; કહો શણ્ણવી શું બોલ્યાં એહ. સારી પેરે ભાગો સદેહ.

કોહરા-શણ્ણવી કહે હું સાચુ કહું, બોલ્યા વનચર જન્યતે હું વાત સાચુ કહું.

નાયક શીર વીધન, માલ હુટે કાઢ આપણો, કે દુખ પડશે ધોર; કે કાઢ જશે છેતરી, મારગમળશે ચોર; અહતણાં વાંઘાદાદા, હાકીશુ કહીહોદ; સીરતપોલ જશેઆપણો, ખરી લગાડશે ખોડ, કેહે નાયક સઠ ઉપડો, છેઘડી ચારેક રાત, હવડા શુકન પ્રભાત. લાહું ટાડુ લખ વશા, વીકે વીચારયું મન; અમુલખ રત્ન શણ્ણવી ખરો, ખીજુનહિ દો અનન; એને લેઉ શો વશા, પંચાવું સઉપોદ. ઇશ્વરસંભારી ઉતારયો મુંઢયોવણુઝારા સાથ; વાટ જતાં વીચારીયું ઉઘમ કરે મહા મરમ; સાચુ વચન શણ્ણવીનણું, કુળશે નીરચે કરમ. ચીરી ગુણુ તે ચતુર નર, તેમાં શીવી ઝાલ; ખીજમાં હાર નાંખીયો હુલવણુ કીધી ભાલ; અરધો હાર ધાલ્યોએકમા, અરધો રાખ્યો હાય; હાય હાય કરતો ફરે, શોભે વણુઝારા સાથ ત્યાંથી એક જોજન વેગળું, ગુણસંમુખાપર ગામ; ઇંદ્ર જેવો શુભ અધિપતી, રાજ કરે તે ઠામ. રાખ કરી જઈ રાવણુ, પાડી બુમ વિશેષ; ધાઓ ધાઓ ધરણીપતી, છાનો રહે નહી વશ, અને વણુઝારે હુ ટીચો. લીધો માલ સમેત. ધરણી હોય તો ધાઓ તમો, નાશ તું નીશા સમેત, રોડી રાખી સરવને, પોઢયો થયો પ્રભાત. અથ ઇતિ માંડી કહી, વીકે વીગત વાત, પરવરતો હું ચોકમાં, અનગળ હતુ ધન; નાયકે સરવે નિરખીયુ, માઠું ક્રીધુ મન, છપો-જર દેખી જશવંત ગુણને ગામ ગમાવે; ધન દેખિ ધનવંત, નીચને શીશ નમાવે સોનું જોઈ શ્રીમંત, અસત્યતું કામ કરે છે; અંથદેખી ગુણવંત હેતથી હાથ ધરે છે; રામા રૂપવંતી, સતી નીરમળ કુળની નારીયો; શામળ કહે સત્ય છે. જર દેખી કરે જારીઓ.

ચોપાઈ-રાજા કહે વહેપારી તમો, સાચી વાત પુછું છું અમે; એતો માલ આપી જાઓ, નહિતર તમે દુખીયા થાઓ, નાયક કહે નવ બણું અમે, શાને આળ ચડાવો તમો, વીકો કહે મુજને હુ ટીચો, હુ તો નારીને છુ ટીચો; વાત વીમાસણુ ચીતમાં અડી, ઠાલી પોઠ મારગમાં પડી; વણુઝારો કહે જુઠો થાઉ સરવ પોઠ આપીને જાઉ ભારે વણુજ લાખોનો કર. ચોરી વાત કેમ ચીતમાં ધર, વિકો કહે જુઠો પડુ, શીવ સાનીધે શુળીએ ચડુ રૂડા દેશપતી રીધ રાય; દીજ પતિજથી તોળો ન્યાય; તે વાત અંધન કરી; લખ્યાં લખાવ્યાં ધીરજ ધરી વણુઝારો કહે એ સમ ખાય, અમથીતો તે નહી મનાય; સાચા વણુ રાચુ નહી ઠરે; જુઠો થાએ તો એ મરે. ખોલોગુણુએમ વિકો કહે. મહારો માલ એ પાસે લેહે; ગુણુ દસવિસ જોઈ લે. હાથ ઝાલ્યોઆવી તેડલે. વિકો કહે એ વસ્ત મારી, ચોરી સાબુત યદ તાહરી જેતાં માલ નીકળ્યો નહિ, જે ખીજ માલ થકી નીકળી એતો મારી વસ્ત; લેઉ પોઠ તે વસ્ત. સમસ્ત નીકળ્યો એકજહાર; નીરચે વાત યદ નીરધાર. વણુઝારો કહેએ માહરાં, મુજ પાસે ક્યાંથી તાહરાં એની જોડ જો લાવો તમો, તો સાચો તું જુઠા અમે, ખીજુ નેપુર ખીજાઝાલ, અડધાહાર આપ્યો તતકાળ; વિકનેતો સાચો કહ્યો, તેવણુઝારો જુઠો બયો.

દોહરા-જીતવંગ વીકો યયો, હમડે વધ્યુ હેત; વણુઝારો હાડે હરીયો, પોઠ મુજ સમેત કહે વીકો છે તુજકને શણ્ણવી જેનું નામ; દ્રષ્ટ પાડો ભાહરી, તો થાય તારાંકામ.

આવ્યો શણુવી ઝોળખ્યો, હરખ બેહુને થાય; પરપરે મન હઠખીયાં, આનંદ અંગ
 ન માય. ચોપધ-કરણુ દ્રષ્ટ વિકા કહે. લક્ષ વણુઝારો તે વહે; પછી પોઠાપુછીને
 એ શણુવીને આપો મને. ઉલટ વણુઝારાને થયો; આટલા દિવસ ક્યાં શણુવી રહ્યો
 પાયે પડ્યો વણુઝારો નમી, વાત મહારે મન ગમી; લાખેણો શણુવી જે લીધ પોઠ
 શુણુ સડિ પાછી દીધ; રાજા કહે ચાર માગુ હું; કયમ શણુવી લેઈ જામયતું નેપુર
 ઝાલ આલુશણુ હતું, રાજા આગળ કીધું છતું થાય માંહે તે આપ્યો માલ, ગામ
 માંહે તે ગયો ભુપાળ; પછી વણુઝારે લીધો પંથ, ચતુર પુરૂષ ચેતાવ્યા ચંત, એક
 એક વિતી ક્ષી હસ્યા, માળવ ભણી ધરમવંતા ધસ્યા ભટ્યા બેડે ભીતીને જાત,
 સરસખાર વીતી કહી વાત, ભરથરી રાજ કરે છે ભુપ અલખત પામ્યો અધીકઅ-
 નુપ અસ્ત્રીઓ પરણ્યો હતર; અનગલ સેન્યા સહુ સરદાર. એક દીવસ હું મેડે
 ચડ્યો થોડાક વાંક અમારો પડ્યો. મુજને દેશવટા દાંધ, તેણે કામ થયું શીધ,
 તું તો મુજને મારમ મળ્યો, શોક સંતાપ તે રણુનો ટળ્યો. મળી વાત ભાઈ આવી-
 યા ઉજેણી નગરી આવીયા. નીરમળ ગંગા જેવાં નાર; ત્રીવણી જેવી ક્ષાપ્રા તીર.
 શુભ શુકન થયાછે ત્યાંહે, બોલ્યો શણુવી માહી મુખ માંહે. પુરવઠા વાયુવાયછે,
 વનચરના શુકન થાય છે. ભાવતાં પામીશું ભોગ, વાહાતા તણો છે કાંઈ વિભેગ મુ-
 ખસાગર જેવું મુખ; વીજેગ વાહાતનો એ દુઃખ રખે ભરથરી હોયે પડ્યા. કહેકે
 દાશી દુશ્મન નડ્યા ઇષ્ટદેવની કીરપા ધણી, દશે દિશા કહેવાશે ધણી આણુ ભર
 તખંડ જંમુદ્રીપ. આવ્યા ઉજેણિ સમીપ ઇકાનેર પરીયા તારશો, મોટા દુષ્ટાને
 મારશો. વિકા કહે સાંભળે વિર, હું રાજા તું વજર. લો કોલ આપુછું અમે,
 હું પુરપતી પ્રધાનજ તમે, રાજપાટ ચલાવજે તમે; મનમુખ મન ધિરજ ધર સં-
 કટો સરવ લોકન, હર-ભરથરીની સુસાતા પડે, ત્યાર પછી મુજને સુજ પડે. પ્રમાર
 થના છવજ એહ, ગાજે જે અથડો મેહ; વિચાર કરીએ મોહોટા મરમ, ધર
 સહુનો રાખે ધરમ. મોટું ગાંધરવનું મહા મશાણુ, રાક્ષસી ભુતાવળતું રાન, મહા-
 કાળેશ્વર છે મહાવીર, નિરમળ વેહે ક્ષીપ્રાનાં નીર, આકાશ દેવો ભાવે ભમ; બા-
 વન વિર રાજય ગુણ ગઈ. અટભધરવ જાણિતા જાતી, નવ કોટી શક્ત શક્ત સતી
 નવ નાથ ચોરાશા વીર, ગાંધરવ કોટી પંચાયણ ધીર. વનચર ખેચરને ડગ ડેડ. ક-
 હેતાં સીધવડ ઉપર હેડ છપન કરોડ ચામુંડા ચાહ હરસીવ માજે રાથેર રાય બા-
 વનવીર આદે વધતાળ; વીકટ છે વિખનિ ઝાલ, સડિની સાયક હરસીવ માત રાજે-
 શ્વર રાય, બાવનવીર આદે વધતાળ; વીકટ છે વીખની ઝાલ, સડિની સાહક હરસીવ
 માત, જેની વાત વિશ્વ ત્રીશે વિખ્યાત સરજ પાળો ભાંજે ધડે, સધુને સાયક નરતાં
 નડે, નોધારાની વહારે ચડે. ઘાટ દવેશી દુશ્મનના ધડે, નવખંડ જેની નામના. પુરે
 શેવકની મનકામના. વેદ પુરાણ શાસ્ત્રે જે કહી, જળ થળ માંહે વ્યાપી રહી, અહ

કરતા સહુ એથી થયા, વિઝેગે શરવે લકડયા, પંચામરત તત્વ છેજેહ, અધીક જનની દુષળ એહ. સારણ પાલણ પોપણ નામ. કરતા એટ તનું કામ; પુરૂષ પ્રકૃતિ કહાવે એક. અનેક એક તે એકનિ અનેક; ત્રીગુણરૂપ તેનાં છે રૂપ, તેનાં છે રૂપ, ભેદ ન જાણે બહાણુપ; વેદ શાસ્ત્ર અધી તે શકત. પાંચ પદારથ મુકતી મુકત, ઝાનુમાન વશે છે જ્યાંહ, તે બે વીર પદારથો તાહ, નીરમળ છાયા નિરમળ નિર, ભોજનકાળ નોત રયા બે વીર; મશાણુ સુઆ પ્રસન્ને કરે, એકરે તે નીરથે મરે. ગયા ભટારક મામજ માંહ, હાં રહયા વીકો ભાઈ ત્યાંહ પુરણ નવગ્રહ છે પ્રસન્ન, મહા ભયાનક છે તે વન; માનવી જને રહે નહીકોય, જીવતો પાડો કરે નકોય, જેનો આવરહાપુરો થાય તે નર તે ઠેકાણે જાય, હરસીધ રૂપ પોતાનું ધરી, ત્યાં આઠ્યાં ત્રપુરા મુંદરી, ઉજવળ વરણ અલોચીક અંગ શેવક સાથ નથી કોઈ સંગ; આલુપણ અંગ અપાર. આપે રૂપ તણો અવતાર ચરણાં ચોળી મુધાં મુધાં, દરમાં ગ્રહયુ' કમળનું ફુલ; રંભાડપછે જોખનરૂપ છે જોખન વેશ. શીશ ચુરંગી છુટા કેય; રમઝમ કરતાં લીલવીલાસ, પદારથાં પોતે વકાનિ પાસ, માનવિ માહારા મોહોલા માંહ કેમ આવ્યો તું એકલો આંહ; જો આવ્યો તો ભલે તું આવ, મહાર દાણ માગુ તે લાવ. એવાં વચન સાંભળીયાં કરણ ચતુર નર લાઠ્યો જઈ ચરણ; માતા જે માગો છો તમે, તે દાણ સધળું આપુ અમે; હું નહી મેહેલ માડું પત, સાચુ માનજે સાચી શકત; હરસીધ કહે હવડાં તો જમો; ઘડી બેચારેક કંજે રમે; કોલજ સાત પરીયાનો કીધ, હરખ ધરી ચલ્યો હરસીધ. પછે વચન માહારૂ થાપજે, ઘટે દાણ તે તો આપજે, ગયાં પ્રેમદા પોતે ઘેર, પછે શી થઈ તેની પેર, જગત અંબા ગયાં જોડે, તરત પરભવ આવ્યો તેટલે કરી રસોઈ જીગતે જમ્યા; ઘડી બે ચારેક રમે રમ્યા વીર ગયો વાસાણુ આપવા, આઠ્યાં હરસીધ કષ્ટ કાપવા; અલ્યા પંથી મુજ પાસે આજ, પરકયું છે તે લેએ લાવ, વીકો કહે જે દાણ, માગો માતા ચતુરમુજણ, હરસીધ કહે સાચુ કહે ધીર, કેટલું તે વાવરીયુ નીર; પાણિ પીધું કહે નહિ કોઈ, પાણી સાટે આપો લોહી તે વાવરયું જળ જેટલું તાહારૂ રૂધીર માડું તેટલું આપો તો તો આશીશ દેઉ, ના આપે તો જીવજ લેઉ. ઉઠો ઉઠો સાવધાનજ થાઓ, પાણી પ્રમાણે રૂધીર પાઓ; તપ્ત કરે જો મને માહારૂ, તો ધરમ ધીરજ થાએ તાહારૂ; પુરણ પેટ ભરે નહી પાપ, તેનો તુજને દેઉ આપકાચકરોધ બેહદરૂધરૂભાળી ભસ્મએકક્ષણમાં કરૂ હરખ્યો વિરકહાડી છેછરી આપે જીન્હા ઉપર ધરી. સોંચું રૂધીર મળે નહી ટાંક. વિકાનો તો પડીઆ વાંક, અપ પીડી માંહ કાપવા, હરસીધને રૂધીર આપના. લાવ લાવ ભુખ્યા હું અમો, શીહ વચન દિધું છે તમે; રૂધીર તણું બીંદુ નહી એક, થયો આકળો વીરવશેક. પછે હાથની કાપી બાંહ; રૂધીર રેખ ન આવ્યું તહાં; રૂધીર આધ કે કહે મુખ નાય, વા- જીને વેવા વહિ જાય, વીકરમસેન બુધ જે ધરી, આપ કાળજે ઘાલી છરી; કહાડી

કાળજે વિરજ પદ, રૂઢીર ટીપુ નવ નિસરયુ. પદે મનમાં આણી રીશ છેડવા માંડ્યું પોતે શીશ. લેજે મા ભરાની ભાગ; વચન ઓડીશલ ટાળજ રોગ શુભ વચન ઓડ્યો તે સાથે માંમાં દહમિ ઝાલ્યો હાથ. માગ માગ હું પ્રસન યદ, તારા મનની ચીંતા મદ;લેશ નવ રાખીશ તારા દે. મન ગમે તે વાણી વદે, અનર દ્રષ્ટે વરસ્યો મેહ દેવીયે ડીધો; દેવાંશિદિહ. હરસીધે હાથ ફેરવ્યો શીશ; પ્રસન થયા ઉમીયા ઇશ માતાજી મન રૂડુ તુને, હેત કરી આહો મુને તું પ્રથવીપતી રાજ થજ. તાહારા ગાન્યા સહુડો જલે; કરજે પુન્ય પરમાથ કામ. નવખડે તહાર નીજ નામ; ડોકી કદવે નારજ થશે તુજથી દુખ લોકનાં જશે. ધીરવીર તું સાહસીક હોય, તુજ સાથે જતે નહી કોય, ભાઈ પડે સંભારે મુને, રક્ષણ દર તે વેળા તુને. મહારો તાહારે શીર છે હાથ; અહરનીશ તાહરે હું સાથ; વીકમને આપ્યું વરદાન, આઘ શક્ત થયા અતર ધ્યાન.

છાપો જે શેવે શીવશક્ત, જગ વચ તેને હોયે; જે શેવે શીવશક્ત, ગાંજ શક નહી કોયે. જે શેવે શીવ શક્ત, અદમાં સીધ નવનીધ પામે; જે શેવે શીવ શક્ત, વેદના સઘળી વામે. સાચે દલ શેવે શક્તને; અદખામણુ તેને નહી દશી; શામળભટ કહે જીમ જીતીયો વીરવ ભરી જને મન વસી.

દોહરા-એટલે શણુચી આવીયો, તેહ નવ બાણે વાત; શમણાની પેરે થયુ, મહીમા દીધો માત. ખાન પાન તરતિખ તર. સમરો છટ શીવ શામ; શુક્ત બાંધીને સંચરયાં, ગુણ ઉજેણી ગામ, મહાકાળેશ્વર માહા પ્રભુ, આજ્ઞા તેની લીધ; પ્રસન પ્રસન પ્રસન છું, દીવ્ય વરદાન જીગદીધ, ગયા ગામમાં ગુણનીધી, જીમીમાં નહી ભાર ઉદવસ્ત સરખું ગામડું, વીકરમે કયો વીચાર, તુર નથી એ નમ્રમાં, રમ્યતમાં નહી રૂપ. લીલા લહેર જોઈએ ઘણી, જ્યાં ભરથરી સરખો ભુખ. સકે ભરથરી જીમી પડ્યો, શકે લુટાણુ લોક; શકે પાપી પેદા થયો, શહેરમાં દીશે શોક, સત શહાસ વીશે વશા, વીધન થયું છે વસ્ત; કહે કુણુ નરપતિ પડ્યો, મહીપતી પાખ્યો મરત, તેણે કાઢાડી મુકીયો, કે ચુક્યો ચીત બ્રહ્મ, વીમાસણુ વીકે કરી, ધારણુ નહી એ ધરમ દેશવરો મુજને દીધો કહારી મુક્યો ખાર; માન વીના મહીપતી રહુ એતો નહી વેહેવાર. વનીતા એ બણા વશ કર્યો. રાયે શીધી રૂસ; માટે રાખો રખે, છેઢાવે મુજ શીશ.

દોહરા-ધરે નેહ જે નાર, મહી પત બાણે મીત. તેને મુરખ બાણજે, ગામને બાણે પવીત. છાનો રહે એ ગામમાં, ચર્યા જોઈ હું ચત; જે રહુ તો અહીં રહુ, નહીતર બહુ પથ, ચોપાઈ-ચોને વીચારી મનમાં પેર, ગયા પ્રજાપતિને ઘેર, વાસો રહેવા દો એક સાત, પથ બહુ પહોડે પ્રભાત; કરી કામ તે વાશો રહયા, મુવા કારણુ મુખીયા થયા; પ્રજાપત શું કીંતી પ્રીત, મામ બધાની પુછી રિત. કુણુ રાયને કુણુ

પ્રધાન, રઘયતને કેવાં દે માન; પાન પુત્રમાં પ્રાક્રમ પુર; દીસતો દેવાંસી સુર રાણા રાવ સરિખા દીસંત, દેખી મન હરખી હસંત.

દોહરા-જેને ઘેર વાસો રહ્યા; તેને દુખ અપાર, રૂદન કરે હઠડું હણે; કલ્યાંત કરે કુંભાર; અતિ દુખ પામે આઠળાં, બાણી નવ શકે કોય; વીક્રમ બેઠો વાસમાં; તે તો દ્રષ્ટે જોય. હાથ બેડીને પુછ્યું, માતા તુજને શું દુખ, સંકટ ભાગે તાહરું થીવ જી કરશે સુખ. મારે ઘેર તો એક છે, લાડકવાયો પુત્ર, તેને તેડું રાયનું ભાગે છે વર સુત. દુખ મોહોટું જે દેશમાં દુષ્ટ છે વીર વઘતાળ રે રાજ મારે માણસ એક, ક્યાંત સરીખો કાળ, એ દુખછે ગામમાં દૈત્ય માણસને ખાય; કર કરી આવ્યો તેહને વારાફરતી બાય; આજ વારો મુજ પુત્રનો; તેની મુને દાઝ; કાલ રાતે એને હણે આખો દહાડો રાજ, વિકો કહે છે વાત સુણ, કોણ નરપતિનું નામ; કુણ પ્રધાન કુણ પાટવી, ઉદવસ્ત થયું સડિ ગામ, સુકયાં વાઘી વનરપતી, લક્ષણા ક્યાં ગયા લોક; કેમ દેશ દહવટ થયો, સહુને પડીઆ શોક. નખળો કુળછે નરપતિ; પાખી કુણ પ્રધાન શાહાવત નથી કે રોઠીયો, નથી દયા કે દાન, કોનું રા / કોનું ચલય, કુણ મદું કુણ સુર. રંબડે રઘયત રાંકને, નરપતીમાં નહિ તુર, શુભસ દુર ભક્ષ દેહમાં, દહાડી દુખ છે ઘેર ગડ હરામી હંડ દે કે ચરીયા કે ચોર, વનીના કહે વીર સુણ, કહુ પુર કેરી પેર; દુખ સાંભળી દુખીયા થયો, આવ્યા દુખીયાને ઘેર; ભરયરી ભુપ ભુમી તણે નવખંડ નરપતી નામ જેવો દસરથનો દીકરા, રાખ્યરે શ્રીરામ. સુખ સાગર રઘયત સુખી. અધિપતી જેવો ધંદ્ર; ભરયરી શોભ્યો ભુપમાં તારા મંડળમા ચંદ્ર; પુરપતી પરણ્યો પરેમદા, અદકી તેમાં એક; હેત ગણું તે ચતુરાતણું નરપતી સાથે નેક નીચ નમેરી નાર તે; એકત્રહિણુ તે અંક, કોણ બાણે શો પડ્યો, વજર તણે શાર વાંક. વજરનું નામ વીકો હનો, ઉતરયું રાયનું હેજ, તેને વનમાં કહાડી ઓ, તે માથે ગયું તેજ; વનીના વચન વિવેકથી; ભરયરી જીયો ભોમ, રાખયોળી વનમાં ગયો, જશવંતે લીધો ભોમ, હસતી થોડા માલ ધન; નીગમુ ચક્રેરાજ, તપ કરવા તોરથ ગયો. સાધન કરવા કાજ. ઘેર પ્રધાન એક વરડીઓ. રાજ ચક્ષાવે રીત; નેક વાંકી નથી તંહને; પ્રજા ઉપર પ્રીત, બળવંતરાય બાહેર ગયો, ચતુરચતુર સુજાણ; રાક્ષસ એક પેદા થયો પ્રજના લેવા પ્રાણ; આવે અચાનક. એકલો, અંતરીક્ષ ઉડી બાય; સો ખસે દશવીળને, ખાંતે દુષ્ટ ને ખાય. ઉચનીચ નરનારને કાં રાય કાં રાક; ભુડે ભક્ષ કયા ઘણાં, વાળ્યો આડો આંક. કોઈ પ્રદેશ પરવાયાં કોઈ નાઠા નરનાર; શાણા થયા સહુ નીકઠા, મનમાં કરયો વિચાર સ્નેહ દમ્ભ સાથે કર-યો; વસવા દે એ ગામ નીત્ય માણસ એક આપશું, કરી રહો એક ઠામ; નારી નહિ બાળક નહિ, નહિ વરધ વિવેક, વાર જરૂર જવાનને. નીત્યે માણસ એક પ્રાતઃકાળે પરવરે રીધ ભોમવે રાજ; રાક્ષસ આવે રાતમાં, તન કરે છે તાજ, કાલે માહરો

મોહોટો જાશે પુત્ર; એથી દુખ બીજું કીધું ભાગે છે ધરસુત્ર. પંથી કહે સુણ પર-
મહા, ખાંતે સમ હું ખાઉં; સાટે તારા પુત્રને, જરૂરપણે હું જઈદુખ. તારું તું તાજ
કર. કાળજી ધીર રાખ; એ વાતે ઇશ્વર આણુ છે, સુરજ ચંદ્ર થે સાખ કાઢાડુ
ભાવક મામની ચીતમાં એ હું ચહું. મારું પાપી દુષ્ટને એને જીવતો સાઉ. પ્રજાપતને
મિછળ્યો પુરણકીધિ પ્રીત, મંદીરમાં મોઢે યરા ચીત ધરશે નહી ચીત કરો. પુરોપર
ણવા જટલો હરખ ધણેરો હોય વીકા વાટ બુવે તીકાં. તેડવા ન આવ્યું કાય; એટલે
તેડું આવીયું, તેડે છે પ્રધાન, વીકમ સાથે ચાલીઓ, ચાવીને મુખ પાન. પરણવા
કારણ પરવરે જેમ દિપે છે વદન, હસનો રમતો સંચરયો બીક નહી કાંઈ મન;
ગયો રાજવી રાજમાં. ઉઠી સરવ સલાય; સીંદાસને સોનાતણું ત્યાં બેઠો જઈ રાય;
અચરત પામ્યા સરવકો, દીઠો; દેવાશી દેડ; કોઈ પુરશ એ કારમો, માણસ અમરત
મેહ; આજ દીવસ રાજ તમે, કોહો મન ગમતિ વાત; રાત સુધી રહીએ અમે;
પોહોડુ દુખ પ્રતાપ, દુખ કહાડુ બધા દેશનું, મારૂં ચતર ઠામ; આતુ પાપી જીવનો
તો શીખ શેવક નામ ચોપડ-કહે વકો રાજાનું અમે, કહુ તે કણુત કરને તમે;
મધ તેના ભરાવો માટ. મુકાવિ દો ઘાટેવાટ. બાળ બાકળા વડને ખીર સાકર સર-
ખત કરાં નીર, દ્રાક્ષ ચારોળી મેવા પકવાન, ખાંડ ગોળ દગલે દગ ધાન, ઘેખર
પેંડા સુખડી સર, અતી કીધો તેને અંખાર; કસ્તુરી કેરા કદમ કરયા બાંડાર
બધા મેવાતા ભરયા કસ્તુરી કેરા બેહક બરાસ, લીલા લહેર વારૂ વીલાસ; હર
વાળેથી દિપક ઓળ, એક ઉઝાડી રાખી પોળ; બાંધ્યા ચંદ્રવા ચોપાસ, વી-
વીધ શોભા કીધી વાઘ; ચંદન કેશર છાંટયાં છાંટણાં. કનકાયમ માંડયાં માંડણુ,
વેરયા પુષ્પપારી જાતક ઘણાં. કુમકુમરોળ કીધાં તેતણાં, મોતિયે પુરાવ્યા ચોક
અજવાળાં ગુણુ મેડી ગોખ. ઇંદ્રાસન સરણુ છે નામ, એમ શણુગારયું બધુ ગા-
મ; એક સંવતસર સુણે ખાય; ભરી મીઠાઈ તે મારગ માંય, કઢયાં હુધ સાકરી-
યાં કરી, મુકયાં મારગમાં તે ભરી; પંચ સુધાના પાકાં તેલ, રાયે કીધિ રંગની રેલ.
પાન ફેફળ બીડી બરાસ, લવંગ એકચીને મુખવાસ; સુખડી શીખડ દહિયા
મહા. સાકર સરખત રૂડા રહા. આવે પોળ દરવાજા બહાર, કીધો એર બેજન
વીસ્તાર ત્યાંહાં સુકી શોભા મહા મચી ચંદન કુમકુમ હુધડે રચી. મહીપત
મીઠાઈ બાંહેર બાંધીયાં, શહસ્ર અબ્જ શોભીત સાંધિયાં. વાકલક્ષી બારકળશીતણા
ભક્ષ ભોજન માંહે નહી મણા. ધિરવીર પોતે વડ થયો, ઝાલી ખડગ અગોચરરહ્યો.
રાત મધ પુરો એક પહોર, ગયા લોક ને ઠોરેઠોર. એટલે આવ્યો વીરવધતાળ,
રાજ મહીશનો ઠરતો કાળ. પીધુ મદીરા ખાધો બીજ, રૂદયામાં આણિ બહુરીજ.
જેમ જેમ પગલાં ભરતો જાય, અમરત મેવા ખાતો જાય; આવે પાનને ચોળે તેલ,
કરે કલોલ રાજ થઈ બેલ; બળબાકળા આહારજકરે, તેમ તેમ હઈડુ એનું ઠરે, આ

જના રાજ તુજને ધન, ચેત દરયુ તે મહા મન, સાકર રસ સોપારી ખાય, રંજ એહોલમાં આપે જાય, દોહરા—હસતો રમતો ત્યાંહાં ગયો, જ્યાં રાજ દરબાર; માણુ સ કાઈ દિલો નહી. શોભા દરેવાર. આવ રાજ તું આજના, કર તુજને હું નહાલ માગ માગ વર મુજ કરે વપુથી અઢકો વહાલ; નિમ્બે તુજને નહી હણુ, સત્ય વચ નનો કોલ. તરતીખ જેતાં તાહારિ, બુધ વીચારી બોલ. પરીયા સાત હજરનો, બોલ કોલ ભલો ભાખ; વાત કર જે તાહારિ શીવ સુરજની સાખ.

ચોપાઈ—નરપતિ આવીયો નમ્યો, જુહાર કર્યો તે મનમાં ગમ્યો; તમ પાસે જેરજ કેટલું, માણુ તમ પાસે તેટલું. તમારૂં તે શું છે નામ, સારાં નીપજે તમથી કામ; મહાર નામછે વિર વધતાળ, દરોધ ભર્યો કંતાંતજ કાળ. મન ચીતવ્યાં મહા કામજ કર. સ્વર્ગ અતુ પાતાળે સચર, આવનવીર તણા શીરદાર, મહારા પાકમ અપ્રમપાર. ચક્રતી હરસાધનો માથે હાથ, તેથી સરવ સરશે તમ કામ; ઈંદ્રાસન બ્રહ્માસન જાઉ નાહાલ કર જે પ્રસન થાઉ; કાપ કર તો લઉ પ્રાણુ, અદ્રષ વિદ્યા ગુણુ છે જાણુ; લઘુલાઘવી વીલા કર, પદક એકમાં પ્રથવિ કર, જુદ કરતાંમાં નવ હારીયે, જેર કરે તેને મારીયે. એવું જાણીને તું માગ, પ્રિત ફરી તું પાએ લાગ. વિકો કહે વચન મુજ આપ. ઘોરે કહ અમારાં કાપ વચને બાંધિ લીધો બિર, સતવા-દીયો તે સાદય ધીર; વચન ભદ્ર જે કોઈ થાય તેને માતા હરસાધ ખાય.

દોહરા—પ્રથમ તો તુજને કહુ, મન વીચારિ જોય; વરસ દિન ઘડી પણ, મુજ આયુશ કેટલું હોય. આવરહા જે માહારો, કહો તે સાચું સત્ય; તો વીસ્વાસ આવે મને, સ્વર્ગ મુખી તુજ મન, વાયુ વેગે સચર્યો બ્રહ્માસદ જ્યાંય; કરજેડી ઉભી રહ્યો, મહારાજ બેઠા છે ત્યાંહ, વીકો નામે માનવી, હેતશુ પાડી હોર; આયુષ તેવું કેટલું, કહોતો પોહોયે કોડ, વરસ એકસો પાંતરી, ઉપર મહીના સાત; દશ દીવસ પંદર ઘડી, જઈ કહો તેને વાત. કમળ પુજ કરશે કોડથી, શીવ શકતી પ્રસન સાર; ફરી આવરહા બોમવે, વરસ સત અગીયાર, વદન નામ્યુ વીચપતિને, પ્રીછી સવળી પેર; એક પલકમાં આવીયા; કાણુ હેતથી ઘેર, માંડી વાત કહિતેહને વરસ માસને દન; અધીક આણું એમાં નથી, માનજે સાચુ મન; મહીપત કહે મેં માનીયું, દોલ ઓશીંમલ થાઓ; એક દીવસ વધારવા, પાછા ફરી ત્યાં જાઓ. આવ રહા એક દીનનો, વધારી આપે મુજ; તો તે માચું આપીયું, સાચુ તે જણ્યું તુજ; વચને બાંધ્યો વીર ગયો, જ્યાં છે પુરૂષ પુરાણ; કરજેડી ઉભી રહ્યો, વીસ લાખ કર્યાં વખાણુ, મહારાજ મુજને તમે કહો, વિક્રમ જે માનવી જન; તેવુ આયુષ્ય વધારીયે, અઢકો એકજ દીન, લાખ વણ મુજને કર્યાં, પુરી મહારી આશ; એક દીવસ તેનો વધે, પામુ મુખ વિલાસ. મોવિંડ કહે ધેલો યથો, મોડો એનો મરમ; વધે ઘડે નહી કોઈકી જે લખાણું કરમ, આજ્યો વીર નીરજળ; થક; સાંભળ રડા સચ.

માઝ કાંઈ બીજું અવનવું; જે ઇચ્છા પુરી થાય.

ચોપાઈ—કહે વિકે તમે પાછા બંધો, આપું વચનચોરીમલ થાઓ; વચન કરો જે થાશે લોપ, કરશે માત હરસીધી ઢાપ; વધે નહીંતો કરજે વિવેક, ઘટાડી લાવો દહાડો એક; વિર ઓરીયાળો ઝાંખો થયો, પાછો ફરી તે સ્થાનકે ગયો, તમ પાસે મેહેનન માગીએ; તમન ઘણું પાએ લાગીએ, વધતાની પુરો નહીં આશ, ઘટાડો એક દિવસ કે માસ. સાંભળી વાત બોલ્યો આહરી; મુરખ પુછેછે ફરી; લખ્યો જે વિધાતાએ લેખ ઘટે વધે કહી તેમાં રેખ, બીંદુ પડ્યું જનુની પેટ. છો દીવસ લખાણું ઠેઠ; સુની દુખ હાણુ વરસ જે હોય, મટાડી નવ શકે તે કોય, લક્ષ ધન કરજે અડી; અયુધ્ય ન વધે એકજ ઘડી; પ્રહલદત્યા નીત્ય પાપી રંડે, વડી આયુશ તેનું નવ ઘટે, સાડ કરનાર સાગં બેગવે, ભુદું કરનાર ભુદું ભોગવે લખ્યુ વિધાત્રી તે સહી. ઘટયા વધ્યાની મેખજ નહીં. છપો-લખ્યો ચિત્ર વિચિત્ર, ચરિત્ર ચાર કર કર દેખો; મંત્ર જંત્ર જળતંત્ર વછ લંછન કર લેખો સંચ પ્રસન સયાન; પ્રયાન કરો પ્રદેશે; વ્યાકરણ વિદ્યા વેદ વાણી વર વેશે, ગુફા મરફમાં રહે કો રણુ મારગ રંડે; શામળ કહે રેખા કરમની, જંત્ર ભાર વધે નહીં ઘટે.

દોહરા—ઘાટ ઉપાય કરે. પ્રપંચ બંધન ભેદ, કર્યું નવ થાય કો તણું; વાણી બોલે વેદ ડાહ્યાણુ કળ વીકળ વિવેક ભુજ બળુ; મુરખ બંધે જે કરે, પુરણ લખ્યું પ્રમાણુ અન તો પાણી વજન નેત્ર પલકારા જેહ, સ્વાસો સ્વાસ દમો કમી, સરવે લખ્યા વશ એહ. નિંદાબળત્ર સ્વપ્ન મુખ, ધરમ કરમ પરીવાર. લખ્યા વછ સહુ ભોગવે, શું કહું વારસાર. જપ તપ ને પુન્ય પ્રાકમી અસત્ય અન્યા જે આપ; અધર્મ અન્યા આચરે. તે તો લખ્યા પ્રતાપ.

છપો—થીરરહે એ ચંદ્ર. મંદ્રાસન ડોલે દશ દિગપાળ, આળ સત્યવાદી બોલે અળે અવની પુરવ મેર, ફેર શ્રીષ્ઠી મંડાણી વહે ઉલટી જે ગંગ. સુતી સતિ વ્રત ખંડાણી; અનિલ મન બાંધી રહે. કોઈ કાળે વંઝા ફળે શામળ કહે રેખા કરમની તેતો ટાળી નવ ટળે.

ચોપાઈ—કરમ રેખાની હદીકત લહી, વૈતાળે વીકમ આગળ કહી બીજું માઝ જે મુખથી મળે. લખ્યો લેખ ટાળ્યો નહીં ટળે કહે વીકમ તાર શું બેર. વચને આંધ્યા મારો ચોર. ધર્શી ચોટલો ઝલ્યો તે હીરા. કાહાડ્યું ખડગ છેદવાને શીશ ધણુક લોક હણ્યા છેતમો તેનું પાપ પ્રમાણુ અમો, તુજ ઉપર રૂઠ્યા છે ઈસ, સાંભળ તાર છેદુ શીશ, ઘણા દીવસનું પ્રગટ્યું પાપ તેતો તાહાર ભોગવ આપ; માળ માણુ-સનો તું કાહાવીયો તે દહાડો તાહારો આવીયો; તુતો મને ન મારી શકે, મુજ આવ-રહા ખુટ્યા પખે, એકશે પાનિશમાં પંદર ગયાં, બાકી ભોગવાનાં રહ્યાં; વચન આપું તેજ મધુ, લવતું બેખર તાહાર થયું કોલ આપ્યો તેન અપાય, તેતુજથી

કેમ ઉપાપાય; સંભાળ તું હરસીધ માત, કરંછુ તાહરી દેહની ઘાત. ઢાટી ઉપાયે નહિ મુકીએ, ચોટ ચરયો તે કેમ ચુકીએ; શામ દામ કરશો બહુ ભેદ; નહી જીવતો મુકુ વેદ. વધતાળ કહે સીધું સાંભળો, મારો ઉસ્તાદ તું મોટો મળ્યો, સીસા તું શત રૂનો શદલ, મલને તુતો મળ્યો પ્રતીમલ; આપ્યો કોલ દલ હેનેથી હાથ, હું વેચાણ છું તાહરે સાથ; ઉગારે જીવ તું માહરો, ચાકર રાખ, હું તાહરો, ચીતમાં આવે તો ચાકર રાખ, મુરજ ચંદ્ર બે આપુ રાખ.

છાપો-ભોળો થાય શતર સાથ, તે રૂંદેમાં રૂંદે; શતરને જથ્થે શરણુ, જીવ પોતાનો ખુવે. દેખાડે દુશ્મનને દામ, દામ દેઢાણું જશે; શતરનો વીધાસ, કરે તે ખતા ખાશે શતરને જે ગુણ કરે, દયાઆણે બેદેહમાં; શામળ કહે, દુખ પામશે, નર અબળયાનેહમાં ચોપાદ-વીર કહે છે તું છે વીર, શોધી જોતુ આપ શરીર; મુજ સરખો માગ્ય નહી મળે, ભુપતી તાહરે ભાગ્યજ મળે. લાગ્યો પાય નેહશું નમી, તેનો વાત વીકાને મચી; તાસરી કાંઈ પ્રતિજ્ઞા લેકે, ત્યારે તુને મુઠી દેહ. પાય નમીને બોલ્યો વીર; સોંપુ તુજને સર્વ શરીર, મુજ સરખો તણુને નહી મળે, મહાર કારણકા નહીકળે; અદમનીય તમ પાસે રહુ, કર કામ જે મુખથી કહુ, વીકમ કહે શેવક શક્તિનો તુ હરસીધનો હજુરી હુ; એક માતને વચમાં આણુ, પોતાના ઉગારે પ્રાણુ; માહર વચન કરે નહી લોપ, કો વેળા ચડાવે કરોધ જ્યારે સમર ત્યારે પાસ, મુજ ખરીદી લીધો દાસ હવણ ખાર મનમાં નવ ધરે, અજીત કામ કહુ તે કરે. પરછાયાની પેરે પળે, રાત દીવસ રહે મુજ તળે કહે વૈતાળ સાંભળરે ભુપ, તું દિસે છે કારણરૂપ; હીમત તારી ચીતમાં ચઢે, ખીજે કુણ મુજ સાથે વઢે; તુજ સરખાને હું ઇચ્છતો પુન્યવંત પ્રાકમી પ્રિછતો. દોહરા-વીરજીત વીકમ હતો, પ્રાકમ બાધુ પુર, વાગ્યાં નગારાં જિતનાં શીર ઉગમીયો શુર મંગળ ઓછવ ધેર; આસી વાત ચોપાસ; વીકે જીત્યો વીરને, પોહોચી મનની આશ. ચરણુવ ઉલટયો હરખનો, ગુણ જશ રેલ્યો ગામ; જીત્યો વીર પુન્ય પરાકમે, કરયુ વિકરમારક મામ; વેર દદામા મડગે, પુરણુ ચોલા પેર; દુધે ઉમરા ઘોઠ્યા, તોરણ બાંધ્યા; ધેર કુમકુમ છડા દેવરાવિયા, કોડે દોનાળી દિસ; અમરત ધન ઉજ્જણમાં, પ્રથત ઉમીયા ધશ, મરણુવાત સહુનેટળી એથી કેવો હરખ ધધરથી એનો અપીય કહાવોકલપનો વ્રક્ષ; જીત્યો કતાંતજકાળને માણસ તણો જે કાળ એથી તે ઓછવ કીયો, વધો વીર વૈતાળ; કો પુજન કરેવી-પ્રતાં, કોધક પુજે દેવ, વેરે પુષ્પ કા વાટમાં, કરે સતગુરની શેવ. કુમકુમ રોળરંગે રમે, ગાયે ગોર્વાદના ગીત; કોધક દે વધામણાં, પરબ્રહ્મ ઉપર પ્રીત કોઓછ વચદકો કરે, ધરે આભુષણ અંગ; કો નીચ કો ઉછળે, કો કરે રાગને રંગ. વંઝ પામપુત્રને નીરધન પામે ધન; તેમ સઉને ઉલટક તે મારવું પડે. તેની હત્યા માંથે ચડે; તોયે અહાર પુરો ન થાય, ચીતમાં મોહોટી ચીંતા થાય. એક દિવસ નવ ભાગે ભુખ, તેનું

મહારા દેહમાં દુખ. તમ ઉપાશીક મુજને કરો, ભારે પેટ અમારૂં ભરોઃ કર પ્રતીજ્ઞા તે લે જોઈ; તાહાર થુંક ને માહરું લોહી; વાગે તુજને ત્યાં વાંશો ધરૂંતે વાતે નહીં સંસા કરૂં. તારૂં મનમાં ગાળુ વાડ, તુજ શતરૂના ભાગુ હાડ; આપો આહાર સુખે તેડજે. ધરી ધુસરી ખાંતે ખેડજે, ભોગ આપતાં કરશે ફેંક, ને દહાડે સઉ લોકના ભોગ આપતાં ચુલી જશે, તે દહાડે દેહ હૂખિયા થશે, કર ઉપર ખીજે કરકરી, વચમાં આણ્યા અધોપતી ઈંદ્ર શાક્ષી રાખ્યા સુરજ ચંદ્ર, વચમાં આણ્યા શીવને શક્ત, દેવ શાસ્ત્રનીવાણી વત; વચમાં આણ્યા હરસીંધ માવડી, સમખાંધા પુણ પાવડી સુખસાગર રાજસની રીત, અરસપરસ કીધી બહુ પ્રીત; એકજેર હરસીંધ હાથમાં, બીજા વીર બાંધ્યો બાથમાં મહાકાળેશ્વર પ્રસન્ન થયા. દેવાધીએ કીધી દયા. સાત મણ ખીચડોને ત્રણ મણ તેલ, થઈ સઉને રંગની રેલા; બાર મણ બાકળા ખટ ખીર, વીકે સતોખ્યો મહાવીર, પંદર મણ કુરે દશ મણ દાળ; વરૂંત અઠી મણ શોભીત શાક, સવાયેણ શોભીત સુખડી, ભાગે નીત તેની ભુખડી; મધમાંસ તજ્યુ તરત, જીવ હંસા મુકાવી વ્રત; કરવું પુજન નવ કરવું પાપ, તેની વેદપુરાણ છાપ. માણસનાં તે બાળવા પાપ, કરી પ્રતીજ્ઞા અઢકી આપ પાપીને કરાવ્યું પુન્ય નીમેખ માત્ર ન રાખી નુન્ય, જીત્યો વર તે કીધું કામ વિક્રમાજીત વિકાતું નામ; ત્રીલોકનાથ તેને તરૂંડીયો, અમરતધન વેગે ઉડીયો.

હજો મહીપત જોવા મન, ટોળેટોળાં નરનારનાં, રાજહરબાર જાય; તલપડે તેટલી જગ્યા નહીં, મુરની શોભા થાય; કાંશી ત્રાંચી નવ ફેરવી, ચોખુડે ચોવાટ, વરણઅઢાર આઠે સહુ; વખાણે ચારણુ ભાટ, વાળાં વાગે વીધ વીધે; મહાદત્ત રૂંડો રંગ; કેસર કસ્તુરી કુમકુમ શોભા મુહર સંગ, નીરખે રાજા વીરને, જય જય શબ્દ બોલાય ચંદન કેસ છાંટણાં એછવ મંગળ ગવાય; વીપ્ર આશ વઢે ઘણી, ભલે ભલેરાભાટ. ચારણુ ચાતુરી ચળવે નઉતમ શેણના ઘાટ; સ્ત્રીઓ કરે એવારણાં, પુરુષપ્રેમે પાય; ધન ધન સહુકો કરે; આનંદ અંગ ન માય; પટા ભીશિક પ્રેમે કરે, શીર શોનાનું છવ; દેવનંદિ ડાહરા, લખીને આપ્યા પત; મોતી વધાવ્યા મેઢની, રત્ન અમુલખ કરોડ; કોટીક લાખ લોટો કરે હિરા માણેકપોડતોળે નીર અરણુવ તણા ગણતા નવગણાય તે થાનક શોભા હવી, કહીયે કળી ન જાય. અંથ ખજનો માલ ધન, લક્ષ્મી થઈ લક્ષ લાખ; અગણિત અલખતતાં ગમે, શાસ્ત્ર પુરે શાખ; આનંદ ફેલ્યો અતી ઘણો કીધાં સહુનાં કાજ; માળવ સુખ ઉજેણનું; વીક્રમ પામ્યો રાજ, નત્ર ભોજનભાને કરે, સ્વપ્નામાં નહીં શોક; રાત પડી રળીયાતમાં, ગેર ગયા સહુ લોક. તુરંગ તેજ વોંકડા, મહાઝરતા માતંગ. ગડેગડે નાદ નીરાનનાં; અધિપતી પુલ્યો અંગ; સુખાસન શુભ મોકલી જ્યાં પોતાની માત; રૂખી સહીત સહુ તેડીયા. કહી સુખ દુખનીવાત તણે માતને પુત્ર બે, ભાવતા પામ્યા ભોગ; ખખર પામ્યા સઉકો પછી ભરથડીએ

લીધી જેમ, વિક્રમસેન મળવા જશે, જ્યાં છે ભરયરી જ્ઞાત; સદેહ આગળ ભાગશે કેહેવારી બીજી વાત રૂઝા જરા રૂખી પુરણ હરસીધ તણો પ્રતાપ રાજ પૃથ્વી તણું, ઘણ કૃપાથી આપ. પુર પ્રધાન પેદેસા હતા ધર્મ કામે કર્યા ધીર. દીથક દશેદી સહુ થકી કૃપા વડો વછર; અનંગ શેન્યાને જઈ મળી; પ્રીત પ્રણમી પાય; એ પ્રતાપ સહુ તાહરો જુગતિ આપી બગ; ચીચાર કરી મન વિક્રમે શક્તિ પ્રતાપે મુખ; રાજ ચલાવું રામનું; દુખીયાના ભાય દુખ ધન જોખન છે ધરમાં; જેમ આવે તેમ બચ; જેના જુગમાં જરા રહ્યાં, ધન ધન તેની માય, ધન હરિશ્ચંદ્ર રાયજી, કરણ યુધીષ્ઠિર બાણ; એવાં નામ જુગમાં રહે, તેા જીવતર પ્રમાણ,

યોધાઈ-એમ વિચારયું વીરમ વીર; ધરમવાંત ધોરધર ધીર; રાત અઠધી જ્યારે ગઈ; લોક સહુ સુતા સુખીયા થઈ, સુતા પાયક સુતા પ્રધાન, બગે રૂઝા વીક્રમ રાજન; આજ હરખ છે સહુને સુખ, બેડે કોની દેહમાં છે દુખ. ચરચા જેવા આમજ તણી, ઉઠ્યો આપ ઉઝેલ્લી ધણી. વાળી કાયા ઘાટની કશી ધાયો ધરમ જોવાને ધરી; ખડગ યોધાઈ હાયે ધરે; ગડીકુંઘીઆ જોતો કરે, નવતેરી નગરીના ઘાટ, દશે દિશાની જેમ વાટ, પેહેસે દીવસે વાસો રહ્યા તે કુભારને મદિર ગયા; મા દીધો બગે છે નેટ, કરે રૂઝને કુટે પેટ; વીક્રમાજીત ત્યાંહાં જેવા રહ્યો, ત્યાંહાંતો એક તમાસો થયો; રયો પંથી આપણે ધેર જોજે કર્મ કેરી તે પેર, સકળ રૂપ્યો. તેને જુગદીશ, રાજ છત્ર ધરાવ્યું શીશ; પુત્ર કહે મા તાયરો વાંક, તેતો મુજને કીધો રાંક બાહારે ઠામે એ મરવા ગયો, અધીપતી ઉઝેલ્લો થયો; જીત્યો એ વીર વૈતાળ; અરખ અસેખે પારથો માલ; જે તું મુજને બવા દેત; લાખો માલ હું સરવે લેત, બઈતાળને પમાડત મત, બંધીખાને નાખત તરત ત્યારે ધન સહુ કહેતજ મને. પતેલી મદેતજ તને, ને સરવેની ઉડી વાટ. મુજને બવા ન દીધો શા માટ; જીવતર માંતો ઉડી વેડ. એમ કહીને કુટે પેટ. શીશ કુટેને ઘાટે રાય, તેતો રાજ દ્રષ્ટે જોય; એ પંથીનું માઠું થજે, માહાઈ ધન લીધું તે જજે. માહાદુ ધનને મહાર રાજ; બોગવશે તેની મુજને દાઝ; મા દીકરે કરી મન રીસ, ભુંડી ગાળો દીધી દસવીશ આપ કરડા બોલ્યા વણ, અવગણ્ય ગાયા અધીપત તણા. કણે પુત્ર કરજે અમ માત, નહીં તો હું. ત્યાં ભત, ખાવા આપન એહને; સંતોષત દુષ્ટની દેહને; પ્રસન્ન માત તો ટળતા દાઝ, માલ ખજનો પામત રાજ; ભુંડી રાંડ વણસાડસો અરથ, જયો હાયથી ગુણ જરા થય. માત તને માડને મર. એ દુખ કેમ હઈટે ધર, રાજ બાહાર નિસરયો; કહો ભાઈ દુખીયાણુ અમો, મારતા હોય તો મારો તમો. તાકતા હોય તે માલ વશેક, પુંજમાં છે ધંધો એક; કામ હોય તે તો લઈ બાલ્યો. માટલાં વીચેક ધરમાં સાચો; આ અમે મરીતે છીએ આજ, તું મારે તો થાયે આજ; કહે નરખાલી મારે નહીં કોય; સાચું બોલ મુજ સાચું બોલ, સાચું બોલજે વીગત વાણ, જુઠું તો

ધરતી આજુ કહે કુંભાર સાંભળતું ચોર, ઘણું દુખ છે માહારે ઘોર; પથી એક રહ્યો મારે ઘેર, પાપીની રૂડી પેર; કપડી કુડાલ પાઠ મંડ, દુઃખ દીધું તેણે મુજ દંડ; માહારો સાટે તેતો મયો; અધીપતી ઉજ્જીનો થયો; ઘણો અલેખે પામ્યો. અથ, માહારો ન સર્વો એકે અરથ. તે માટે તે દુશ હમડે ધર, આપઘાત કરીને મર; જીવ કાઢાડતાં શાતું દુખ, કહે રાજ સાંભળજે તમો, ઘેર રહયાતા તે તો અમો; સાચા થમ દીધાં એધાણ; એળખ્યો રાજ ચતુરમુખ; સમરથ પામ્યો અવ રહી નુન્ય, તે સરવે ભાઈ તાહર પુન્ય; તાહારા મનની ભાગુ દાઝ; આવ ભાઈ બેસાર રાજ. કોડવાર સાચુ કહુ કથી ધરવર આણુ તે જુહુ નથી; કુંભાર પ્રીતે લાગ્યો પાય, માહારાજ રાજ મુજથી કેમ થાય. મધેડા હું ચારણ હાર, તે શું અણે રાજ વીચાર. બેડો માટલાં મોટાં ઘડુ, ને હાથી ઘોડે કેમ ચડુ; રીકમ કહે સાચી કહુ વાન, રોતીતી ઘરમાં તાહરી માત. મરવા ઉપર તાહાર મન; સત પ્રધુ પોતે રાજન.

દોહરો—કહે કુંભાર સાચું કહુ, નથી રાજનો અરથ; મરતો તે માટે હતો, માહારે જોડ્યો અથ. રીઝી ખાઈએ રોટવા, દુખડું કરીયે તાજ, ઘણું નાણું ઘેર ભાતી એ. રીઝસીદ્ધ પામ્યા રાજ, માટીયું થતી નવ પડે, રહેનાતમા નામ; સમ દીવે સાચુ કહુ, માહારે દામતું કામ; રૂડી વાને રીઝીયો, વીષમે કર્યો વીચાર પ્રાતઃકાળે તેડીયો દત્તરડે દરખાર. સર્વ માલ સમરપીયો અમળીન કાકઈ કરોડ દુખ ફીટીને મુખ થયું. ગયા ઘેર મોટા મોડ; ધીરવીર દત્તારદત્ત, પરદુખભંજનદાર; નથી થયો અવની વીરો. સાધ તે સંસાર ઓળખ્યો નથ ઉજ્જીમાં પડેવો એ પ્રધાન, અથ રાજ એહતું, મહીમા મોટા માન દાતારતું મન રીઝશે કુડાને મન કોપ સતવાદીને સો દામણું, લડતણુ તન લોપ. પારકાં દુખ એ ભાવશે, ભાવંતા પામશે પામ; વ્યાપે શોક વ્યાપે નહી, રખ રહે નહી રોમ. વીજેમ રહે નહી વાસા તણો, નીરમજ રહેશે મન ધીરજ ન હોય ધંધલ હવે દાતા અણે દનન; સર કરેસીતાપતિ, હેત હરિશું હોય ભુત પ્રેત પીડ નહી પ્રહ મજ નહી કોન, પુન્ય કરે પરમારથી, લક્ષ કોટીયા થાય; પરીયા ઈડાનેર સત તરે પાંચે પ્રાતીક જાય, એવું સાંભળી આપશે અન્ન વસ્ત્ર દસલાદાન; આ લોક મુખ પામશે, પરલોકે પ્રભુ માન. કહે પુતળી ભોજ મુણ કયા સાંભળો કરણુ એવાં પ્રાકમ બે કરો, ચતુર ધરજે ચરણુ એમ કહીને ઉતપતી અથ મઈ આશ્રય. એહ કથા પુરણ હવી, કહે કચી સામળદાસ શ્રોતાવકતા સમજતા કહે કવીતા કરજેડ; સામળલટ કહે ભાલજે, જયજય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૧૧ મી કલસની.

બાળા નામની અગીયારમી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજ બોજ સાંભળે છે.

શ્રી ગણેશાયનમઃ શ્રી સારદાયનમઃ દોહરા-વાહ વાદની વરણુ પુણુ ગણુપત
ચાય; કરૂ દ્રષ્ટ અવિલોક, બુદ્ધ પ્રયુક્ત થાય, શુદ્ધ બુદ્ધિ બે સ્ત્રીઓ લવાબ બે
તન વેપાર કામ કરનાર છે, મોટું તેનું મન. અષ્ટ શીધ નવનિધ ધને રત્નાગીરીએ
વાસ; મન વાચ્છીત ફળ દેયણો, પુરે સરવે આશ; પીતળ કે મહાદેવજી, પારવતી
એની માય, મોટા એનો વિશ્વમાં સરવે પેહેલે પુખ્ત. નયવેદ જેને મોહકા, સઘળી
વરતમાં સાર; પ્રથમ નામતો એહનું દેવવડે દાતાર; સરવ સમરથ એને ધણી,
અલખતનો નહા પાર. પ્રથમ પુત્ર એહની કરે; સહુકો નરને નાર; શુભ કામે લે
એહનું; નીરમળ રૂઢ નામ-સંકટ હરે એ સર્વના, કરે મનવાંછીત કામ, વરણુ વિક
રમશેરાને રાખો મારી લાજ. કરૂણા નીધી કરૂણા કરો, બટક ભઘરવ મહારાજ.
આઘશક્તનું ઇશ્વરી, સનખપુરમાં વાસ બહુચરબાળા ચંદરી, તે રાખો
મુજદાસ; કળયુગમાં પ્રગટ સદા, તેજ પુજ પ્રકાશે; તે તો માતા બહુચરી, પુરે
માહરી આશ; ધારા નગ્ને રાજ્યો. ભોજરાજ મહા સુર, ચતુર શીશમણી
આગળો; નારાયણનું તુરશીહાસન શુભસજ કર્યું ભોજન કરાવ્યું ગામ;
ચુકુરત જેઠ કરી બેશણવાલીહામ પ્રણામ પ્રદક્ષણ કરી, ધરે શિંહામન પાય;
બોલી બાળા પુતળી, રેહે રેહે વેગળો રાય. સીંહાસન ઈંદ્રનું, આવ્યું વિક્રમવિના
હાય, એવાં પરાક્રમ જે કરે સ્પર્શ કરે એ સાથ. બીજે બેશી નવ શકે, વિક્રમવિના
નહી કાય; ભોજરાજ બેશીશમાં, વિક્રમ જવા નર હોય. રેહે વેગળો તું રાયજી,
નહી બેઠાનું કામ; પગમાં ધરીશ પ્રીતે કહુ બેઠો વિક્રમ કામ.

ચોપાઠ-ચેત્યો રાજ ભોજ મુળણ. રહ્યો ઉભા બેડી બે પાણુ વિક્રમ મહી-
મા સાંભળુ આજ, તોતો રહેશે મારી લાજ. પુતળી પગે લાગુછું તને, વીકરમ
ચરીત્ર સંભળાવો મને, તેવો થાઉ નો પગજ ધર, નહીતો એની પુત્ર કર; બાળા
કહે સાંભળ નર નાથ. બેસો હેઠા બેડી હાય; કહુ વાત તે સાંભળે અરજ
જે હોય સાંભળવાની અરજ, સનમુખ હુકારો દીજીયે, વખાણુ વિક્રમનાં કીજીયે;
સલા સહુ સાંભળવા રહી બુધ વિચારી બાળાએ કહી બાળા તે હો વાતજ
કરે ભોજ રાય રૂઢમાં ધર. પૂરે પુન્ય પ્રગટે છે ધણું. સુણે વખાણુ જે વિક્રમ વ-
ણું. માળવ મુખ ઉજેણી ગામ, વીકરમાજીત રાયતું નામ; આધ સુર નાયકનું
અંશ, મરત્યુલોક માનવતો વંશ હીસે દેવતા કરી બેડ, પુરે સઉના મનના કોડ;
માહા દુખીયાનાં ટાળે દુખ, ખજા ધણું પામે છે મુખ; ધન ધન એહની માતા

કુખ; કંઈ લીક્ષુકની ભાગી ભુખ, સકળ વારતા ચાલી ઘણી, ચક્રવર્તી આણુર એ તે
 વણી; ભડી આણુ ફરે ભરતખંડ, દેઈ ન શકે કે તેને દંડ, મુખ પામે છે સરવે લોક,
 કોઈને નહિ વ્યાધી કે શોક; કોઈના જીવને નહિ સંતાપ, આનંદ સઉકો મનમાં
 આપ; ફળે વનસ્પતી ખારે માસ, વરતે પુન્ય પ્રજ્ઞને પાસ; સતત્રાદી સહુકોની વેલ,
 મનના માગ્યા વરસે મેહ; સોંધા અનને સોંધા ધાન, માંગણુ તો પામે બહુમાન; સ-
 ઘળા દેશ માંહે છે મુખ, દુનિયામ નવ પામે દુખ; પશુ પક્ષીને નવ મારે માર, ધો-
 સી ઉપર ના ભરે ભાર; પીડા કો વિપ્રને નવ કરે, સગળે આણુ ધરમનિ ફરે; મહીપત
 હરસીધ મન ભાવિયો, પંચદંડ જીતી લાવીયો; જેવા અવનવો હોયે ઈંદ્ર શુકલ
 યજ્ઞનો શોભે ચંદ્ર; પ્રધાન રાજ પોતાનું કરે, પોતે પરદુખ ખોતો ફરે; એક સમેપડી
 છે રાત, રાત્રે વીચારયું રૂઢયા સાથ; મુતાં માનવ જાતો જાત, મહા ભયાનક દીસે
 રાત; અધિકાર દીસે ધનધોર; કોઈનું નવ ચાલે ત્યાં જોર; ભય કોના મનમાં નવ
 ગણે, વાઘ વરૂં બોલે તે મુણે; નીશા ચરચા જેવા નીકળ્યો, પાળે પંથ આપે એકલો
 બીજું સાથે છે નહી કોય, ભુખ તરસ તે સરવે ખોય. લીલ વેશ પોતાનો કરી,
 ચાલ્યો કરમાં આયુદ્ધ ધરી; અંગ ઘાટડી વાળી પણિ, પરવર્યો અવંતીધણી. માથા
 ઉપર બાંધ્યા મોળ, ફરે શેરીને પોળેપોળ; નગર થકી તે આવ્યા બાહાર ત્યાં બેઠા
 દિડા જણુ ચાર. તેતો જાતે છે ચોર; વીક્રમે જાણુચો અકોર; તે જેવાને ઉભા રહ્યા
 ઠેકાણું મેલી નવ ગયા, અદ્રષ્ટ વિદ્યા આપે કરી, રહ્યો સાંભળવા ધીરજ ધરી, વા-
 તો ચોર ઉલટમાં કરે, વિક્રમાજીતે મનમાંહે ધરે. કહો આપણુ નિકળીઆ આજ, શુ
 આપણે કરવું કાજ; આપણે જેમયે ઘણેરો ગરથ. ચારે જણુ છઠયે સમરથઆવે
 ગરથતો થાયે કામ, ઝાઝા લાવીયે આપણે દામ; એક ઉપાય આપણુ કીજીએ,
 તસ્કર વિદ્યાએ ધન લીજીએ. જેહમાં જેટલી વિદ્યા હોય, તે છાની રાખે માં કોય,
 પ્રકાશ કરો આ પંચજ માંય, જેથી કામ આપણુ થાય. ચારે મળીને કર્યો વીચાર
 આપણે જેવા ભારે ભંડાર; એક નહે કેમ રહેસે લાજ, વિકટ રાજ વિકલુગં ઓજ
 બીજે કહે ચુની દેઈશું, નય માંહેથી ધન લઈશું; ત્રીજે કહે કરું હું કામ, લેઈના
 શકે કોઈ આપણું નામ; ચોથો કહે હું તો નવ બીહું, રાખું બળ અતીશે તીહું;
 જેમાં જેટલી વીધા હોય, તે છાની રાખેમાં કોય. એક કહે મારો એ હાલ, ભાણું
 ધરતી ઘાલ્યા માલ; રહુ વેગળો દેખાડું કામ, એટલું મુજથી ધારો કામ, બીજેકહે
 વિદ્યા મુજ શોહેલ, ફાડુ વજર મોટા મેહેલ; ખાતર પાડી ધરમાં જાઉં, એટલો ઓ-
 સીંઝલ થાઉં; ત્રીજે કહે વિદ્યા મુજ તણી, ધેરણુ નીંદ્રા મુકુ ઘણિ. તેને નીંદ્રા મુકુ
 અંગ, બોલી ના શકે આપણુ સંગ; ધર મુધાં લેઈ જઈશું જાર. તમ સામુ નવ
 બોલે ભાર; ચોકી રાજ કરી જેહ; જખમારીને રહેશે તેહ; ચોથો કહે વીધા હું
 કહું, વનચર પંખી બોલી લહુ, બોલતા પહેલાં પ્રામુ પાર, બહુ સાંભળીને વીવેક

વીચાર. વીચાર કરીને નગરમાં ગયા, નરપત તેની કુંડ ગયા, સજ્જને નવ દેષે કાય,
અદ્રષ્ટ વીવા આપે હોય. આજ તો મારે એકે કામ, પેઠ પાંચ ઉઠેલી જામ, આ-
ગળ ચોરને પાછળ રાય; દડબડ ચાલ્યા જાય; જોડે મોવટ આંધ્યા ઘણા,
નવ યોગળખ્યાં રૂપ તે તણાં; પોળે પેસતાં મંદિર ઘણા, તે તે દિસે આહાણ તણાં
આહાણુ ધનનિ ન કીજે સંગ, રમત પીત ગળે તે અંગ. આહાણુ ધન ખાતરીયો ખા
ય; જડામુળ વંસ તેના જાય; આહાણુને તો અદકો સાલ. ધન માન મારે અતીક્ષણ
આખો દિવસ ભટકતો ફરે, ત્યારે પેટ પોતાનું ભરે; કેશરીયો કાકો કહેવાય. ચોરે
વીચારયું હતલિ માંય, એમ કહી આઘા નીસરયા, દીક્ષ વણીક તે ધનના ભરયા;
કેશર કરિને જોડે ગરથ. એ સાડ વાસરે અરથ દરીયા મોંહે મુકે વહાણ, કરે
પારકો પોતાનો ત્રાણ. બદામ બદામ લેખુ ગણે. રંદ જાત જુદું નવ ભણે; મુકે
નીશાશે ધન જાય, તેનિ વાતે પ્રાશ્વીત થાય; હાથેથી નવ છુટે દામ. કરે મહેનત તે
જાહે માન. પેટ ભરી ન ખાએ માન, વણિક જાત કેડે એ મન; એનું ધનતેકાણુજ
લે છાન પુજે માળો દે, એમ કહીને આઘા જાય, કેશરે નવગણે લાખામાંય; પ્રીતિ
આવ્યા પોળની પાસ, વાફ ગુણકાંતા દિડો વાસ, નાથે આથમે જોડે ગથ, એ સાડ
સરેનહી અરથ પોતાનાં દેખાડે અંગ, નાથે કુદને કરે રંજ. અતી ઘણો તે મજરો
કરે, ફરે પુઠડી ઝાઝી ફરે, કરે મચકારા આંખના જેમ, ખોલી લે પદ્મશા તે તેમ. એ
મ કહી ચાલ્યા તે વાટ. વસતા દિડા ભારે ભાટ; માય ખાપ કહી ભાટ એમ ભણે,
પોળ વીખાણે શોભા શણે; અદકી તેજમાની કરે એમ કરીને પેટજ ભરે આપો
ખાપો કહીને બોલે, ભાટ તણે તો છે એ ખોલ. એ દ્રવ્યનો કરે છે નેહ તેની કુસ્તા
યાએ દેહ. બીજા જોયા સોની સાર, સોના ચોરે અપરમપાર, પોત પોતાનો કેશગજ
કરે. એણિ રીતે પેટજ ભર. સોનીનો તો મહા વિસ્વાસ, એને બેશે ત્રહી કો પાસ.
એના વિશ્વાસમાં ભાર નવ હોય; તે તો શાણામાં નહી કોય; ચારણનાં જોયાં છે વર
તે માંથે એકે નહી કર. ગીત રૂપ કરે છે ઘણાં; ભણે વિદ્યામાં નહી મણા. ધન રળ-
વાને તે ચોહવા, વર નહી તેનાં દોહલાં, ત્યાંથી જોયા વર મુતાર કાષ્ટજ વહેરે છે
તે સાર; આખો દીવસ કરે છે કામ. એમ કરીને જોડે દામ; દિઠાં ચાંક જન કેરાં
હાર, એ દ્રવ્યનો નવ પામુ પાર; વાત કરતા ચાલ્યા ચોહવા, દીક્ષ મહીપત કેરા મે-
હલ, વીક્રમ કેરા દીક્ષ વાસ, આવ્યા તસ્કર તેની પાસ; નરપતીનું મોહાદુ છે નામ
સરે આપણું એથી કામ કહો એમાં હશે કયાં ધન, વીધાવત વીધારે મન ઠેકી
આપો એહના માલ લીજે ચારે આણી વાહાલ; સરખા સરખી લેઇશું મોહજન.
વાણા દેઇશું; તેમાં દોશ નથી કોઇ આજ. એનું ધન લીધે શી લાજ, લુટી લોક
એકડું ફરે નીત જાઇ ભંડાર ભરે, એ તસ્કરને દેહે માર, એનું ધન લીધે ચોવાલ
તસ્કર તેનું ધન જો હરે, એનાં છેવાં છુપે નહિ ભરે, એના મોહમાં અકલ ધન લી

દ જમણે બીજે ભોવન, અનગળ ધન હોયે જ્યાંહાં, કોહો ને ખાતર પાડુ ત્યાંહાં મા-
રવો તો હસ્તિ છે સાર. લુટવો તો સબ ભંડાર; વઢવું તો બળીયાને સાથ કરવું
પુન્ય તો જમણે હાથ; મરવું તે મંગાને તીર, નાહાણું તો નરમદા નિર, કાશી માં-
હે કરવો વાસ, સજ્જન સહેદર રહેવું પાસ; કરવું તો તે પુન્ય કામ, લેવું તો શ્રી
રામનું નામ. ઉપાસના તો આપે ઇશ, નમવું તો શજનને શીશ, લેવું તો રાજનું
ધન જેનું મોહાદું હોયે મન; રાંકનું ધન લેવું તે વેઠ, ઉતારો માલ જે હોયે ઠેઠ.

દોહરા—પ્રથમ તાકવો લાગતે, ડાહ્યા પાસે સેજ; એણે ખાતર ખોદવું, આણી
અદકુ હેજ, રાજ વિકરમ જ્યાં સુવે, પલંગ પધ્યા હેઠ; કળસા ચાર છે નાંગળ્યા;
ત્યાં પોહાયાડું ઠેઠ. પલંગ તળે છે ભોંયર; ઉપર વાળી છાટ; મોં રાખ્યું પધ્યાતળે
ઉપર મેહેલો ખાટ; પધ્યા ચરાચર કરી ફરે છે દરશન; વિકરમ રાયના હેજના, થાય
મન પરસન; અલેખે માલ અગણીત છે, કોઈના જાણે મરમ; તે આવે જે હાથમાં,
તો ફળે આપણું કરમ; હાથ ગાંઠી રાયનિ. જે છાતીનું જેર, પ્રધાન પુત્રી જાણે
નહી, તે ચીત ધરીયું ચોર; પેહેલે મળે થેડીયો, બીજે પાડ્યું ખાત્ર; ત્રીજે ધોરણ
મુકીયું, ઉંઘ્યા પ્રાણી માત્ર.

ચોપાઇ—પેઠા જ્યારે તસ્કર માંય. વીકમરાય જુવેછે ત્યાંહાં; જેઉ એમાં શુદ્ધજેર
ધન કહાડી લઈ જશે, જેઉ એથી શુ પ્રથમ થશે, મુજ આગળ ક્યાં લેઈ જશે;
જેઉ કેટલું છે જેર, ડ્રાંચે વાસ વસેછે ચોર; ક્યાં વાસ વસે ક્યાં રહે તસ્કર જાત
એ કોની કહે; ચારે એ તસ્કરની જાત, ધન લીધાની કરે વાત; કઈક લોકને મગાવે
ભીખ, આજ દેઉ હું એને શીખ; મુની સેજ્યા રાજની ખરિ, ઉપાડીને મેહેલીપરી
ચારે પધ્યા ડ્રાંચા પરા, ત્યાં હેઠા દીડા ભોંયરાં કળસ નાગલા દીડા ચાર, માલઅન
ગળ છે બહુ ભાર, છનુ ટકાની મણિ ભરયા અત્રણે તેમાં મણિ; રાજદારની સમ
રથ જેહ, કસશ ચારમાં ભરી છે તેહ; અંકેક કળશે છનુકરોડ, કળસ એમાં જેડાજેડ;
અંધારે અજવાળુ થાય, તે જાણે એક પોતે રાય મણી માંહે ઝાઝો મહિમાય, અક-
ળીત ધન કોએ ન કળાય; એક રાયનું જાણે મન, બીજું કાઈ ન જાણે અન્ય; ચારે
કળશે સરખું છે ધન ધરમાં રાખ્યું છે કરી જતન; ધરતિમાં સોપ્યું તે રહે, સાક્ષાત
કાર માહાલક્ષ્મી જેહ, વસે કળસ ચારેમાં તેહ ચારે કળશ લીધા શીર ચાર આવ્યા
મોહાલ મધેથી બહાર, ચારે કામ કર્યું માહા ધોર, લેઈ કળસને આહ્યા ચોર; હેત
પ્રીતને ઉલટ ભેર, જવા માંડ્યું પોતાને ધેર; રાજ કહે જાઉ એણે હામ. ચોર વસે
છે કુણે ગામ. મારો ક્યાં જાએ છે હામ, રાત અરધ ગઈ છે જામ; એ તસ્કરે મહા
જેરજ કરે, સત આણુ મહારી શી કરે. એટલે બોલ્યાં વનચર શીખાળ. તસ્કરે તો
ભાવ્યા માલ; કહે ભાઈ એ બોલેછે શું, વનચર બોલી જાણેછે તું કહું એ વનચર
ની રીત, આપના ઉપર અદકી પ્રીત; કહેછે લોહો સમસ્થ વણી દેખે છે પોતાનો

ધણિ આણુને મનમાં અદકો ડર, કોઈને ન દેખાડેશો ઘર; જોરાવર કેરો છે માલ કરશે ભુંડા એહ હવાલ. એ મોહોકમ જોરાવર ધાગો, એ દ્રવ્ય લેશે આપણો; એ સરવે ખુંચીને લેય, આપણને શીક્ષા દેય. એવું જણિ જાણો તો ડરો. માલ ત્રીજે દેકાણે ધરો; ત્યારે તેમણે કર્યો વિચાર, આવ્યા નવ થકી તે બહાર પર્વતમાં ગુફા સમરથ, કુંડા ખોદી ઘાલ્યો ગરથ ટાકું થશે તો પેદા થશું કળશ એકેકો લેઈ જશું મંદીરમાં એ આવે માલ, તો તો થઈએ આપણું ન્હાલ; ત્યાર મુઘી નહિ જઈએ ઘેર ડહાયા થઈ વિચારો પેર. કદાચ કોઈ જન જોતો હશે, તો તે આપણિ પુઠે આવિક-રશે ધાય; આપણિ તે કુંડ નહિ થાય, ચારે વાટે જુજુઆ જાય, પાંચ દીન પુઠે પેદા થાય; કાચો પારો ખાવો અન, તેવું છે ચોરીનું ધન; એવો વિકરમ રાયનો માલ, અગ્ની કેરી જેવી ઝાળ; તેવો વિકરમ રાયનો માલ, ઝખ મારી રહેશે જ્યા-હરે આપણ પેદા થઈશું ત્યાહરે, પાસે દેખ્યો નવ દુકડો, જેવો બહુચરનો દુકડો; જીવતી માખ ગળે છે ઘણી, તેમાં લક્ષ્મી ન પચે ચોરી તણી, આપણે લેવું એનું ધન, છેતરવો રૂડો રાજન, ચારે સાર્થી જુજુઆ થયા, જ્યાં જોને ગમ્યું ત્યાં ગયા. વાળી મુઠી નાશી ગયા. અધિપતિ ત્યાં આંખો ચોળી રહ્યા, વિકરમે વિચાર્યું નહિ સુનો માલ તો મુકુ નહી. કદાચ એકની કંડે જાઉ, મા તને દુખીયો થાઉ, રહ્યોએ કલો રણમાં રાય, વચાર કર્યો છે મનની માંય. પ્રથમ ચુક્યો તે ઝાલ્યો નહી, માલ સુનો હવે મુકુ નહી, હવે દ્રવ્ય મને મળશે ધ્યાંહાં, હું બેસી રહું અહીંયાં નવચો-ળખ્યા ઝાલીયા, ઝાઝા નવ દ્રષ્ટે ઘાલીયા, મોહોટા મોહોટા બાંધ્યા એહ, નવચોળખ્યા તેની દેહ, ભલે ગયા તો જવા દેઉ. માલ માહરો સાંભાળી લેઉ એટલી વાત તે રણમાં હવિ થયુ અજવાળ ઉક્યો રવી; રાજ આવી સુતા ઘેર, શી થઈ પ્રભાતે તેની પેર. રખવાળ સહુકો જાગીયા, રણમાંહે બીવા લાગીયા, ખાતર પડ્યું દીઠું જોડે, પડ્યો ધ્રાશકો તેને તેડે, પડી બુમ થયો બહુ સોર, અહી આવ્યા પ્રધાનતે ખેડીઆ પુર તણા પગા તેડીયા, પગ કાહોટો જેમ સરે અરથ નહીતર ઘેરથી આપો અથ, અરાપરા અથડાયા ઘણું પગલું નવ જડ્યું તે તણું; ઉઠી રાય સભામાં ગયા સમાચાર વજરે કહ્યા; આજ રાતે જે ખાતર થયું. જેવરાવો જે શું શું ગયું; સાંભળો હો તે ઘર માંહે ચોર આવ્યાતા આપે આંહ તસ્કર ન જડે તો ડંડજ દેઉ, માલ ચોટી પાસેથી લેઉ રાજ કહે જુઓ દરબાર; કળસ ગયા ઘરમાંથી ચાર, વજર આગળ વાણી કહી, બીજ સમરથ ઘરમાંથી ચાર; ઘર બાર સરવ વેચે તાહર, પુન ધન ન થાયે માહર, વેચે હસ્તી ઘોડા સસ્વ તોએ એટલો ન મળે દ્રવ્ય, માલ અનગળ ગયો છે ઘણો, તે લેઈ ગયો આપણો આપણા ઘરમાં આવ્યા ચોર, નવ બણ્યો તેનો અકીર માટે તશકર કેરો ડામ, શોધ કરાવી બધુ ગામ નવ બણ્યો તેનો કોડામ, કુટી મુઆ બધુ સહુ ગામ ન જડ્યું પગલું તસ્કરનું નામ.

રાજા ડાંડ જાણે તે કાચ સમરથ સરવ લુટી લેય; કરમ આપણામાં જો હશે, કોઈજ દારો પેદા થશે. હવડો અમથી ન થયું કામ, જાણે તે મારોજ કામ, અમથી ચોર પેદા નવ થયા, લઈને કોણ જાણે ક્યાં ગયા, જોગમે તો મારજ દો, જો ગમે તો લુટી લો. એમ કરતાં દીન ચારજ ગયા, તસ્કર તો નવ પેદા થયા. રાજા કહે એ સરવે ફેક, પુછી જોયા સરવે લોક, કોઈથી કામ એકે નવ થયું, હાપણ સહુનું વહેતું ગયું, દીવસ પાચમે પડી રાત, સુતા માનવી જાણે જાત. જોડી વહેલ પોતે પરવચી, ગુફા છે ત્યાંતો સંચરચો, તે વેળા એકલો છે જાત, મહા ભયાનક અંધારી રાત; લેઈ આવતા રસ્તા માંહ, વાટે કઠિતક બીજું થાય, આવતા દીઠા જણ ચાર, બે નરને તેમાં બે નાર. નયણાં તેના ટીપે ચુવે, માઝમ રાતે અદકુ રેવે; દુઃખ વના રેવે નહી કાચ, તેનો રાજા નજરે જોય, બે વરથ બે જોખન વેશ, ઘર મુકી જાણે પ્રદેશ, નથ થકી આવ્યાં બારણે, મહા દુખ સંકટને કારણે દ્રવ્ય લઈ રાજાજ વળે, એટલે પેલાં સામાં મળે; નીકટ સમીપ આવ્યાં છે જ્યાંહ તવ રાજાએ ઝાલી બાંહ. મધરાત નીશા છે ધોર, ક્યમ ચારે આવ્યા કો ચોર. લંપટ જર કે છો કુણુ ભુત, કોના મોકલ્યા આવ્યા દુત, વ્યંતર ખેચર કે ડાકણુ જલ, શીકોતર કે સાકણુ, શું ધારોછો મનમાં કાજ. વિકટરાય વીકમનું રાજ, સાચાનો ગુનો સાંખશે; સીધ સાચુ કહોને આંહ, નાશી રાતે જાણે ક્યાંહ, તે સાચું બોલો આ દીશ, નહિતર સડિના છેદુ શીશ. નાશીને નહી જવા દેઉ, ડાંડ તમે ચારેને દેઉ, સાચું બોલે અરથ થશે, જુઠું બોલે જીવજ જશે, જુઠું બોલે થાશે હાણ, જુઠું બોલે જાશે પ્રાણ, જુઠું બોલે થાશે જાત. જુઠું બોલે શ્વાસે અપમાન; સત્યવાત જો ન કહો આપ, બ્રહ્મહત્યાદીક ચારેને પાપ.

દોહરા-રાજા પ્રતે બોલીયા, મન મુકીને વાણ, તુજને પગે લાગીયે, જો લેતો હોય પ્રાણ. ધન દહાડો વેળા ઘડી, જો તું મારે આજ, ઘરમેહેવી અમને જતાં, અધિક આવે છે લાજ. દળીદ્રથકી મરવું બહુ જાણે એનું સુખ, મનુશમુકત નીર-ધન થયો, જીવ્યાનું મહા દુખ.

ચોપાદ-રાજા કહે એવડુ શું દુઃખ, ધંધર તાહરી ભાગે ભુખ, મન મહેલીવાનો કીજીયે, અમો પાર તેનો લીજીયે તમારા દુખનિ કરોને વાત, તેથી તાહર સરશે કાજ, મુજથી થાય તો શેવા કર, નહીતો તમ સાથે સંચર દુખીયા કહે માહર દુખ ધોર. ત દુખીયો મુજે ને જો... વિદ્યુત રીયતે ચોકાકરે, દુખ સાભાજ્યાનો શો લાગ્યો, જે કામે આવ્યા ત્યાં જાણે વિક્રમ રીયતે ચોકાકરે, તસ્કર લાંઠ હરામી મરે. છાનો છપનો આવે આપ, મારે ઠાર એવા છે તાપ, રાતે મીઠાલી ન શકે કાચ એવો ૨૨ નીકટનો ભોગ વિદ્યુત થો ને દુખ આવ્યો આવ્યો

મહા વનમાં હોય. દુષ્ટીયા વિના ના આવે કોય, દુષ્ટ સાંભળીશું નહાલજ થસો, મુખ મરડી નાશી જસો. જે કામે આવ્યા ત્યાં જાઓ. જેવું કર્મ લાખ્યું તે ખાઓ, અમને તું જવાદે પથ, શી અમારે તમને ચંત; નહી કહું તુજ આગળ વાત, જે જાણો તેા કરજે રાત, મોત ભાગી નવ બીજીયે, સહજ મોહે જવા દીજીયે, પ્રભુ પાસ મોત માગીએ, તારે પમે લાગીયે, બીક નથી અમારે મન રોતો રોતો આવ્યો છું વન દોહરો-રાજ રથથી ઉતર્યા, લાગ્યા નમીને પાય, હું નરપત આ દેશનો મન ગમે તે માગ. હુ સેવક હરસીદનો વીક્રમ માડ નામ, અર્ચા જેવા નિસર્ચો આવ્યો છું આ કામ. માજમ રાતે નિસર્ચો, આવ્યો છું હું આંચ, કર્મ તમારે હું માજો, કહો જાઓછો ક્યાંય. સોરઠો-સરજી સંકટ કષ્ટ, સત વચન માહાર સહિ, ભાગે સંકટ ઇષ્ટ. એવો બીજે કો નહિ, મનાવુ તાહરું મન; દુષ્ટ તમારું દેહવટ કર, જે સાચું બોલીશ, દુષ્ટ તારૂં પ્રાજે કર. ચોપાઇ-હરણ ધરીને બોલ્યો તેહ, મારે દુષ્ટ ઉઠ્યા મેહ, સાંભળજે મહારાજ મન, જુદું તેા નહી બોલુ અન, પછાડો તેા મુણજે કરણ, જાતે તેા છુ બ્રાહ્મણ વરણ. અન્નચીક રાખું અહંકાર, કરમહીણી છું અપ્રમપાર, કરમ વિના નિરભાગી રહ્યો, દામ તણા સંચો નવ થયો, વસુ વાસ તમારે દેશ, હવે જાઉછું પરદેશ. નાનો બંધવ કુંવારો હોય, ગમે ન ધરમાં તેને કોય, તેને વરસ થયાં છે ત્રીશ તેને જઈ ઉપાખ્યા ઇશ, તેને આપ સદાશીવ કળ્યા. રૂટે કામે વિવા મળ્યા, હિમત રાખી વાતો કહી મળીસહોદર પ્રીતિ સહી, લગ્ન આગે મસવાડા ચાર. ત્યાં સુધી ધરયો છે ભાર, લીધું લગ્ન તે વરસ વરેક, નહી નિશાની ધરમાં એક, માહારે કામ પીવાની ગરજ, ન કહ્યું કોનું કહાડું કરજ, ઉધારે કો આપે ગ્રથ. ત્યારે મરે કેમ આપણા અરથ, નાવ્યું સગુ સહોદર કામ અમે અથડાયા બાધુ ગામ હળવાં થયાં જેમ પીંપર પાન, માનવી કોઈ નવદે માન, નવ જડ્યું ઉછીતુ ઉધાર ખોયો અમે અમારો ભાર, જેતે ન જડ્યો તેા જજમાન, માગ્યાં આપ્યાં કોએ દાન, છાની વાતો કરે છે લોક, વીવા થાવા માંડ્યો ફેક, નાત જાતમાં નામજ ગયું, લોક કહે બોલ્યું નવ થયું, એના ધરમાં ન મળે માલ, શા થારો એના હેવાલ. લગ્ન આટે રહ્યા દન ચાર, આપ ધરમાં કર્યો વિચાર, સહુ મળીને વાતો કરે, એનો વિવા પાછો ફરે. તમે ત્રણ જણા રહોને ધેર, હું કરું પરણ્યાની ધેર. મહેણું લોકનાં નવ ખવાય, નાત જાતમાં નવ રહેવાય, એ દુષ્ટ અહકુ સો-ધંધ. ધેર એકલી રહી શું કરું, સાથે નવ તેડો તેા મરે, જ્યાં જઈએ ત્યાં આપણે ધર, કેનો નવ રાખીએ ડર, નાનો બંધવ કહે મુણ ભારત, તમ આગળ કહું સાચી વાત, સચા સંબંધી નાવે સાથ, કરગરી કહે બેજેડી હાથ, માહારૂં તેા છે જે-જાન રૂં પમે અપાર પદેશ મેં નવ રહેવાય ગામમાં. બોલાઈ કર નહી ગામમાં

જાણે બંધવમાં હજીયે થયો, કરમહીણ કુંવારો રહ્યો, બીજેકો પરણે કન્યાય, તે દ્રષ્ટે જોયું કયમ જાય. માહાર કુખ એ સાગરતણું. થોડામાં કહુછું ઘણું, માટે હું આપુ તમ સાથ. અમારે બીજી શી આશ. સત વજા એ સાચું કહ્યું લક્ષણ વાતે સાચું લહ્યું, વળતિ યોલી વરડી માત, હું તો ઠર દેહને વાત, પાણી વીના વાહાતુ ડોણ આજ, રહેતાં એકલાં આવે લાજ, માટે સાથ તેડા તમો, નિકર હત્યાઆપિશું અમો. વિચાર કરી આરે નીસરયાં, સગાં સહોદર સહુ વીસરયાં, દેહમાંથી જેમ જાયે પ્રાણ, તેથી અદકી અમને હાણ માટે અમો નીકળીયા સત, જણે નહીં કે માનવ જાત, દાણો પાણિ હશે ત્યાંહાં જશું, સુખીયાં કે પછે દુભીયાં થશું. કુટુંબ સહુભુકું બોલશે, ને દુખે કુંબર ડોલશે. કેહેશે જેવાંહતાંતેવાં થયાં, ધરખાર મુકીને ગયાં, કે કહે શેર ખાવા ન મળ્યું અત, દેશ મુકીને આલ્યાં વન, ભુડાયા માથે મેહેલશે ઘણાં સહોદર તે આપણાં, દેખી દુશમન બોલે મન ગમે, તે દુખ માહરીદેહને દમે, દ્રવ્ય વિના દુખીયાં થાઉંછું, ધરખાર મુકી જાઉંછું શીવ આજ્ઞા બોલ્યાં અંશે, અક્કલ ભુજે તે કરજે તમો.

દોહરા-વિક્રમ વાણિ બોલીયા. જેમ સરે તમારો અરથ; કળશ ઉઘાડીદાખતું તેમાંથી આપું ગ્રથ, જેટલું ધન જોઈએ તમારેદે, તેટલું લોને આજ, ઉવમ કાંઈન રાખશે, શરે તમારું કાજ. જેટલે ધનકન્યા વરો, થાશે નાત જાતમાં નામ, ધન આપુ હું તેટલું જેટલું તમારે કામ; કોસર રખે કરો તમો, ન કરશે જાજે લોભ; જોઈએ તેટલું માગજે, ક્ષણન રાખશે બોળ, કળશ ઉઘાડી મુકીયા, મોહોઆગળ તઈઆર, વીચાર કરિ વાણી કહો, જેવા ગોળે વહેવાર, ઉતમ રાખો વહેવારમાં તો બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ, આપુ અદકું બોલશે, ગુનો તમારો માફ જોયએ તેટલું માગજે, મન ના ધરશે લાજ; આપું મારે હાથે કરી, જેટલું હોયે કાજ. ઉઠો સહુ વિવાહ કરો; પોયે મનની આશ, તેટલું માગી લીજીએ, ચિતે મારી પાસ. ચોપાઈ-આરે જાણુ એકદા તે મહત્યા, દ્રવ્ય દોષે મન ચીતેથી ચાળ્યા; પેહલું વિત્યું તે નવ લાહું, મન તો આપુ આપુ ગયું બમણું લાજે જે આજ જાય વધારે લાખેણીલાજ; દસળી વાધા કોટ કરી, શણગાર રૂડી મુંદરી, પહોંચે કોઈ વીવા કીજીએ, દાન તો જાઝા દીજીએ, ધન આપી કરીએ વિવા કાજ. શમરથ હોય તો કરીએ રાજ, થોડે ક ધન વીવા કીજીએ, ધન આપણુ દેખી રીઝીએ તવા કરાવીએ આપણાં ધર; ઘણા ખરચીએ આપણે જર; જે ધન અદકોરો હરું, તો ધરમાં બેઠો અલખત કર; વધતું લેઈ તો કરશું વેહેપાર, સંગર તો થાએશણગાર લેખાવટી અદકુ લેઉ, નાત જાતમાં લાહાણુ દેઉ, દાનદક્ષણ આપુ ઘણી, નાતો જમાદુ બ્રાહ્મણ તણિ, પકવાન કરાવીએ અપરમપાર ધેખરજલેખી અતિસાર; સાત વાતાની કરાવું સખાડિ. લાગે બીજાકનિ બખડિ ઘણ લેઉ તો ધોરે ચડ. વધતો

વેહેરીની સાથે વડુ, ઘરમાં હોયે ઝાઝો ગરથ, બાહાર સોવરાવ રૂડા રથ. તોલુ માત
 રૂપીયા સાથ. કનક કણ ધાલુ હુ હાથ, બાંધુ ધબ્બ સદાવ્રત કારણે, મોતી તોરણ
 બાધું બારણે, મનવિ લહેર ચાલે છે ઘણી, થઈ બેઠો ચાડનો ધાણુ, ત્રણપુરી કેમે
 નવ ધાય. મા આને તો નવ જતાય, લેતાં નહીં મન તરપત ઠેઠ ના કહેતા ન ભરા-
 યે પેટ, એવો વીચાર કરે મન વીખે, વીકરમ આગળ કહી ન શકે, રાજા કહે બોટી
 થાઉછું, હું મારે મંદિર જાઉછું, સાચું બોલે મારી સાથ, કેટલું ધન આપુ તમ હા-
 થ, મહીપત વચન સાંભળી બ્રાહ્મણ વળતો બોલ્યો ફરી, કેપાં સમ દીવા છે તમે;
 તે માટે સાચુ બોલો અમો, કળશ ચારમા જેટલું ગરથ, બંધાનો માહારે છે ચરથ
 લોભ સમુદ્રમાં હુતો પડ્યો. તે માટે તમસુ હું આવી અડ્યો, પેટ ભરીને આપોઆ
 વાર, નજર કળશ લીધાની ચાર. થોડુક આહો હવેરચડ, ઉજેણિ જે વાટેથી જડું,
 નડ્યું જડ્યું પરભાવે આભ, જે જડ્યું તે માહારે લાભ, જે આપો તે લાગ્ય ભણ્યું
 માહારા કરમમાં હતું તે મળ્યું, નાસતા ભુતનો કેસજ ભલો, સત કહુ હું છું એ-
 કલો પેટ ભરો તો ચારે આશ, નીકર ભંડારમાં જઈને ઘાલ. આપોતો આશીર્વાદ
 થાઓ, નહીતો ઘરમાં લેઈ જાઓ. આના ધન અમારે નથી, શું કહીયે તમ આ-
 ગળ કદી, મારવોતો હસ્તિ મહાસાગર, લુટાવોતો રાયનો ભંડાર. જાચીક જનને દુખ
 જ ઘણાં, દુખ થાયે મરવા તણા, મોહાત રૂડ મનમાં આણુજે. માગ્યુ તો મીઠું જા-
 નુજે કરપણુનો કહેવો કરણ, ભીખવાથી ભલેરે મરણ. સોમને તો કહેવો
 દાતાર, ભુંડાનો તો રાખજે ભાર, રાંક જનને કહેવા રાય, અકરમીના તો ગુણ
 જ ગાય. અમે તો માગવું હઈએ ધરું, શા માટે કેશરજ કરું, તમ સરખો દાતાર જ
 મળ્યો. મહારા મનનો સદેહ ટાળ્યો, બીજને જાચવા કેમ જાઉ, સો પરીયાં
 મુઠી તે ખાઉ માગતા કશર કરું તે માહારે જાય, ત્યારે કશર કરે માહારે
 બલાય. પારખું દાતાનું કીજાએ, જેથી દાતા તેણું લીજાએ, કુમોદ મળી મારગ જે
 હવે કુશકા શીદપોંખે દેહને, પદમણિ પરણેજે કામ, ત્યાં શંખણીનુ શુ છે કામ,
 જ્યાં મહ્યાં ગંગા નરબદા તિર, કુપ તળાવના શા નીર, જ્યાં મળી કામધેનું
 ગાય, બકરીને તે કોણ ચાહાય, શાકર ખાંડના શીરા જમે. મઠ બાજરી તેને
 કેમ ગમે, દક્ષણાવત જે ચીતમાં ધરે, અધરાવત જેને ધેર ચડે, તે નર ખરવા-
 હન શાને ચડે, જેને ખાણુ કંચન ધેરમણી, છીપો શંખલા શીદ ધણી, મળ્યો
 મહિપત મોહોટો મર્મ, એકવાર રાખો સહુનો ધર્મ, કરૂં આજ અમારું કરમ,
 પરમેશ્વરે રાખી છે શરમ કશર અમો શાને કીજાએ. મનુશ તેણુ માગી લીજાએ
 કુખેર સમ ભંડારી તમે, શાને ઓછું માગું અમો, કામ ધેનુ મળી જ્યા-
 હરે, પછે નુન્ય શી છે માહારે. ગંગોદક વત મળીયાં આપ, દળીદ્ર દુખ રહે
 કેમ પાપ, ઘરમાં ખાવાને મુખ્યો રહે, મહા પાપી તે તો તેને કહે. જેના વ-

રખાં મંગા નીર; તેણે શુદ્ધ ન કર્યા ચરીર, કોઠી થાપે જેની દેહ, સુખે ઠરી ન બેસે તેહ; રસયુક્તેશ્વર મુજને મળે. સાત જનમના રણુથી ટળે. કાતાર મોઢેલા છે મહારાજ, તેવું મેં નથી માગ્યું આજ; માગનારનિ છે દુરબલ દેહ, આપનાર તમે મહિપત મેહ; મહારે મન સાગરનું પુર, એકાબુદ તારે મન નુર, દોહરા-હરખ્યોરાથ હમડા વીખે, બોલ્યા બ્રાહ્મણ સાથ; કૃપાર્ણુ ઠરી આપીયા, હુશ ધરીને હાથ. વિક્રમ રાય આણીયો, કંઈના પુર્યાં કોડ; દુઃખ ભાગ્યું બ્રાહ્મણ તણું. હરખ ઘણેથી હોડ. ઉલટ આપ રૂદે થકી, કળસ આપ્યા તે ચાર; બ્રાહ્મણ સુખ પમાડીયો. સણુનવ લાગી વાર ગાડી હાંકી લાનીયો, બ્રાહ્મણ કરે ઘેર, કળસ ચાર ઉતારીયા, કોઈ નવ બળે પેર. મદિર આવ્યો મહિપતી; કોઈ ના બળે વાત; બીજે દીવસ શું નીપજ્યું પહોરયો પ્રભાત. ચારે બ્રાહ્મણ તે સમે, હરખ્યા છે ઘણું મન; મન નિરખી રીજ્યા ઘણું, જોઈને ઝાઝું મન. આનંદ તેને ઉપયો મઃ ઘણેરા હોય; અનગળ ધન ત્યાં આપીયું. ત્રપ્ત થયા સડે કોય. સગાં સહોદર નોતરયાં, સહુને હિધિ આશ; નિત્યે ભોજન તમો કરો; ખરા પુરા ખટ માસ. અચરન પામ્યા સરવ કો, ધન આજને દિશ; ચીંતા લાગી અમ તાણ, પ્રસન્ન થયા છે ધરા.

ચોપાઈ-કરી જાત્રાં આવ્યાં ઘેર, પોતે સન વીચારી પેર, આજછે વતીપાતને દન, કળશ થકી નહિ કહાડુ ધન. વહાણે થાશે પ્રાસુતકાળ, કાઠીશું તે અનગળ માલ, ધન ચારે દીશા વેર શું, સગા સહોદર સહુને તેડશું. દિશાના બ્રાહ્મણ જેહ, તેવડ કરી તેડવો તેહ; અરે દિશા બ્રાહ્મણ નોતરો, સીધાના તો ટીંબા કરો. મંગાવે ગાળ ઘી ને ઘડુ, શાક પાક સામગ્રી સહુ, ધન વટાવી લેશું ધાત, મળશે સજન દેશું માન. આદર ભાવ પુરણ કરો, ખાલેયા સુંદર પાથરો; આજ મંગળછેઆપણે ઘેર, રાખો રાજરાત્રીની પેર. રાખોજ પાણીની રીત, પુરણ રાખો સહુથી પ્રીત, એમ કરતાં તે રાતજ પડી, વાતો કરતાં વીતી ધડી. બ્રાહ્મણ સુતાની ચીંતા થઈ હરખ ઉલટમાં રાત ગઈ; સુખ સાગર માંહે જે વહિ, રૂડી રીત કાઢે છે તહિ. થઈ નીશા અધારી ઘોર, મળ્યા એકઠા ચારે ચોર, મળ્યા ચોર બેયું તે ચીત; લોસડે ઉતમ રૂડી રીત. આપણું ધન કહો ક્યાં ગયું કળશ ચાર ઘટયા શું થયું; ભોમ ખાવી દીકી તે તણિ, તેની ચીંતા થાએ ધણી, બેયું તોલા તે ઠામ, નહિ કળશ એકેડું નામ; કહો ભાઈઓ તે શું થયું, આપણું ધન કહો ક્યાં ગયું. ખોઈએજીવ પણ લેજે એ અથ; ખાંધો હીમત સરશે અરથ; કરો પ્રાક્રમ અપરપાર; ત્યારે જડશે કળશજ ચાર. આપણી વિધા તો કીજીએ. મેદથી હોય ત્યાંથી લીજીએ; તાહારી વિધા તો ખતાવેતું, તેતો ખાતર પાડું હું ત્રીએ કહે હું. માથે લેધ, સાધી વિધા રૂડી પેર; કળશ ગયા બ્રાહ્મણને વર; બ્રહ્મ કરારે સુતા ન્યાંહ; તરકર ચારે આવ્યા ત્યાંહ ચરી ધિરજ ને તે આવિયા, શ્રવણ વિધાનું લાવિયા; ઘરમાં બ્રાહ્મણ ઉધે ઘોર ત્યાં.

આવ્યા છે અરે ચાર. દીધું ખાતર નવ લાખીચાર, કહાડયા કળસ ધરમાંથી ચાર; અહાડ પડ્યું તે ધારણુ ઘણું, ધન હરણું તે બ્રાહ્મણ તણું. બ્રાહ્મણ ભાઈ કરે શું કશી હવે બહાર જીવ એની નથી; તરકર ચાર કળસ લેઈ ગયા, બ્રાહ્મણ ભાઈ એમને એમ રહ્યા. નચિંતપણે શું પહોડયા તેહ, સીતળ કશી ખેલાની દેહ; પ્રાતસકાળ થયો ન્યાહરે; સઉ સુતા ઉઠયા તાહરે. હરખે સુતા ક્રિયા સરવ. કહાડો કળશ ધરમાંથી દ્રવ્ય; ધન ધરમાંથી આણો બહુ, તેડા સમાં સહોદર સહુ, નાત સહુકેને નોતરે; બ્રાહ્મણને કહી ભોજન કરો; ગામ સારણી કોજે ધણી. એમ વિચારે ધરનો ધણી. એમ ઉઠયા તે ઉલટ ભેર, ખાતર ખાડયું દીઠું ધેર; થયા નીરાશ પડી છે કાળ, મયે સરવ ધરમાંથી માલ. અરૂપર ને આધુ બેય, મયે મથ જાણે નહી કોય; ધરમાંથી ક્રિયા જણ્યાર, વિપરે મનમાં કયો વિચાર, આપણે રાજ જાયો જઈ. ધરમાં ના કહેવાણી નહીદાત આપીને દાતા થયો, ખાતર પડાવી તેણે તે મયે કજો. આપણે કીધા ઘણા દીધાં નોત્રાં નાનો તણાં; મોટા થવાને કારણે, દાતજ આપે તે બારણે. રાજ સાથે માંડયો રાડ, કળસ લેઈ મયે તે કાહાડ; રાજની રાઠે હારીએ, આપ પંડ પાળી મારીયા આપણું કંઈ ન ચાલે બેર, આપણે તો શીદ કરીએ તોર. આપણુ બીજું શું કીજીએ, પાપીને હયા દીજીએ. ઝાલી પાળીયા ચાલ્યા ચાર. બ્યાંહાં છે રાજનો દરબાર; રાજ બેઠો દાતણ કરે, અઢકી હોંશ મનમાં ધરે. દાતણ દેવાને કારણે, હરતી બુલે છે બારણે; થાડા બાંધ્યા છે ધાર, ત્યાં શોભે છે અપરમપાર. કચ્છી મુલતાની ઢેકાણુ બેય, કુતલ ઘણા અઢકરા હોય; પવાણે જડયાં છે નંમ, સારી શોભા સુંદર રંગ. મોયડે મોતી ઝવેર જડાવ, હીરા રતન તો શુભ બનાવ; પંચડંડ શીર છત્રજ કરે; કલ્યાણુ વરત પ્રભાવતી કરે. રાગાંગી કરે રાગ, વસંતના કંઈ બોલે કાગ; અવિ બળ બેઠા છે અતિ, સામા ઉભા સેનાપતિ પ્રધાન પાસે થેડા ઘણા; ખાશા વજર તો પોતા તણા, બચીક આવી આવે વાટ, વખાણુ કરે ચારણુ ને ભાટ, બ્રાહ્મણુ ઉભા છે આગણુ. બારણે આવે બીજા માગણુ; ગુણુ આંધરવ કવીજન ગાય, પંચ પારગ પ્રસ્તાતી થાય. બીજા ગુણીજન આવે ગીત, તે ઉપર છે બહુ પ્રાંત; વાળે ચંચ ઠંપંચ મરદંચ, થઈ રહી છે નાટારંચ. ઝંઝાર વાળે જ સાર, થઈ રહ્યો ઝાંઝર ઝમકાર; બેઠો ભેતિક શુભ સ્થાનમાં, કનાલેખ દીપણુ હાથમાં; લક્ષ્યાત્યાહાં આવે છે ધ્વિ, નડિતમ વાતો લાવો નવી, સહસ સાત આસે વેહીયા, ભારે વાતોના ભેટીયા; કંઈ પંડીત વાંચે પુરાણ. કંઈ જણુ પામે એકાદ ભાહણુ; પંડીત પાશે છે શેઠે પાંચ; સાચી વાતો થાયે સાંજકો સાથે નવ ભાષે બુક રંક પર રહે નહી રડ; સાચી વાત રાજને મયે, દેખી દુરમનને અંકુ દમે, સહસા સવણી શોભે ગાય. ધાન પ્રીતિ પ્રભાતે થાય; બેઠો પુત્ર્ય કરે છે પુર તજે ઝંખો છે સુર; દિવેશ બેઠો શોભે ઈંદ્ર, વારામાં શોભે છે ચંદ્ર; દીપક ભેત છે ઝાક ઝમાળ.

જેને નવ દે જુડી આજ, દીશે કરણ થકી અવનવો અંદર હાડી હવો સેનમાહે
 શોભે જેમ ગજ; જેને શીર ફરકે ધજ, સભા મને શોભે છે રાય, ધરી વીખને પાશે
 બય એવા મહીપત બેઠા બ્યાંહ. આહણુ ચારે આવ્યા તાંહ, ફર ફરે પાપી અંડાળ
 ધણિક દીધી મુખથી આજ; જીવ ઉપર જે આઢર કરે, તે રાજથી શાને કરે. લાઠી
 લાઠી ચારે કર થઈ, હાંડાં કરી રારે સઘયયા. પમે લાગીને પુછી વાત શા માટે દુખ
 ખમ્યા માત, અહ્યા વિચારી જેને મન સાથે કાલે આપ્યું ધન; ક્રીધાં અમને દાનજ
 ધાન, પોતે રાતે પડાવ્યું ખાત્ર; કળમ લેવરાવી ધેરજ બયો; અમ આમળ મહાદાતા
 થયો. અમો માઈ વિદેશે જાત, ફરેત આવડે હું નવ યાત; દીધા નોખા નાતે રહયા
 જુડા જુડા લોકે કહયા; માટે દેઉ તને શ્રાપ; અમચારે હત્યાનું પાપ, સંધ્યાએ તે થોડું
 લેત, તો તુજને આશીશજ દેત. આ ફોગટ વીખાણે લોક, પરદુખમંજન નેના ફોક.
 નહીતો ફોજ અમારી પાસ, તો તે શાને દીધી આશ. વચન કહી એવાં તેડે, પાળી
 માફવા માંડી પેટ, સભા સાડુકો દ્રષ્ટે બેય, તેને કારણ પ્રિછે નહી કોય. બેઠ રહયો
 છે સઘળો સાથ રાએ હશીને ઝાલ્યો હાથ, પ્રણામ કરી પાયે લાગિયો, માન મેહેનત
 મારીયો. હું શેવક તમારો રાંક; કામા કરો માહરો છે વાંક. શું વિધન થયું છે રાત,
 દુખ પામ્યા આવ્યા પ્રલાત. શાથી કુલ્તા આવ્યા કેમ, સાચું ના કહોતો માહરા
 સમ. વીપ્ર કહે જાણો છો તમો, ભરી સભામાં શું કહું અમો, પેહેલે દહાડે માતા
 ધોર, બીજે દીવસે થયા ચોગ; પોહાડયા ઘરમાં સાંકળદેઈ, કળસ ચાર ગયા છે, લેઈ
 બણ્યાં એ મેં તાહરાં કામ, બીજે કોઈ નવ જાણે કામ, માટે હતા ત્યાં મુકી બંધ,
 દોષ તુજ મધેથી જાય. રાજજીને નકકી થયું નીસ્યે નીરખજનું ગયું, બંધ તેનું ધમાન
 જ બંધ. એને ભરૂશો માહરો થાય. લેઈ ગયો આડે આંક, શો ગરિબ બ્રાહ્મણને
 વાંક. મહારાજ ધન બીજુ કીજીએ. વાર કામ વિધા કીજીએ. ભંડાર ઉઘાડીઆપુ
 અમો. ખપ હોય તેટલું ખરયો તમો. મહારાજ દ્રવ્ય લેઈને વળો, ધેર વીવાનેકામે
 લાગો; કોલે કાળજ રૂડું કરો, ધન આપું તે ઘરમાં ભરો કેહે બ્રાહ્મણ શું બોલે
 આજ, બીજુ ધન આપે તે બાજ. એક વાર તો ક્રીધી હાણ, બીજી વાર તો લેતું પ્રાણ,
 હવે જીવ અમારો જાય, કાયાની ધાતજ થાય; તે કળસ આપો તો જાહ, નહીતર
 ચારે હત્યા દેઉ; મુકયાં કળસ જઈ ઘરમાં જમ, બીજુ ધન તું તો લે તેમ; લાવો
 કળસ સભા છે બ્યાંહ તસ્કર કહેતું મારે મોઢે; જે કળસ તે લીધા હોય; તો, તો માતા
 જાણું ધણો ભાગે સદેહ મારા મન તણો; તેના તે જે કળસજ ચાર, લાવ સભામાં
 નાચે ના. નાચે તો છે તમ વહેવાર. સરવ સમામાં રાખો બાર; સાડુ દેખતાં સાચો
 થઈ લેઉ, નહીતો ચારે હત્યા દેઉ; બેમાં સાચું જાણો જેહ, કરો સીપ રાજજી તેહ
 તેહ; જે ગમે તો કળસજ દે, નહીતર મારી હત્યા લે માહરો-મહીપત મન વીચારકું
 એને છે હાણ; વાંક કાઢાડુ જે વિપ્રનો, નીચે છડે પ્રાણ; દુખે થયો આઘળો. સંકહ

એને ધેર; કળસ ચારે ચોરી ગયા, પેલા ચારે ચોર. ઘાઠા મીઠા ઠીંછએ, ધારણધર રાખી ખોળા પાથરી કરગરે, પોતે વિકરમવિર; મહારાજ તમારો ચોર હું, લીધા કળસ ચાર; તે ગુનો બક્ષો મુને, આપુ આણે ઠાર. કાઢાડયા હેમ ભંડારથી, લક્ષ ટેકાં તારાં શોક; ખાઓ પીઓને વાપરો ચાંત પમાડો શોક; વિલા કામ વેગે કરો નવ લગાડો વાર; કળસ ચાર આપુ અમો, વાટ જુઓ દન ખાર પેઠા કર દન ખાર-માં, મનાવું હું તમ મન; ત્યાર પછી મુખમાં ધરું, આપે જળને અન; લક્ષ મોહાર સંઘવળ્યા, બ્રાહ્મણ આલ્યા ધેર. વિદ્યા કામે રાજ થયા, પ્રિત ધરી બહુ પેર. ખાર ખાર દીવસ પુરા થયા, માલ અમારો લેય તાહારે કરશે વાયદો હું આવિતમદેશ.

ચાપાઈ-ગયો વિમ્ર પોતાને ધેર, પુછે સહુ રાજનિ પેર; અદ્રષ્ટ વિદ્યા આપે કરી, ચરચા જોઈ ગામમાં ફરિ; બહુ મુખે બોલે છે લોક, સાંભળી વાત સમા-વ્યા શોક, ટોળે ટોળાં માળ્યાં છે ઘણાં વખાણુ કરે છે વિક્રમ તણાં, એક કહે સતવાદિ ભુપ, ધન ધિરજ ધન એનું રૂપ, અમુલજ કળસજ ચાર. તે આપતા નવ લાગી વાર. ચોરી ગયા ઠા ભુંડા ચોર, ઉપર આપી લક્ષ મોહાર. કળસ તણો કરચો વાયદો, બ્રાહ્મણને થયો ફાયદો; બિન્ને કહે તું નથી જગતો, હમએ જ્ઞાન નથી આણતો. બ્રાહ્મણે ટિંકો ભંડાર, લોભે માળ્યા કળસજ ચાર, ના કહી શક્યો નહી રાજ. કંઈ કરોડ કેમ આપ્યા બચ. રાજદ્વારનિ સમરંધ એક, કેમ આપે બ્રાહ્મણને તેહ, કહેતાં શું કહેવાઈ મયું, આપ્યા કળસ મહા જનન થયું; મોહોતિ વાનો છે ઘણું, રીતે પેર કરી તે તણિ. રાજએ વીચારયું અમુ, કીડા મુખમાં ડોળું કશું, એક દુઃખને બિલુ હશું, ના મળે બ્રાહ્મણ પાસે કમું. બ્રાહ્મણ ચોહોડયા રૂડી પેર, કળસ ગયા પોતાને ધેર, બિન્ને દિવસ દેવરાવિ. રાખ, આપી મોહાર ગણિને લાખ. એક કહે એ દાતા થયો, બીજે કહે ધન લેઈ ગયો, પુત્રિએ કહે એ નિરચે એવ, નહીતર કળસ બચે કેમ, વિતિ જશેદાહાડા દસવિસ, બ્રાહ્મણ કુટી રહેશે શિશ, ચોથો કહે નિરમળ છે મન, પાંચમો કહે તણ્યું છે અન; છઠો કહે કોશર સિદ કરે, ભંડાર કંઈના અભરે ભરે. સાતમો કહે છે સર્વ ક્રોધ. બહુમુખી એમ બોલે લોક, રાજ તે સાંભળે છે કાન, જોડતાં પીંપળ હોએ પાન; લોકોપવાદ એકો છે શિશ, હવે શું કહેવું જગદિશ; હીમન મેસેતો નહીં સુરે, મુજ વિનાચાર દાણ પેઠા કરે; ઉતારવા મુજ શિરનિ ગાળ, સોંપુ બ્રાહ્મણને એ માલ, તો દુખભ જન માહાર નામ, કાઢાડુ ચોર દેખે જેમ ગામ; ગંગોદક શુભ કાયા કરિ; કનક આળમાં પુલ ભરિ શીવ પુજન શુભ રીતે કરયું, રૂઢે ધ્યાન હરિચરણ વરણ; માહા કાળેશ્વર કરયું ભજન કરયું આપ વિક્રમ રાજત પંચામત ઉપર પંચમાર શુભ વળી તાંહ ભાર અઢાર, તણ તાંદુલને બીસિ પત્ર. રત્ન જરિત સમગ્રગણગણ.

ધર દુઃખભંજન હું કહેવાઉં; એવી સ્તુતિ શીવની કરી, આંખો મહીપત પાડો ફરી,
બીજો દિવસ થયો જ્યાહરે, સખા ભરી બેઠો ત્યાહરે; પ્રથમ પુછી બેયું ધર મંથાન,
પાસે બેસારી દીધાં માન, આદરભાવ અડકેરો કરી, હાંડા માંહે હેનજ ધરી; કહો
ભાઈ વિચાર કરો, બુધ પોતાની મનમાં ધરો; પેદા કરો મારો માલ, તેનો શો કરેલો
હેવાત નહિ મુકુ હું કોઇનો જ્યાસ, પેદા કરો નહિ તો ખુરશે કાળ; હેને પ્રજાને
બેડયા હાથ, ડાહ્યા છો પૃથ્વીપત નાથ; દાતા સત્યવાદી દીસો બેડ, તમ ડાહ્યા કે
ધેલો તેડ; કહોતો હું ચોરીને હઉં. કહોતો લોકનું લુટી લઉં. કહોતો કોટવાળને
દેઠ વીખ, કંઈક જાણુને દેખાડું બીક; કહોતો કંઈને દેશું માર, કોટ કરો કર પ્રહાર;
કોહો તો પગ કડાવું ધણુ, મારતો કોશીતમાં લગણુ; કોહો તો કંઈને પ્રાજે કરું,
કોહો તો કંઈકની લક્ષ્મી હર, પ્રાક્રમ અતીશે કીજીયે, દેશવરો ધ્રુવે દીજીયે. બીજો
દીન બેઠા મહારાજ. તેડયા પોતાની નજર બાજ; હહાડી બેઠા મહીના હરો;
તસ્કર મારા પેદા કરો. મનુશનો પારખુ જણુ તુને; જો તસ્કાર દેખાડો મુને; તેમાં
પ્રાક્રમ છે જેટલું. કુટી મુવા કીધું તેટલું; ચોથે દિવસે તેડયા ચોર, કોકીત જાત
હરામી ખોર. તેને તેની શોધજ કરી, ગરજ સાથે બોદ્યાં ફરી; અમારી જાતમાં
નથી એ ધન નીસ્યે મહીપત માનો મન, મુજમાં નીસરે તમારો ખેત. તો પીટીને
કહારો તેલ, પેર પેરના પુછ્યા સાથ, તેની કળસ ના આવ્યા હાથ, તેડયા પાંચમે
દીવસે તેડ, મદીરા પાન પીનારાજેહ. તમ સહકોમાં પાણી ભરે, પુડો માલ જોપેદા
કરે; તેણે ખેપ કીધો છે ઘણો પુછ્યો તાયફે પોતા તણો; રાજ તમને કહીએ કથી,
અમમાં પાણી મરતું નથી. જાણે હંડ અમને આજને, મદીરા ભઠીમાં ઘાતજે.
પુછી લીધો તેનો પાર, નવ આંખો ત્યાંતી ભંડાર; રૂડા શાણા તેડીયા, હલકારા
પંથે ખેડીયા; બીજા તાયફા પુછ્યા સહુ વેસ્યા વ્યસની ભંગી બહુ; કોહોડા થાય
કુડા નવ થાય, વિચાર કરો આપે મનમાંય રાજ લે ભંગીનું નામ, એ તો નહી
અમારા કામ; તમ પ્રતાપે આનંદ કીજીયે, બેઠા કે પાણી પીજીયે, અમને ભલાઈ
છે તમ તણી વાત ન જાણું ચોરયાં તણી, પુછી પાર લીધો તે દન, ના આવ્યું
હાથમાં તે ધન કેટલા એકને દીધી આંચ. કેટલા એક મોરખાઈયા કરયા, કેટલા વન
બોલ્યા બોલ, કેટલા એકને દીધા દોલ કેટલા એક મોરખાઈયા કરયા, કેટલા વન
સંચરયા; નીસ ચરયા જોઈએ બહુ રાત. મધ્યાન સાંજ સવાર મધરાત પુછી બેયું
બધુ આમ, લવલેશ જડયો નહી કામ; વિપ્ર આવ અહારે વરણુ પુછી વાત સુણી
સઉ કરણુ; વાત કરાવી વાતે ઘણી ચોરી ન જણાઈ માલજ તણી; જેટલી બુધ
પોતાની હતી. તેટલી સહુમાં કીધી છતી. અગીયાર થયા એમ કરતા દન, અધી-
પતીએ તજ્યું છે અન; રાજ તેની શેચના કરે, હાંડે હરખ પોતે નવ ધરે. એના
ચોર કેમ પેદા થાય; વીચાર મનમાં કરેછે રાય, રહ્યો આજનો એજ દિશ, સુણે

અરજ અમારી ઇચ્છા. તો તો કામ અમારા થશે, નીકર પ્રહાર્યા એસશે; કહેશે લોક
 મુને જુહો તરત. પરદુઃખમંજન બરો વૃત. પ્રભાતે રાજ આવ્યા તાંહ, ભરી સભા
 એકી તે યાંહ. કરી સલાને બેઠો રાય, સહજ લોક સહીત સભાય; સરવ તાયે
 મુજરા કરે, આપ આપણે સ્થાનક કરે, એટલે જુવારી તે આવીયા, તે મહીપતને
 મન ભાવિયા. તેને યજુ તેડયા એકાંત, મન તણી ભાગવાને ભરાંત,કોહો ભાઈએ
 મુજ માલજ ગયો, તે કોઈથી નવ પેદા થયે; તમારે માથે આવીયું, કલંક મોહોત
 મહાં ભાવિયું; માટે સાચુ બોલો તમો. હેત કરી કહું છું અમો એમાં, ચોર છે પેલા
 ચાર, જુવારખાના તણા સરદાર; નીત સભામાં આવે તેહ. શીતળ છે પોતાનો દેહ;
 ભય ઠાનો નથી ભાવતો તેને નથી તરકર જાણુનો પછીથી બેયા સઘળા લોક, તમે
 અમને પુછો તે ફોક. મનમાં આપ વિચારોરાય,તાહરો માલ કહીયે નહી બય;ખરેપેટ
 હેડ દુકડો, જવો અહુચરાનો કુકડો, ઘણી ગોળી નેપાળા તણિ, જીવતિ માખ ગળેકો
 ઘણી;તરવારની આંમુજે સેહે, અગ્નિમાંહે ધરેછે દેહ;વાઘ સામો ધસેજે ધણી,જયજયાં-
 હાં અધોરછે અર્ણ તરી નીસરેસમુદતીર;સૌસરા ધવસદેશંશીર. ખોડીએવું પોતાનું
 મન,ધરમાંનુધરમાં છે ધન;જણે સડિને મારેહાર, ઉતારવા માંથેથી ભાર. કોહોડવાય
 કીધતા થવાય, વીચાર કરો આપે મનમાંય, રાખએ દીધા પ્રતિભાધ. કહાડી નાંખ્યો
 મનનો કરોધ. ધોરજ રાખી પોતાને મન, કસાવિ પુછે રાજન; ઝાઝી વાતે સાચ ન
 થાય. માનો નહી તો મશકરી થાય; એમાં પ્રાકમ દીશે બેર, જુવારી મહે છે ચોર.
 તે સમે પાવતાનાં રૂપ, ઓળખી ન શક્યો ભારે ભુપ, મારે મન તાર નહિ અરથ,ની
 જ ગયે તો આપે થથ. જુવારી મળ્યા છે ધણા, ચાર ચોર ઘડયા મુજ તણા.પાસ
 બેસારી ચવરાગ્યાં પાન, ભરી સભામાં અપાગ્યાં જાન; મનંરથ તેની કીધી ધણી,
 આગત સાગત કીધી તે તણી, રાબને પુછ્યાની રીત, હ સાથે કરી બહુ પ્રીત;તમ
 સાથે મારે છે નેહ,તે વાતમાં નહી સંદેહ; હારજીત તે મહારે હાથ, નીત રમવું ત-
 મારી સાથ હુત જુવારીમાં નહી કર્મ, એ આ કાગીને છે ધરમ;નીત તમાર મહારે
 કમ,લેધ ન શકે તમાર નામ. ઘણા દીવસની મારે ભુખ,કોહો વાત તો પામું છુખ;
 કહો વાન ચતુરાઈ તણિ,ઈચ્છા સાંભળ્યો તે ઘણી. અમો શી વારતા કીજીએ, કહો
 તો હુમરો દીજીએ;વાન રાખ વિક્રમ ત્યાં કહે.હુમરો જુવારીદિ;તારા દમહપુર પા-
 ટણુ ગામ; નાહારસંગ રાખતું નામ; રાખ સાથે રૂડે કરમ,કોહોનો ના લોપે ધરમ,
 વચન બ્રહ્મ કોઈ નવ થાય; સતવાદી સકોમજ રાય, ભુદર બ્રાહ્મણ વીધાવંત, સાદ
 રીશોમણ અહો સંત. નમ મધે માંહે વીરજાજ,જણે વરણ અહારે બાળ,કામ સાડ
 જે વિધા જણે, લેખાં લાખ કરોડે મણે; વણીક મેપારી તવ,તે તો મરમ મહોડે મ-
 ન, કાહ્યો શાણો,દીકો ધણે, નામ નમણમાં જિવા ભણ્યો; જણે પુત્રી એક; ધણીજ
 ઘણી, જેણે પ્રીત રમીશુ ધણી;કરે એકાંતે કહાડી વાત ભણતાં, વરસ થયાં શુભ તો

ત; ખાણું ખોળામાં લઇ જાય, મળી એકઠા બેઠે એ ખાય; જીવ એકને જીવી દેલ, ખી-
ત જેમ બપર્યાય મેલ. એમ કરતાં બેઠે વિદ્યા ભણ્યા, પેદાશ કાઢ તેના મન તણા;
રહેછે જીવુવી રોરી છેક, રાય રંક પશુ ન્યાતે એક. ત્યારે બોલી નહાની બાળ, હવે
નહી આજુ નીશાળ; ત્યારે તે ચીરમ બોલીયે, પડશે મન તણે બોલીયે, આટલો
દીવસ ભણાવી તને, શું બોલીશ મધરા મને; મન માણું હું લેઉં આજ, ત્યારે શાય
મહાર કાજ. કહે નારી જે માગે તું, સત વચન તે આપું હું; ત્યારે તે તું બેયું મન,
માણું કપર તેને દન; માણું બોલે દીને તન, ક્યાએ સાંભળું વચન; સામતાં આવે
છે લાજ મને, પરણે તો થાયે કાજ; આ પીંધન કરે તાહર, સંજળ જન્મ થાયે માહર,
એટલું માણું તારી પાસ, તું પુરને અમ્મરી આશ, અદ્યથી પ્રીતી આપણી હોય, તે
વાત ના બલે કાપ; કુંવરી કહે ચેતાહું વાત, પછે કહું તુંજ આમળ વાત; માહારમન
તો તાહરે સાય; આઠી તો પીતાને હાથ; એમ કહી નારી મઠ ઘેર, પીતા આમળ મઠ-
ડી કહિ પેર. પીતાવર દેખાડુ અમો, તે વરને પરણાવો તમે; તે વાત મને તે તુને,
દીન થકી ચેતાહું તુને; નાત આપણિ આપણું ગામ; લીધું વડ મીરમતું નામ; ત્યારે
બીજ્યો તેનો આપ, શું બોલી અબલણ આપ; હત્યારિ આપ, અતીશ, એ વાતથી છેદ
શીશ. તું દીશે છે કરમ ચંડળ, અતીશે એરી વીધી બાળ; બીજવાર ભુલું ભા-
ખશે, મરહી મ્હ કુપમાં નાખશે; હવે જલ દેવશ એનું નામ, તો તુને માડ આ ધમ;
એ રંક જાત મજુરી કરે, તે મહારિ ક્યા કેમ વરે. કરી પીતાએ અદકી રીશ, ગાળે
તાંહાં વીધી દશવીશ, તે કુંવરીએ મુઠ્ઠી આશ, આવી મીરમકરે પાસ, માહારિ વાત; તમ
બોહોતી નહી આશ, તમ પાસ આવી છું ઘસ; મીર સાંભળ તું મહારી વાત તમ
હારણ પુછ્યું મેં વાત; સાંભળતામાં રીસજ હુવે, ફરી કહે તો નાણુ કુવે, સાંભળતા
મુને મારી ઘણી, અવગણના વીધી તુંજ તણી; એવું ધમ મેં તે નવ થાય, વચન જ-
જ મહાર કેમ જાય. મીરમ કહે માડ શું મણું, વચન જજ તાર તો થયું; કહું કરે તે
સાચી પ્રીત, નીકર લોકાચારજ રિત હવડ તો કુંવારી હું; મન વિચારી જે તે તું;
પરણિને પતી પાસે જાઉં. એ વચન બોલીત થાઉં; તેના પહેલી બાહું તારી પાસ,
તમે રાખજે દ્રઢ વિશ્વાસ; હું વાચા સત વાચા લેઉં, કેવ સાત પરીયાંનો દેઉં, પ્રથમ
તમને મનાડુ મુખ, પછે સ્વામીનું ભાણું મુખ; દીધો કોત તે મુખી થયાં, આપ આ-
પણે મંદીર મયા; વાત કરી મનમાં તે મહી; વળતી વાત વીચારે પડી. માહરા-વણી-
ક તણે વીવાહ કર્યો, વરસ થયાં છે આર. પંદર વરને પાંચ મુખો, તેને શીર પ-
ડ્યો ધર આર. એ ત્રણેક વરસ થયાં, કરે ચેતાહું કામ; ફરી કોળી તો કરે, ભટકે
બધું ગામ, વહેવારીયાની બેટી, વરસ થયાં અગીયાર; વીવા કીધો નયમાં વાહ-
ણવડી વેચાર. પુરમ પરણિને પરવર્ષ, પરબુદા પ્રદેશ પીચેરમાં રહિ પદમણી, બે
મન બાળે બેસ, રમેસહુ મને સાચાં, તમે પોતાનો મહમ; અવિદ્યા એક છે નહી,

સાંભળે નીત ધરમ. ચોપાઇ-વર પરણી પરદેશ ગયો. વહાણવટી વહેપારીયો; પડી શાહુકારીમાં શાખ, બેડયા દ્રવ્ય હજારો લાખ. પ્રસન થયા છે બોલો ઘરા, એમ વરસ મયાં છે ચોવીશ; કાશહ ઉતાવળો આવ્યો ત્યાંહ, વહેપારીઓના મહોલામાંહ વધામણી લોભી લાવીઓ, વહેપારીને મંદીર આવીયો; સામા ચાટ્યા સહોદર સંહુ, આલે અનંગળ લાવ્યો બહુ મળ્યો બેટી સહોદર તેહ; અહકો મન ધરીને સ્નેહ; વહાણ ને અહકુ હેત, માસી આવ્યાં ભાણેજ તેડી સ્ત્રી નવલાગી વાર, પહેરાવ્યાશેણેરાણુ-આર; આભુશણુ શુભ મોતી તણાં, પહેરાવ્યાં વસ્ત્ર અમુલક ઘણાં; જથામધ જમ્યો સહુ સાથ, એમ કરતાં ગઢ મધરાત સ્ત્રી ભરથારને અહકુ હેજ, એમાંતે પથરાવી રોજ; દીપક રાખ્યા ઝાક ઝમાલ બે જણાંને અહકુ વાહાલ. ચંપા દેવડાં મુક્ય-માંહ, પેંડા પતાસાં આંણ્યાં તાંહ; કોટ માંહે મુક્તાકળ દાર, ટીલાં ટપકાં કીધાં સાર. કમુંબલ સાણુ કસબી કોર, ઝાઝો તાન કરે છે શોર; જળપાત્ર ઝારી દિવડો, આપ ઉલટમાં જવડો. મધરાતમાં ઝાણી છે એક ઘડી, તે વેળા સ્ત્રી મોહોલે ચડી; બેઠો વર મહા ઉલટ બેર ઘણેક દીવસે આવ્યો ઘેર, રોજે પગ પર્ચો જ્યાહરે, પેત્રી વાત સાંભરી તાહરે; બાળપણાની વાતજ જેહ, વેશી દીલમાં અવી તેહ. બોલીછું હું મરમની સાથ, કોલ વચન અપ્યું છે હાથ; તે કોલમાહરો જે જશે, તોતો ક્યાંકાડી થશે, પગ ખેંચીને રહી, બેતામાંતો ઝાંખી થઈ. ચતુર ઘણો પુરૂષ તે તણો, સ્ત્રી ચરીત્ર ભણ્યો છે ઘણો. વરત્યું આપ નારીનું મન, બોલ્યો નારી શું બુદ્ધિ જન, બેતામાં ક્યમ ઝાંખાં થયાં, પગ ખેંચી કેમ ઉભાં રહ્યાં, સાચું બોલો અતરે આપ. તેનો મુન્હો તમારો માફ, તેની શાક્ષી છે જુગદિશ, જેઠ કાંઈ આળ ચડાવું શીશ, તું બુદ્ધ બોલે મુજ સંગ, તો કુદી થાને તુજ અંગ.

ઢાહરો-સીએ મન વીમારીયું, સીધી સાચે હોય; સુરજ રાખે હું કહું, અન્યા ચ બોલુ નહી કોય, જુહી વાત બોલુ નહિ, જુહી વાતે દેહ દુખ; સાચે સીધી પામીયે, સાચી વાતે મુખ, સાચુ પુછે તો સાંભળો, થમ છે વિપ્રીત વાત; નિશાળે હું બેસતી, વરસ થયા તાં સાત. મુજને એક ભણાવતો વણિક તણો એક બાળ; તે શું પ્રીત ઘણી મુને, જવથી અહકુ વહાલ. જેવારે ભણી ઉતરી, જવા માંડ્યું ઘેર તે દહાડે તે બોલીયો, કહી અણુવટતી પેર, તુજ સાથે સંગે રમુ, તુજશું મેળું સંજોગ આ-લીમન અપાવીએ, તુજ સાથે કર ભોગ; મન સુઠી મુજશું કહ્યું, મેં ધર્યું તે ચીત આજ થકી મળશું ક્યાંહી, સંસાર તણો એ રીત.

ચોપાઇ-તાહાં વચન આપ્યું તું અમો, મીરમધીરજ રાખો તમો; વસીએ છીએ તો એકજ દેશ; હવડાં છું કુંવારે વેશ; પરણિ પતીના પાસે જશું, ત્યાર પહેલાં એ ચિંમલ થશું; પરણિ રાજ મયા પરદેશ, ઘેર રહિ હું બેખન વેશ, એ વાત તો મદ વિસરો, ધર સુઠી હું નથી નિસરી; મુખ તમારે એકું નહિ, તે વારતા સાંભળે નહી.

આરા ભાગ્યે આવ્યા મહારાજ; તે દહાડે હવડાં છે આજ, તે વાતની સુરતા થઈ, પૂઠ
એથીને ઉભી રહી. તે મન માને તો સાંખ. જે ગમેતો મારી નાખ; સાચી વાત
ઠીકરને ગમે, સાચે શોક સજનનો સમે; એમાં બુદ્ધ જે ઉચરે પુરવ જનમનું
મુકરીતરે; ઠીકર આંખ એ સાચુ અમા, મુને આજ્ઞા દીજેલ તમે.

દોહરા—નાવ કહે નારી મુણે, વેગે તમે સજ થાઓ; વચન જે આપીયુ તાંહાં આ
વેળા બઓ; આતો પલકજ એકમાં, ના ધરશે કાંઈલાજ; બુદ્ધ સંગે નવ રહુ, સા-
ચનું છે કાજ, આચું બોલો તમે, તેમ સાચો હું આપ; તેમાં ખેઠ કરું અમે, તો
જાણ્યાદીક પાપ, રીસ નહી એ વાવમાં, સાચુ કહુ આ દીશ; આર હયાશીર મા-
હરે, તો કેવે ઉમીયા ધરા.

ચોપાદ—એવું મુણતાં નારી વળી, પાછી યગલે પાછી ફરી તાંહાંથકી નારી ની-
સરી, પહેલી વાત હઠડામાં ધરી, મુકયો મોહોલ શેરને ગામ, આવી ચડતામાં તે ઠામ,
નીચા અધારી માઝમ ધાર; મળયા નારને તે વેળા ચોર, તેણે મનમાં કરયો વિચા-
ર, છુટવાને માહી તે વાર, આવ્યું ધરેણું દળાર ગયું, બેઠા કામ તે આપણું થયું;
એની પાસે અદકા માલ, આપણે ચોર થઈશું નાહાલ, એ પાસે છે અદકુ ધન. ચારે
ચારનું રીજયું જન; ઉતાવળા લક્ષજઈએ ધેર, પછે કરાંએ બીજીપેર; છોકરાંમે સુખ
યમાડીયે; રહી રિતે રમાડીએ. ત્યારે તે બોલી કામની નીશા અડધી દીશે જામની
પગે લાગીને નારી કહે, ત્યારે ચોર સાંભળવા રહે, લાઇ મારે કામે જાઉછું, લાગે
વાર બોટી થાઉંછું, એવું તે બોલી કામની કરે પ્રતીજ્ઞા તે જામની, વડીએકબેસો
આ ઠાર; ઉતારી આપુ સણગાર; જવાદાને મુને આજ, તો થાઓ અમારું કાજ,
વચન અમારું પાળો તમે, સુખેજવાદાને અમે; કરવા જાઉછું માહાર કામ, પાછી
ફરી આવું આ ઠામ, ત્યાં ગયે સરેછે કાજ; ત્યથી ઉતાવળા આવું આજ; બેકાંઈ
આવે તમને હેત, તો જાણું શણગાર સમેત; હજ આગળ ખાધા કપા સમ; તો આ
વેળા ન આવું કયમ; ખરા સમ નારીએ કહયા. ત્યારે ચોરે સાચા લહયા; તેમાં ત-
રકર બોલ્યા એક, મેલુ કયમ આવ્યું વશેક; બાંજે કહે જવા કયમ હઉ. શણગાર
સરવે લૂટીલેહ, તોજે કહે કેમજ મુકીએ, આવ્યું હોય તે કેમ ચુકીએ, ચોથો કહે
મારું એ નામ, લૂટી લેકશ આણે ઠામ, તારે નારી બોલી ત્યાંહ, હું તો પાછીઆવું
આંહ. નારી કહે રહો વડી, શાને વાત કરાછો વડી. હવણાં આવું નલાગે વાર.
આપું વસ સરવે શણગાર, લેજે સરવે અમારી પાસ, તમ ચારેની પોંચશે આરા,
ચારે ચોર થાવંત થયા, એવા બોલો તો નારીને કહયા, ત્યારે બોલ્યા ચારે ચોર,
કાંઈ વાત એક તેણે ઠાર; હવડાં જઈ ગેહેલા આવજો, પાછાં આણુપણુ લાવજો, ચારે
કહે બેઠજો પારખું, સતવચનએતું સારખું; મુઠી દીધી ગઈ એ નાર, તરકરે મળી
કરયો વીચાર. એમી માનવી બોળી હોય, આપવા આવે બીજુ કાચ; તાડે ચડાં કો-

કણુ પડે, તાવને કહેલે કોણુ એચડે, કોણુ જઈને જુડે એ નીર, કોણુ બાળે અગનીમાં શરીર, બાવ કરે પોતાની કાય. કાણુ માળદે પોતાની આય, મરવાને તે કોણુજ બામ, હોંશે નીખતે કોણુજ ખાય. ખાતરપાડાં આણે કામ, કરો આપઆપણું કુળકામ, તે વીધા છે તેને શેલ; ફાડયા સરકાર કરો મેહેલ, ફાડયા માલ તે લાખ કરો, લીધે માલ હાતરાં બેઠ નીકળ્યે માલ નવ રહી મણા, હીરા ઝવેરને મોતી વણાં, કોઈનાલ ચારે નીતર્યાં, ચામ મામમાં બાધાપરા; વડી એક બેઠા ચડિયામાંહી, તે નારીની સ્ત્રી મત યદ્ય, ઉતાવળી શેરીમાં મઠ; પ્રિત હઠપામાં રડી પેર, મઠ પેતા મીરખને પેર, કોણુ આ વેળા અહીં આવીયું. રાત સમે તે શું લાવીયું કોણુ છેર બારણે તું, રાત સમે ન ઉઘાડુ હું. તાહર મુજને કહેરે નામ, આ વેળા મુજથી શું કામ, હું હરજશાની દીકરી; પ્રેમે પુરસાતરને વરી, વહુ બેઠી છું વણીકજ તણી, તુજને મળવા ઈચ્છા વણી. ઉઘાડી બાર ઉઠ્યે તે યામ ભલે આવ્યારે માહારી બાઠ, તણે દડાડે તે મળ્યાં, જાંનાને દીકરુ ખાજાં, તું બહેન તું માહારી જાત, કોહોજે કહેવા આઆ રાત, કોહો તેવું સાચું કહું, જે હું માહારા મનમાં લહુ મુવતીએ બેડયા બે હાથ, બોલી ને વણિકની સાથ, નહાનપણે ભણતાં જે દન, તે વાત વિચારો મન; પીયુ મયે પરણી પ્રદેશ હું રહી પેર બેખન વેશ. આજ આવ્યે પેર માહરો પતી, ઇશ્વરેરાખુ છે સતી; સાંભળી વાત બાળપણ તણી, તુજને મળવા ઈચ્છા વણી. તેથી આવી હું તમ પાસ, તમને સંતોષી બહુ વાસ. ભરથાર જુને છે માહારી જાટ, હું આવીછું કોલજ માટ, કોલ જાણુ તો સમણું પાણું, નહીતર તેનું જીવતર બાણું સીધ બહેન તમે પાછાં વળે, ભરથાર તણી ભક્તિ સાંભળો. બચો બચો લાગે છે વાર, સંતોષો ભાવ ભરથાર; પત્તડી આપી તેને કોર. દશણુથી આપી તે મોહોર. અપો શું આપુ બાપડા. લે દડાં કોરાં કાપડાં. આપી પત્તડી વજાવી તેડ, શીતલ થયે નારનેટ દેહ. નારી આડી આવી વાટ, મેઘ તરકર બેવા માટ; તાંહાં આવિ તે બહેર યદ્ય, ચોર આગળ તે વાનો મઠ; કોહો ભામ આવી હું આજ, તમે કરો તમમર કાજ. જાવાદો મુજને લાગે વાર, ઉતારી આપુ સણુબાર. સરવે વસ્તુ તમે લો વેદ, મુને માલ મ જવાદો, મોલમ ચોર નારી સાથ, ધન આવ્યું અનમળ કાથ. પ્રથમ શુકન અખેને મળી, અમારી મનની પોહોચી રળી. મોતી જડીત પહેતી કંચળી, આપી પત્તડી માં તે વળી. હીર ઝવેરને કનકે જડી, આપી વીંટી મોઢે મડી; સડે આવી મનમ દયા, પ્રણામ કરીને તરકર મયા. ચાર ચોરને કહી મઠ, નારી આપ ડેગલે મઠ. વાટ જુને બેઠા ભરથાર, આવી નારી ન લાગી વાર બેવા મુડે પોતાને ધન, ઇશ્વર સમે તેને મરમ. કોઈથી વાતો યદ્ય, સ્વામી આમળ માંડી કહી, સાચું માળ્ય તેથી સડી. એ વાત મહાંથી રહી, વીકળ બેઠે વાતો કરે, મુજની પેદમાં પડે. એક કોરમાં રોડ બેઠ, અમ આમળ માંડી કોહો લેહ, તમને મનુર બાણુ અમિ, મહાસે સરિહ

ભાગે તમે; શહુ બેઠા ક્યો કલોલ, સભા માંહેથી ઉઠો શોળ, જુલ્લ ખસો જ્યારે ચાર
એકાંતે બેઠી કરે વિચાર; રૂઢીનાર કે રૂડે નાવ. એટલી વાત સુણ્યાનો લાવ; રૂડા
ચાર કે રૂડા મીત્ર, એ બારેમાં કોણ પવીત્ર; શદેહ ભાગે મહારા દેહને, હું શીરપાવ
આધુ તેડને. જેના મનશું જેવું લહે, મહારે મોહોડે તેવું ઢહે, ઉલાસે બેઠા એકાંત
રાજના મનની ભાગવા ભરાંત; ચારની કાધિ થોક, બેઠા છે બહાર બહુ લોક; એ-
કાંતે તેડી ઠરીતી યુજ, જેને જોવ ઉપજી મુજ. પ્રથમ ચોર પોતે આવીયા, તે વાનો
એવી લાવિયા. ચારેમાં ભલો છે કથ, બીજે નાહિ ભવાદે પંથ; સીએ તે ઘણું દે
આશ, કેમ ભવાદે બીજ પાસ સીનાં વાઠો નાહને કાન, એવાનું ઉતારે માન; એવું
વચન તાહરે તો બાળ એવે વચન ખુટ કાળ સી બોળે બાપનું નામ, કંથ ન કરના
દે એ કામ; કથ બધી બાળુછું અમે, પછે મન વીચારો તમે; બીજા ચાર વળી લા-
જર થયા. તેણે બોલ રાજને કલા. માહારા મનમાં રૂડી કામનિ, નહીતો કેમ આવે
ભામની; બાલ્યુ હતુ બાળપણુ તણુ, પાલ્યુ એટલુ અચરત ઘણુ; બોલનાર તે સહુ-
કો હોય; પાળે એક લાખમાં કોય; મારે મનતો એ વીચાર, એહ ચારમાં રૂડી નાર;
એટલી વાતતા સંભારી કહી, મીત્ર પાસે બહુ જે સહી; ત્યાંહા ન જવાય તો શું
ચાય, બોલ ચીરત એનો કેમ બય; ત્રીજે કહે બોલું ધરમ, સહુ પેહેલુ મીરમનું
કરમ. જેમાં તે જીવંતીના ચેહેન. ચારત માણસ મુકી એન; તેતો ભલો છે મારે મન,
રૂડા વણીકનો તન; ચારે જણે તો દીક્ષા તેહ, જેને લીધાં ઉપર નેહ; અમારે મનતો
રૂડા ચોર, નીશા અંધારિ હુતી ચોર નોહોતુ પાસે તેને કોય; શણુગાર હજરજ કરે
હોય, સમતો ઝરજે જાએ ઘણી, કેમ તરફર માને ને તણિ; આવ્યું હોય જીવા મીદ
દેત, નારી પાસે સુખેથી લેત, નારી પાસે કોનું જોર, રાત અંધારી માજમધોર બો-
લાવિને પંથે પળ્યા, ચારેમાં ચોરજ ભલા; રૂડા ચોર એ મનમાં હરે. પછે વિચારો
દીલ તાહરે.

શહરો-વિક્રમસેને વીચારયું, ચતુર ઓળખાય ચાર, કળસ ચાર ચોરે ખરા, લું-
ટકો છે ભંાર. એકાંતે તેડી તેહને; ભાઈ તમારે શું કામ, આપો કળસ બ્રાહ્મણ તણા
નહીતર મારે આ કામ, નામુકર ગયા માનું નહી; છુજને દ્રઢ વીશ્વાસ, વક્ષ કોટી પા-
શે વશા દ્રવ્ય તમારે પાસ કળશ લીધા તેતો તમે, બીજા નહી સમરથ; હીમત કો-
ઈની આવે નહી. ન લેવાય ક્રોધથી મથ. ત્યારે તરફર બોસીયા શું બોલો એ આળ;
પદ ગળે કામ પાડખને. ઉતરે શીરની માળ, ચોર તમે અમને કરો. અમારે શહુકા
સી વાત; જેવું દેખું તેવું કહું, તેહ અમારા જાત, એતો કામ નહિ રાવળાં, એ
જીવનાં કામ, જે આવે દ્રષ્ટ આગળે, લોહો તેવું નામ. બાણેતો મારો ચોરને, બાણ-
તો હોય વાસ; બાણે તો કરી જીવો, પણ દ્રવ્ય નહી અમ પાસ. અનેક પ્રકાર રાજ
કરે, પુછી લીધા પાર; શામ કામ કોટીક કરયા; પણ ચોર થયા નહી ચાર. રાજ કહે

દીછયે શુભાંચે ચાર ચોરોએ ચાર; પણ જીમ કહાવો તાજવે, પંચ મહાળી માર-
પુછે ન આવ્યા હાથમાં; ત્યારે આવ્યો કાળ; મેતલ રૂબની આજની; પીછસે પ્રાતસ
કાળ, રકમ ગમે તેને દરો, તે તસ્કર મહાવીર; નીશ ચરયા રાજ મયો તે રાજરે-
હેવા ધિર. ધેર રાખ્યા ચારે જણા, તસ્કર જેનાં નામ; માત્ર પેંદા કરીદામુને, હવડાં
આણે કામ.

ચોપાઈ-જેનો જેનો રાજ જાય, ઉજેણિમાં શું બોલી યાય; બહુ મુખી બોલે
મહુ લોક, તસ્કર વાલ્યા તેનો કોક. છાનિવાતો કરેછે સહુ; સજ્જન દુરીજનબોલેબહુ
નાર વારતા તે શી યાય, આમમાં બોલી કેવી બોલાય. એક કહે તસ્કર ઝાલીયા;
બીજે કહે અદ્રષ્ટ ઝાલીયા; ત્રીજે કહે ચનુર એ રાય;એ આગળ ક્યાં નારી જાય;
ચોથો કહે બનાવી વાન, અન્યાયથી આ ઝાલ્યા હાથ; ત્યારે બીજે મરડયું મુખ,
વાત સાંભળી લાગ્યું દુખ;ઝાલ્યા તે જણુ છું હું; હાહા થઈ શું કહે છે તું; નાથાની
ઉઠાળી ગાળ, પચાસ વ્રાહ્મણનો માત. ગરીબને શુભીએ કાલશે થોડું બ્રાહ્મણને
આત્મશે; માત્ર પચાસના એ કામ, રાજ લે તસ્કરનું નામ;જીભ્યાંછે લાંબી માહરી,
મુજને પરગત છે તાહરી; વાતો મોઢાની કોણુજ કરે. આવરદા વણુ ખુટે મરે; માંહે
માંહે એન બોલે લોક; તેમ તેમ રાજ પામે શોક, લોકો વાત નયમાં કરે,નેનો રા-
જ રહેયે ધરે; પ્રાનુશાળો થાય દરખાર. તેડ્યા સભામાં તસ્કર ચાર;વણુ વાંકે શા
માટે મરો, કળશચાર તે હાજર કરો. તમ ચારેને શુભીએ દેઘરા;કળસ ચાર પાસેથી
લેઘરા, તસ્કર કહે અમશુમેત્ર, આ તત્ર માંહે નથી તેત્ર;અમ પાસેનો દ્રવ્યજ નથી
કોટી વરાં શું કહિએ કથી;ખંડુ ગામ જણેછે તુને, સાચા થરા મારોઢા મુને કળસ
ચાર પોતાને ધેર ધરો, ચોરી ઉતારવા હત્યા કરો; ઉતારવા માથાની ખાળ; તસ્કરને
મરો તત્રકાળ;એ પ્રદુખમંજન કામ; ધારો નવખંડમાં નામ. એડે આવ્યા પેલો
બ્રહ્મ, રાજ શીત કરે એ કર્મ; કરે હત્યાએ ચારે તણી, કુતો લક્ષ્મી પામ્યો વણી;
જવાદો એને એતીત્રાત્ર, શીત મારો રૂક્ત મુજ માત્ર; સમન્યા રાય તમારો કાઠ, ક-
ળશ ચારના પામ્યા આઠ; તમને કહયું તે હા કીજએ,નીમેશ હતી રહી લીજએ;
સહુકો આપ હઠડામાં લહે,રાજ મોહોડે તે કોણુ કહે. સાચા તમોને જુડા સર્વ, પેટ
ભરી પામ્યો હું દ્રવ્ય; રાજજીને ચેતન પડે, બોલે લોક તો અચરત અડે.કહયું અ-
મારૂં કીજએ, તસ્કરને મુઠી દીજએ; બારી સભામાં પાણિ મયું. કામ બ્રાહ્મણનું
નવ થયું; તસ્કર મારે નવ આવે માત્ર, ન ઉરેમથેથીગાળ, તસ્કરને તેડ્યા એકાંત,
મન તણી મુઠીને ભરાંત ચાર તસ્કરને પોતે પાંચ; સતવચન દેઈ બોલ્યા સાચ,
જે તમો કહો તે કીજએ, કળશ ચારમુજને કીજએ, ત્યારે તે તસ્કર બોલીયા મન
તણો પડદો બોલાયા; સાક્ષાત કળશ લીધા છે અમે. શું જેર કરશેજી તમો વણુ
કરો તે મારો આજ, તેથી તો શરે નહી કાજ. એકાંત પુછે તો સાચું કહું, સભા વ-

ચે નામુકરર જાડ; અમને મારે બેસે માળ, હાથ ન આવે કોડી માલ; કળશ ડાટ્યા તેમાં રહ્યા, રહયતે સહુ અન્યાયયા કહ્યા; બાર દીવસ આજ પુરા થશે, વચન કહ્યું તે મીથ્યા જશે; બે કરશેા મુજ સાથે પ્રિત, તે તો રાજા રહેશે રીત તમ સાનીધેતો સાચા થાડ; સભામાં સમ કરોડો ખાડ; કળશ આપુ તો કોપો રાય, મારી નાખોપ-લકમાંય; અમો અમારે ઘડીયે ઘાટ, જોવાના ખોઠયે શામાટ. કદાચ જીવતો મુકો તમે શા રોજમારે જીવું અમો; ચોરે ચકલે ચડાયુ નામ, ચોર કહેવાણા બધે ગામ, નવ ધીર નવ પાસે રહે; ચોર ખરા એ અમને કહે; માટે આપ વિચારો મન, તેમાટે નવ આપું ધન; અમો ખોશું અમારૂં શીરા, જે ખાશે તે દેશે આશીરા.

દોહરા—ભુપત કહે ભલે કહુ શરે હમારૂં કામ; જાંખાને પત્રે લખી, આપુ વિશાજ ગામ, મન મનાવું તાહરું, પોચાડું તમ આશ, વગ્ર વજ્ર થાપુ અમો કાંઈ ન રાખુ પાસ; પુત્ર થકી વાહલા ઘણા, સભામાં બોલું બોલ. તે વાને સુરજ સાખિયા પરીયા સાતનો કાલ; આગળ કોડ અંગ ગળે, જે નહી પાળે બોલ રીજુ પણ ખીજુ નહી, ખરો દેખાડુ બેલ; મનમાની માંજે કરો, કરો રૂડી રંગો રેલ, વચમાં હરસીધ માવડી. મહાકાળેશ્વરમંજ; મન માન્યું તરકાર તણુ, ચીતમાં રીજયા ચોર; કળસ આણીને આપીયા ક્ષણુનલાગી વાર, દેખે વધી મેદની, નરનારી સડે કોય; આણ્યા કળશ સભા બાશે, જગત બધું ત્યાં બેય; તેમા ગણીને નાજા ભરયા, ટકા છતુ કરો-ડ; મહાલક્ષ્મી આપે તહાં, જેતાં પોચે કોડ. મહાલક્ષ્મીજી કળશમાં, વેદ પુરાણે વાસ, તે અગણિત આણી તહાં, પ્રિતે મહીપત પાશ સમરધ તેમાં અતી ઘણી, કોઈ એ ન જાણશે મરમ; એક વીકમ જાણે. વડો મથિરે રાખ્યો ધરમ; સમાસકુકો દેખ-તાં, આપ્યા બ્રાહ્મણે હાથ; પ્રણામ કર્યો પજે નમીસ્તુતિ કીધિ તે સાથ; હું અપ-રાધી અતી ઘણે, હું છું બ્રાહ્મણને રાંક આપ મંદીરે પોચાડુ હું, ક્ષમા કરો મુજ વાંક, એમ કહી પજે નમ્યો. રાજાએ નમાવ્યું શીરા; હરખ્યો બ્રાહ્મણ હડટે વણું, અતી દીધી આશીરા, કોટી કલ્યાણુ તર થજે, નીત કરજે એવાં કામ, શક વારતા ઘણી ચાલજે, થાજે જુગમાં નામ. કળશ ચાર લેઈ ગયો, બ્રાહ્મણ પોતાનેધેર; રાય પ્રજા પામે વણું, નીતનીત નવલી પેર બોલ્યુ તે પળીયુ, વચન પોતાનું સાર, તરકરે તે આપીયું ક્ષણુ ન લાગી વાર, તરકરને વળાવીયા, કરીને મન પ્રસન, એાછવથયો સરવને, રીજયો મન રાજન.

ચોપાઈ—કહે પુતળાં સાંભળ રાય; પ્રદુઃખભંજન તે કહેવાય; એવું સાલળી ક-રશે દાન; આ લોકે પરલોકે માન. દોહરા—શ્રીગોડ માળવી વીમ શુભ, વિરેશ્વર સુત નામ; શ્રી નય રેવા તણું, જેનપુર ગુણ ગામ; એમ કહીને પુતળી આપે ગઈ આ-કાશ, એહ કથા પુરણ થઈ; કહે કવિ સામળદાસ, આતાવજ્ઞા સમજતા, કહે કવિતા કરબેડ, સામળલટ સાચુ કહે બોલો શ્રી રણુગોડ.

વારતા ૧૨ મી વિક્રમચરિત્રની.

સિંહકા નામની બારમા પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજ લોજ સાંભળે છે.

દોહરો-કલમ ભુતનયા વરણુવું. આપો ઉતમ બુદ્ધિ; વાસ કરો રક્ષના વિશે, તો અક્ષર બોલું શુદ્ધ. વરણુવું વીક્રમસેનને, બુદ્ધિ પ્રકૃતીત થાય, ધરમ બુદ્ધિમહુ ઉ-
વજે, પાપ સમુળાં નય. એક અક્ષર એ પદ તણે. જે જન ધરશે કાન પુન્ય ચંદ્રાય-
ણુ વરતનું પ્રતિ અક્ષરે ગૌદાન; શીંહાસન કંચન તણું લાવ્યો ભોજમહારાય; ગંજોદ
કશું શુદ્ધ કરયું; ભરિ સભાની માંહ; પ્રૌઢ પંડીત પ્રતાપથી મુહુરત લીધું રાજન,
જમ જમ મંગળ કયાં નમ્ર બધું ભોજન. ઘેરઘેર મરંદગ વાળ્યા, ચિત્ર મોહોલ
અવાસ; જળહળ રથર શણુગારીયાં, કરી સભા ચોપાર; દુધે ઉમર ધોવરાવીયા,
મોતીયે પુરાવ્યા ચોર. કુમકુમ છટા દેવસન્નોષા, અજવાલ્યાં મેડી ગોખ; રાજપુલી
છત્રીય શુભ. મળ્યા રાણાને રાય, આજ્ઞા મામી છપની, ઘરના માંડ્યો પાય; હાંહાં
રહેરે વગળો, ભોજમાં ધર તું ચરણુ. બોલી શીંહકા પુતળી મુણે રાયજી કરણુ.
આસન ઠંદ્રજ પુતનું. પરદુઃખ ભંજન નામ; આસન જે નર બેશશે, કરે પ્રમારથ
કામ. ભોજ કહે સીંહીકા મુણે; કોણુ તે વિકરમ ચરીત્ર; કોમળ મન થાય
ચવિત્ર, કેમપેરે એ શાંભળું, કેમ પેરે દેઉ દાન; કોણુ એ વાતજ સાંભળી. જે આવ્યું
ભોજ મુણે છે કાન.

ચોપાઈ-એક સમે એક વ્રજની ગાય, જેમ હાંકે તેમ વાંકી બય; ચઢી ગોવાળ
કોઝીલનેરીશ, મારીગેડીકા તેને શીરા. નહીજ્ઞાન દયાતું વરત, સધ ધેતુ ત્યાં પામી મ-
રણુ-ઉભો ઉભો બુવે ગોવાળ; ત્યાં આવ્યો બ્રાહ્મણનો ભાળ અલ્યા દુષ્ટ ધેતું મારી
તે, તેતો દ્રષ્ટ દિઠીમે; નગરમાં અમો ધહીશું જઈ, એની ગતી તે તાહરી થઈ ગોપ
કોપ્યો તેહ અબ્જણુ, લીધા બ્રાહ્મણુ કેરા પ્રાણુ. નવ લહી તેની કોણુ પંર. આવ્યાં દુષ્ટ
પોતાને ઘેર ગઈ રાત્રી અરધી બહરે. ઉઠર ધેતુ બોલી તાહરે ગરમાં ધરણી પોહ
નાર; તેણે મનમાં કર્યા વીચાર, નથી માહરા ઘરમાં ગાય. ગેબી શબ્દ તે કયાંથી
થાય; હીવો લઈ પેઠી ઘર માંય, બેસુ પાડી પોડ્યો છે ત્યાંહ મુખમાં દીઠા કરોડ, ઉઠ
ર ધેતુ બોલે ગોહ; દુરગધ અંધ તેનો અંધાય. પાસે ઉભા નવ રહેવાય નારી તે દેખીને
વળી, હત્યા બેઠી તેતો કળી. શીધું પાપ પાપીએ પુર, વિતી રાત ઉગ્યો છે મુર; અરે
પાપી તે કરમ ચંદાળ, સ્ત્રીએ શીખ દીધી ગોવાળ; દુષ્ટ કરમ તેં એશું કરયું,
તાહરું ઉઠર કીડે ભરય, શીર હત્યા બેસારી કયાંહાં, માય બોલે છે પેટજ માંહ; મોલે
જઠને અંખા તીર, પાડ પંડને ખોઈ શરીર બહ પડ્યો તાહારિ દેહને, ત્યારે જ્ઞાન આ-
વ્યું તેહને, શું કામ છત્તે તું આજ, તે કહેતાં ન માનીશ લાજ. ગઉહત્યા વ્રજહત્યા
જેહ, ઉતારવા પાડુછું દેહ. અલ્યા કમ તાહરું નહી થાય, યુકીશ હત્યા અંખામાં
હાંકી કાડ્યો દીધો માર, નાહવા ન પામ્યો તે ઠાર; વીચાર કર્યો પાપી મન; નીશા

પડે એવા એક વન; મોહાટી કાષ્ઠની ચીત્રા કરો, જાણના જુદા મન ધરો, એવા પડે અગ્નિમાંહે, ચવનનકપી તવ બોલ્યો ત્યાંહે; મુજ દેખતાં બળમાતુ આજ, કેહે તાહ-રા મન દેર દાજ, બેઠલ્યા માહારે સીર પડી, માટે દેહ બાળુ આ ધડી.

દોહરો-વચન સુણી ચીતામાં ધરો, વાક્યસાંભળ કરણ; હવડાં હત્યા બેયછે, વ-ખતિ યારો ત્રણ લક્ષવરા અગ્નિ બળે. બ્રહ્મહત્યા નહીં ભય; ચરણે લાગ અતિમ તણે, તો કામ કદાચિત થાય, મહારાજ બળુ નહી, અતિમ કરો કામ; હુ પાપીજીઈ કેમ વસુ કયાંહાં ગડિતમધામ; જા પાપી તું પાપરો; દક્ષણ મંખા વાટ; શ્રી નરમદા તીર છે, રામકુંડને, ઘાટ. શુભપાણી શાનીપછે, સીતાવાહી ન્યાંહ. નીત કરવા સ-યાસમે, ઉતમ આવે તાંહે; ઉતમ ઉપાય બતાવસે, બે લાગે જઈ પાગ; આટી જે હત્યા થઈ, નથા રહયાનો બેમ.

ચોપાઈ-મહારાજ રૂપી પરકામ, દેખાડે ગડિતમનો કામ, માત તાતને ભરાલજ તમે, તમ શરણ આવ્યાછું અમે, સચુક દીનતા નાખી મુખ, પ્રસન્ન થયા તાંહાં પોતે રૂખ; તે પાપીને આદ્યો બાંહે, આપ્યા રૂદ્રદેવ છેતાંહે. નાહયો નરમદાધર્મપ્રસન્ન ગડિતમનું કીધું દરશન; વચન રૂપીએ બેઠ્યા હાથ, બોલ્યા ગડિતમજ સાથ. તુજ સ્તુતી મનમાં આણજે; મુજતી અધીક એને બળજે; ગડિલ્યા બ્રહ્મહત્યા જેહ; મા-થે લઇ બેઠાછે તેહ, તે માટે આવ્યા તમ શરણ, માહરી અરજ સાંભળજે કરણ-હત્યા ઉતરે નીરમજ થાય, મહારાજ કરોને ત ઉપાય.

દોહરા-કહે ગડિતમ રૂપીજી શુભો, પાપી થાય પવીત્ર; નરમદા સાનીપછે સાંભળ વિક્રમ ચરિત્ર, કીયા પુરાણ કોણુ મધમાં, કર્ત પુરીમાં, કોણુ તામ; કોઈનીધે તે સાંભળ, તે રહેતો કોણુકામ. ચોપાઈ-કનિયુમમાં તે વિક્રમ થયો, મનુષ્યદેવરૂપીએ લ-હયો; પુત્ર તેનો ધરજ તમે; સંક પુરાણે મહીપા ધણો, દાત નહી કે રાજ પજે, રાજ કરચું ઉર્જેણુ વિખે; તેના પુત્રની પદ્મી રણિ, સીદ કથા કહુ છું તે તણિ. બ્રા-હ્મણની પુબ કીલએ, ચરણામરત તેનું લીલએ હંકાર એનો છાંડવે, રાજ્યાસન વખત માંડીએ; મુખડ કેશર કુમ કુમ વણ, મુજએ તેનો પોથી તણાં; કોટે પુષ્પનો પેમલ દાર. સભા કરીએ ઉતમ સાર, પેદાની કાયા શુદ્ધ કરી, બેશીએ સ્થાનક સાંભળવા કરી. કથા બચિશ સાંભળજો દાન. મોહાએ તેનું દીજે દાન. દાન સુણું તે લક્ષજ થાય; બ્રહ્મહત્યાદિક ખાતીક બંધ; સત વચન બોલુ નહિ આલ, સાંભળ રાજ આવી વાહાલ. મન તણે સંદેહ ભાળીએ, ભોજરાય પમે લાગીયો; વિક્રમના પ્રકરમ હોય જેહ, અમ આગળ સંભળસે તેહ. કોણુ દુષ્ટીયાનાં બાગ્યાં દુખ, કેચ પ્રભ પમાડી મુખ; કેમ દીન પુત્ર આવ્યરયાં, ચરદુખ લજમ કેચ કર્યા; શકરવતી આલે છે ધણી. કથા કહો મુજને તે તણી; જે કયાંથી આવન થઈ, ધરયાં બેઠા મંખા નાહિ; સાંભળ સભ ચતુરમુખજી, વિક્રમ કેચ કરું વખાણુ, એક સમે પોતે તાંહાં

રાય, બેઠો સીંહાસન સભાય, એટલે કાવડિયા આવ્યા બન્ન, પુજવા જોગ એ પાંચે પાત્ર, ગંગાજળ ભરયાં તે માંહ, વઘજનાથ ચડાવા બન્ય. બાવો પાટ ખાંડિ બ્યાં વસે, કાવડિયા તે શરણે ધસે, તિરથવાસી તેના નામ, ફરતા આવ્યા ઉજ્જિગામ, નથ લોક લાગે છે પાગ સુંદર રહેવા આપી બગ, કાવડિયા કહે છે કરજેડ, વિક્રમ-સેન જોવાના દોડ, વા ભાઈ મોહોટો પુન્યવંત શેન્યા ચશીત બેઠો છે સંત, બુઝો રાભામાં શોભા હોય, આડિ છડિન કરે કોય, બન્નાળુ જોવા આવ્યા બ્યાંહ, મહીપત આપ બીરાજે તહી. પ્રણમી ભુપને દીધા માન મેવા પુલ કોઈપાત, કીયા, દેશવશે છો કયા, શા કામે આવ્યાછો અહી. મુખીયા કે દુખિયા છો મન, હાત પાવ કે બચીક જન.

દોહરા—કાવડિયા કહે છે મુળો, તહી બચીક નહિ દુખ, તિરથ સધળે જળ પીવું સદા અમારે મુખ. દેશ નિરખું નિત નવા, ઉતમ તીરથ હોય, રાજ મુખ તમોલ્લો એ મુખ નવ લહે કોય, દેશ દેશની બોલીયો દેશ દેશનો હાર, દેશ દેશના વરણુવ સહુ સોભા અપ્રમપાર. કોતકો એક કંઈ તણે. માહમમાં થયો સાથ, હરદ્વારકાશી થઈ, બહુ શ્રી વઘજનાથ. શોભા તમપુર દેશની, બેઠશું દિનને રાત. સ્નાન કરી કીપ્રા તણા પંથ બશુ પ્રભાત.

ચોપાઈ—વીક્રમસેનનું હરખ્યું મન, અન્ન આહાર જમાડયા અન, વાટ ખરચી બધાવ્યો દ્રવ્ય, નવ કાવડો કરાવિ સરવ તીરથવાસી જોલ્યા તેહ, વિચાર કર્યો પોતાને દેહ, હું પણ પૃથ્વીબાવા કરું, અડસડ તિથં બન્ના કરું, મુલકની ચર-આ જોહ, માહારા મનનો સદેહ જોહ, પોતાને મન ધરીઓ ઘાટ, પ્રધાનને મુંઘ્યો છે પાટ. મહાર રાજ ચલાવો ધરમ; નવ ચાલીશ કાંઈ કુપાં કરમ, બન્નાળુનો વેશજ ધરિ, આપ ખભે એક કાવડ ધરી, ચાલ્યો આપ વીચારી મન, તે કોઈ વાત નજાણે અન્ય બ્યાં તીરથ આવે ત્યાં નહાય, અનેક તીરથ એમ કતો બન્ય. નાચો દેવા અંગાવાડી, વઘજનાથને કાવડ ચઢી, ઘણા દીવસ રાજ રડવડયો, કરણાટકમાં આવી ચડ્યો મધ્ય ચઉટા વચે ચોય, એક વણીક મરિખનું હાટ; થોડિ પુંજ થોડો વેપાર, દુરખળ જનનો આવે કાર રાજ બેઠો હાટે જઈ, ત્યારે કાવડ ભારે થઈ. મેલિ કાવડ રાખી ધિર. મુખ પખાળિ પીધુ નિર. ઘણાક ધરાઈ હાટે ગયાં. જ્યારે રાજનાં પગલા થયા, એક આવેને બીજે બન્ય, લાલ સવાચો તેને થાય, પોહોર એક એમ કરતા ગયો શેઠ સરવ વિચાર રહ્યો, એક માસમાં વેચાયું જોહ, એક પોહોરમાં વેચ્યું તેહ.

દોહરા—એટલે ત્યા નિશાપડિ, વણિક લાગ્યો પાગ, મુજ મહિર પાવન કરે તેહ આપુ રહેવા બગ, રાજ કહે તમે સાંભળો માહાર રહેવાનું મન. નવ રાત્રિ છે મા-હારે. માટે રહેવું છે દશદીન, ત્યારે હરખ્યો. મનમાં ઉપચાર મ, મનવાંછીત

માહારે થયું, આજસુને ઘેર ગંગ. ચોપાઈ-પ્રાછળ વરતે આગળ હાટ તેના મારમ વચમાં ઘાટ, એકાંતે જોતયા હેતે કરી. ભલી પેર મન હેતજ ધરી, પુત્ર વહુ પોતાની નાર, કહયો માંડીને સરવે વિચાર દેવાંશી દીશે પુતાળુ, આપણું લાગ્ય એ આવી આયું; કર્મવંત પુરુશ કો હોય, તે મારે રખે દુભે કોય, તે દહાડે શબ્દને અપવાસ, કરી રહ્યો વનીકને વાસ; વિતી રાત્રી આવ્યો, વણિક સોદા લાવીયો, આણતાં પહેલાં વહેરે લોક, ઘટે દોકડા કોરા શોક, અમલ થયો ત્રીજ દીન તણો, શોદો લાવ્યો દશજ ગણો; થાકે બાપરા લેનાર વેચાતાં નવ લાગી વાર, ચોથ સત ગણો આણીયો. વેચીને હરખ્યો વાણીયો; વહેવાર તણો તો કહીએ કાઠ, થયા એમ કરતાં દીન આડઃદ્રવ્ય કમાયો પુંજ થઈ, તેના મનની ચીંતા ગઈ. કંથ કામની સુતને વહુ, મળી વિચાર કરે છે સહુ; કુંવરી કન્યા વરસ તેર તણી, તેની તો ચીંતા છે ઘણી, આપ્યો લાભ ઈશ્વરે આજ. તો વીવાહનો કરીએ કાજ, વળ ખોળી જોયા દશ-વીશ, તેમ તેમ યદે કન્યાને રીસ, એકે વર તેને નવ ગમે, માખાપને તો અદકુ દમે; ખોલી બોલઈ તે કન્યા તણી, મુખ મરડીને રીસજ ઘણી, એનો વાણીયો કેમ કહેવાય એતો વરશે વિક્રમરાય, શણી થઈને આવે પાન. તે સાંભળ્યું કુંવરીએ કાન; ભાભી તું જે ખોલી વાણુ, તે તો નીરચે સાચું જાણુ, નિરચે વર વિક્રમને વર, નીકર હું કુંવારિ મર. વિક્રમ ચિના પુરૂષ જે જાત, તે મરે માડી જાયો ભ્રાત. બ્રહ્મ હત્યાદીક પાતીક ધર, વિક્રમરાય વીના જે વર. એવી પ્રતિજ્ઞા કન્યાયે કરી, બાહાર એકે રાયે સાંભળી; મહા કવરધા ખાધા સમ, વીકરમને વરે છે કેમ. દિવસ એક બે વધતો રહ્યું, એ કન્યાનો પારજ લેઉ, સહુ સાહુકોને લાગ્યું કામ, રાજ પોદયા પોતાને કામ. અરધ રાત ગઈ જ્યાહરે, એ કન્યા ઉઠી તાહરે વર ઉઘાડી બાહર ગઈ, માહપતને મન ચીંતા થઈ. ઉઠ્યો ચરચા જોવા કાજ, મુખ સેજ્યા કરીને તાજ. નીશ ચરચા તો નરપત બુવે, કન્યા ગઈ પાણીને કુવે. નીશચય મન નારીયે કરયું, ઝંપાવા માંહે મન વરયું.

દોહરા-ત્રીક્રમરાય પ્રગટ થયો, જાણ્યો તેનો હાથ; શા મારે એમાં પડે, મુજને કહે તે વાત. આપે હત્યા કોણને, તજે છે સવળ મુખ, બાળપણે કુવે પડે, શું પ્રગટયું છે દુઃખ સત્ય વાત જે કહે નહી, તો બ્રહ્મહત્યાદિક પાપ. આપ નીરજનને ગમે, સમ્રાવે તારો તાપ. ચોપાઈ-મધરાતે ઉઠી છું હું ક્યાંથી કરમે આવ્યો તું, સંક્ષેપે કહું તે સાંભળો. લાગે વાર ત્રમમાં વળો, મળ્યા સહુ સહોદર સાથ, માહારા વીવા-નિ કરવા વાત, સરવ જાતનાં જોયાં વર, ગણાવી દેખાડ્યા સર. ત ગમ્યો મુજને એકે સીધ, મુજને ભોલઈએ મેળું દીધ. તેને તો કેમ ગમે વરરાય, વીકરમ સાથે વીવા થાય. મેહેળું દીધું રાજતણું, મુજને તો દુખ લાગ્યું મળું, હું રાંક જાત તે દયણાં દણ, વીકરમ રાજને કેમ મળુ, મારે કુવે પડીને મરે અત્યાચારો બોલુ મર.

આજપણે મરું છું આપ, તે વિકરમ રાબને પાપ. કાને સાંભળ્યું છે મેં નામ, કોણ જાણે રહે છે કુણ ગામ. દોહરા-રાબ કહે રામા મુણે, અસત્ય બોલે આપ; તાહરે દુઃખે તુ મરે, રાબને શેનું પાપ; મરણ તજે હરીને લખે, પાછાં આવો ઘેર; વીકર-મરાય તુજને મળે કરું હું તેની પેર. માનનીએ માન્યું નહી કરે ઝંપાપાત; હાંહાં કહી વિકરમે, ઝાલ્યો તેના હાથ, અલ્યા શ્રાપ દેઉં તુજને કેમ ઝાલ્યો મારો હાથ, વરત મારૂં ભગવીયું. કુંવારાનું મન સાથ; પરનારીનો કરમહયો, થયું કન્યા વરત ભંગ, હવે બે બીજે વર તો કોડી થાયે અંગ, આપ પ્રાણ વેગે તબુ; હત્યા તાહરે શીશ, ખાંપણ લાગે લાજમાં એમ લખ્યું જુમદીરા,

ચોપાઈ-રાબ કહે શામા મુણ તું, વિકરમસેન કહે છે તે હું; ઉજેણીનું મુકયું રાજ, અડસડ તીરથ કરવા કાજ, બતો તો હું માહારી વાટ, થાક્યો બેઠો તાહરે હાટ; દશ દીવરા રહ્યો તમ ઘેર, સઘળી નીરખી તાહારી પેર માહારી બત્રા પુરણ કરૂં, ઉજેણ જઈ તુજને હું વરૂં; સુણી વાત હરખી કામની, પાછલી પોહોર રહી જામની, દુઃખ દહી રહ્યું માહારે, હુ તો પગે લાગુ તાહરે; વ્રત કુંવારૂં સામ્રત રહ્યું; વીકર-મ પામી કારણ થયું, અબળાની અરજ સાંભળો કરણ, આંધર્વ વીવા કરીને પરણ; કામાતુર આર્ભાગન આલ; કહે વેદના મહારી ટાળ, સયને ચઢી છે રીસ, ગાળો દીધી છે દસવીસ; એક તો લપટ કહે સહુ લોક, બીજુ મેં તીરથ વરત ફેક, નારી વીના બેડું નેહ, તો કુટી થાયે મારી દેહ; વળી વિચારે વિકરમરાય, આશા ભંગ એની કેમ થાય; અસી હત્યાદીક પાપ થાય, કુંભી પાપની પાણે બાય, દોહરા-રાબ કહે એનું કર્યું, એ ભોગવશે પાપ; હવડાં બે કહે તે ખરૂં, પછે કરૂંની આપ; સ્ત્રીની બુદ્ધિ પાનિયે, કરે ઉતાવળું આજ; કામ વશ થઈ છે ધણી, એનિ બાગુ દાઝ. ચોપાઈ-રાયે ગાંધરવ વીવા કરિ, તે વેળા તે નારી વરી; રૂતુ દાન આપ્યું, ત્યાં સ્ત્રીનું મનાવ્યું મન. આગળ પાછળ આવ્યાં ઘેર, બીજું કોઈ નવ જાણે પેર; પ્રાતુશકાળ થયો જેટલે, સહુ સુતા ઉઠ્યાં તેટલે, રાબ ઉઠ્યો કાવડ ઝઢી, પંથ જવાની વેળા થઈ; છાની ચીડી રાખી સાથમાં, આપી તે સ્ત્રીના હાથમાં; રાખે જઈ તે અગોચર કામ, આગળ એકું પડશે કામ. સહસ્ર મોહોર શોવરણ તણી ખરિયે તેને આપી ઘણિ, તે કોઈ નવ જાણે વાત સુતા ઉઠ્યાં જનુની તાત, ચિઠી ખરિયે તેને દીધ, શિખ માચી કર ચો પંથ શિધ. અડસડ તીરથ પુરાં થયાં, રાય વિકરમ ઉજેણી ગયા; વિકરમ બેઠો સીંહાસને જઈ; પ્રભ સહુ રળીયાતજ થઈ; દીન પુઠે દીન તો વહિ બાય, આનંદ સહુને અદકો થાય, દીન પ્રતે દે ઉત્તમ દાન, ભચકે જન પામે છે માન; દુઃખીયાનું લાગે છે દુઃખ, પ્રભ શહુ પામે છે સુખ; એહ વાતએ અહીંથી રહી, પેઢી સ્ત્રીની સી ગત થઈ. દોહરા-ઉદયે ગર્ભાંજ વાધીયો, જેમ જેમ જાણે દીસ; ખાંપણ લાગી દેહને, ચડ્યું આજ એ શિશ. જગ્યા ન આપી ગામમાં, મહીયરને મુસાળ; વરણ

અહારે સાંભળ્યું; ચઢ્યું કુંવારા આળ. ચોપાઇ-માત પીતાએ તે પરહરી, ફટ ફટ સહુ કોયે તે કરી કુળ લજ્જા છે અમ તણું, બહુ તાર મોટમપણું, ભોજન કહે એ પ્રાક્રમી ખરી, નણંદ વીકરમ વરને વરી; એવાં અનેક સહુ મહેલાં દીધ, તે સૌ સ્ત્રીયે માંયે લીધ; મોહોટી નાત હાકમનો કર, માઆપે તબલ્યુ ધર. સોનું અરશે આવે વાન, જે પહેર્યાથી તુટે કાન; કહો પગ કાઢેથી મુખ થાય, ઉત્તમ સંજે ઉત્તમ જાય; ઉદર ગરલ તેણે કારણે, તે કાઢી મુકી બારણે. દોહરા-માનની મનવીચારીયું, ન સરયું એકે કામ; હવડાં કો માને નહીં, જે લઉ વીકરમ નામ; ઇસારા એકલી કરૂં તેત્ર સરવે કોક; કહુ કંવારી રાયે વરી, તો હસશે સરવે લોક; કામ જોડીએ દાડથી મોહોની વિદ્યા હોય; ભુરકી નાંખી વાતમાં, તે અન્ય ન જાણે કોય; વિકરમ રાય પોતે થયો જુદું દીધું નામ; હું એને કહી વરી, કરયું અણધરતું કામ, સ્ત્રી બુદ્ધ તો પાનીયે, થઈ હું તો અજાણ; ખાંપણ લાગનારૂં લાગીયું, સઘ તજુ હું પ્રાણ; સાચાનો મુરજ સાખીયો, પ્રતક્ષ દેવ કહેવાય; જે ઉગરલ શો પ્રસવે, જે લજ્જા તે થાય.

ચોપાઇ-તે નારી આત્રી ગામજ બહાર, શીવ પ્રસાદ કરે તે ઠાર; પાસે પોતાને છે ગરથ. તેથી સરશે સવળો અરથ, ગાંભરવ એક છે અવાસ. રાખી ધરમાં કરી તે દાસ; મહેલાં દેદને થાક્યા લોક, પોતે છાંડ્યો રૂદેમાં શોક; આપે માંડી બેઠી વર મુત્ર; પુરે માસે પ્રસવ્યો પુત્ર, રવિ આકારે તેનું તેજ, જે દેખે તે અદકુ હેત, આવે નિરખવા બધુ ગામ, રાજરતન પાડ્યું છે નામ, દેખે સામુદ્રિકતાં છે ચેન અરજુન સરખો બાજે એન દીરઘ બાહુ ને ભરકટી કપોળ, ઉર વિશાળ સરખું છે લોળ, રાંક ધેર આવ્યું રતન, તેનાં સહુ કરે જતન જનમ અક્ષર માંડ્યા તે તણ નવચંદ્ર ઉત્તમ નહિ મણા, અંતર ગુરૂ ચંદ્ર માહ દશા, કેંદ્રસ્થાન કે ભગુજી વસ્ત્રા. ધન સાત મે છે શની, પ્રાકરમ ભુવન બલબની, દશમ મંગળ આણુંદે જાય, તેમ તેમ બાળક મોહોટો થાય, શુકલ ચંદ્ર વાધે છે જેમ, લક્ષણ રૂપ વાધે છે તેમ, વરસ સાત થયા જ્યાહરે નિશાળે મુકયો તાહરે, વણ શીખવે વિદ્યા તે ભણે, લેખું તો લાખેણું ગણે, મોહોટો તેને સઉએ કહ્યો; વંડો નિશાળીઓ તેતો થયો, પુટે જે નિશાળીયા રહે, તેને સહુ નખાપા કહે; મારયો કોરડો એકજ બાળ. તેને મોહોટો દીધી ગાળ; ન બાપો કેમ મારે મને, મેહોટા કને હું લઈ જાઉં તને; કાન સાંભળ્યું તેણે શીશ, પગની જવાળા લાગી શીશ; તે સમે વરસ થયાં છે બાર, જાણે સવળા રાજ વિચાર; મન્યાને આવ્યો તે ધેર, જનુનિને પુછી સહુ પેર; પેટે પાળી મારૂં આપ, દેખાડે તેનું માહરો બાપ; હાથ ચુડો મારે કેશ, જે બનવંતી બાળે વેશ. શીવ આજ્ઞા બોલોને સત્ય, જાણે અજાણે થઈ જે ગત; કલંક તે માનવીને ચઢે, માહા દુષ્ણ મનુષ્યને પડે; મોટે સાચું બોલજે, મન તણા પડે બોલજે. તું જેવિ તેવી માય, તુજને દીઠે તિરથ થાય; સાચું બોલો તો દીલમાં ધરૂં. નહીં કહેતો મારીને મરૂં સત કહેને કયાં

મુજ બાપ,તુજને હત્યારીક પાપ એવિ વાત માએ સાંભળી, બ્રહ્મહત્યાથી આપ મનડરી. લખી મેહેલ્યું છે ઘરમાં પત્ર. આપ્યું પત્ર હાથે તત્ર, તાહારો પીતા નવ બાણું હું, આ વાંચી ઓળખનેતું. ઘટે તે શીક્ષા આલજો,માંહે લખ્યું તે પાળજો, ઉકેલ્યો કાગળ હેતે કરી, માંડ્યો વાંચવા દ્રષ્ટે ભરી.

દોહરો—સ્વામિ શ્રી ઉજેણિ ધણિ, ધીરવિર જોરાય; પ્રદુઃખભંજન મુખકરણ, વિક્રમજીત કહેવાય, સહોદર પરનારનો, મુખકારી જે આપ;ઈંદ્રથકી ઉત્પન હવો, વહ તમારો બાપ.નથી કાંઈ ખાંપણ નારીમાં,ઉજ્જવળ કરમી અંક,પરણિનેમહેલે પરહરી, મન નથી બાણી કંઈ વંક,દ્રવ્ય આપ્યો છે ઘણો, પછે લીધિ છે વાટ,ખેડા ખાજે બે જાણું, પુત્રને માતા માટ,આવે પુત્ર જે રાજવિ, મુજ વિર્યથી હોય; તો મુજને જગાડો, મન નવ બાણે કોય, ભત્રીશ લક્ષણ આગળો, સંગીત શાસ્ત્ર સુબાણ મુજને આવી છેતરે, એ લખીયું એધાણ.

ચોપાઈ—એવું પત્ર પોતે વાંચીયું, ખાંતે દલમાંહે સાચીયું. હરખ મનમાં બાળીયો,માતાને પગે લાગીયો, મારી માતા અવતારજ ધન,કોઈ જન્મનું પ્રગટ્યું પુન્ય. અશ્વ એક અનોપમ લીધ;દો આજ્ઞા મા કરીયે—શીધ જઈ વેગે જગાડુ રાય, તમને હું તેડાવું માય,લોક અપવાદ ટાળું મન સૂત્ર,તો બાણુજે બયો તમ પુત્ર.મારિ ચીંતા નવ કરશો તમે, કોઈનો ગાંજ્યો ન બઉ અમે; પ્રદક્ષણાદેઘ પગે લાગી ચો,આશીર વચન માગીયો. ઉત્તમ શુક્ત મારગમાં થાય;પુત્ર પીતાને મળવા બય; વનમાં શુક્ત પંખીતણા, પામે રાજ તેમાં નહીં મણા, ઉજેણુ તુરં ખેડ્યો તે રાય, પુત્ર પીતાને મળવા બય. એક માસ ઉપર દીન ચાર, ગયો આવંતી રાજકુમાર પાંડવ નરત્ય સભામાં થાય, તે એક બેજનથી સંભળાય.નત્ર માંહે અઢારે વરણ, હરીકથા સુણે નીત કરણ, પગલે પગલે શિવ પ્રસાદ,સઉ તણે મન ઉલાદ. રચ્યા રચાન વિશ બેજન વાટ. ઘણા કુવા પાણીના ઘાટ. ક્ષિપા ત્રઠ બીજી ગંગ, સ્નાને થાય પાવન અંગ.સહુ માનવિ બાણે વેદ;ઈંદ્ર જોવ અધિપતની ટેવ,વિષ્ણુ સરખા સઘળા બ્રહ્મ, અગ્નિ હોત્ર પાળે ખટ કર્મ, બાણે પદમની સરવે સખી, ઈંદ્રપુરી આ કારે લખી,ધર્મવંત અઢારે લોક,નહિ કોઈને વ્યાધિકે શોક કામદુરગા જેવિ સઘળે ગાય.ધર્મમાર્ગ તે સહુકો ધાય. રાજરામ શ્રી વિક્રમતણું, શું વખાણુ કરિયે મુખ ઘણું; ઈંદ્રિઆકારે ફરકે ધ્વજ, અઘરાવન સરખા માંહે ગજ.ધેર ગંગાજળ ઘોડલા ઘડ બાણે લંકા ટોડલા. એવી નગિ ઉજેણિ વડી,શકે વિશ્વકર્માએ ઘડી સ્ત્રીના અન્ત્રામણુ ઘેર ઘેર, પતીવ્રતા પાળે બહુ પેર; સહુને મન પરમેશ્વર બ્રહ્મ, કો કોનો નવ ચુકે ધરમ. વધ્યા કરે વેપારિ હાટ,લાલ લે બ્રાહ્મણને ભાટ. ક્ષત્રિ ક્ષત્ર વટારણમાં ચઢે, સાધુ પંડિતોશું વઢે રાખનો સત્ય બાંધ્યો પંડ; કરે અપ્રાધ તેવો દે દંડ.વિમ્બ અભયિક સહુના મન, સબ પુરે ખેડો અન. પવિત્ર કાયા નિર્મળ દેહ,મનવાંછીત

વરસે છે મેહ; બેઝિ જનને અઢકો લાભ, રાજ લે દસમો ભાગ; બ્યાંહાં આણુ ધર-
મની ફરે, ત્યાંહાં વીધન કોઈ નવ કરે. રામ રિધ એવું છે નામ; રાજકુંવર આવ્યો
તે ઠામ, અબણ્યો રાજ સલાએ જાઉ, તે તારણથી હજવો થાજી.

દોહરા—ટોડે ગામને પેસતાં, સુંદર વાડી વન, તે જોવાને આવિયો; તે દહાડે
રાજન. દળ પરાડી ઉપડયું, જાણે સાગર પુર; તે સાથે થોભી રહ્યું આભા મંડળ
માં મુર. દુહાંલીવાળે ગરગોડે, જેમ ગાજતો તેહ; તારા મધ્યે જેમ ચંદ્રમા, તેમ રા-
જનો દેહ. ઘટા ઘડી ધન તણી, તેના શોભે ગજ; તે મધે જેમ વિજળી, તેમ ફરકે
ધ્વજ. ધરજે કાયર દેખતાં, ગળે દુશ્મનનિ જાત; સહોદર ખીટી રહ્યો. જે અંબુ
જે પ્રભાત. ખસક જોવા ઊતરી, મહેલીને ઘરસૂત્ર, માંહે માંહે નિરખીયો, મહીપત
પોતે પુત્ર.

ચોપાઈ—નરપતી નીરખી ઉલટ થયો. રાજ સાભામાં રાજ ગયો; સહુ સહુકોને
વળગ્યું કામ, રાજકુંવર ઉભો તે કામ. બુધ વિચારી તાંહાંકારણી નરોં માંહી ચ-
તુર માલણિ; નારિ એક બેઠી તાંહ, પેઠા પોતે નાડિમાંહ, આંધ્યા તુરિઆણીને ધીર,
મુખ પખાળી પીધું નીર; આડી દ્રષ્ટે જોયું ચેહેન, હારજ લેજે માહારી બેહેન, પ્રદે
શી પરણો આવીયો પસડી એકકાપડુ લાવિયો, એમ કહી ગયો તે પાસ. મુક્રીમોહો
ર હેમની પચાસ; ભસે આવ્યો માડિનો વીર, લીધાં ઓવરણાં દીધી ધીર. જીવી
જીવજો દુંગર તણિ, વાધોલાજ વિક્રમથી ધણિ; અનેક એવિ આશીશકરિ મેહેલી
છાજ લાવિ પુણપતણિ, પરેમ હેતને ઉલટબેર, તેડિ ગઈ પોતાને ઘેર; ખાનપાનને
અમરતપપાક, રસોઈ સુંદર અત્રિશશાક, લર્વાગસોપારી ઉજવળ પાન. સંતુષ્ટ કર્યો
દહને માન; દાળ્યો દોલીયો સંકોમળ સેજ, પોઢાડયો બાંધવ આણિ હેત, રતનકમળ
મુકયો દિવડો, તું માડિજ્યો વિરડો; મુખ પામ્યો શોહોદર જાત, પછે પુછી વિગ-
તની વાત. કુણ દેશને કયાંહાં ઘરસૂત્ર, કુરાજવંશીના પુત્ર, કુણ પનોતી કુખે ધરયા
રૂડા કરમની કુને વર્ચા, શું જાણું સેજે છે કષ્ટ ધણે. પંથે પળ્યા છો જોખન પણે
સત્ય વાત ગમે તે કહો, મુજ આશ્રમે મુખે રહો, મુજથી થાય તે દીજે કામ, હું
બેન બાંધવને નામ. રખે રાખો મનમાં ખરેખરો, મન મેહેલીને વાતો કરો.

દોહરા—રાજકુંવર કહે બેનડિ, હવડાં નરપતી કામ; તારે ઘેર રહયા થકી, જ-
ણારો બાપતું નામ, પ્રગટ થાશુ એક માસમાં, ભાગશે મનસદેહ; ત્યારે પસલીઆ
પશું, મન ચીંતવશો તેહ. જે અમને રાખી શકો, તો રાખો આ દોર. આગળથી
તમને કહું, હું છું રાજનો ચોર, અમને રાખે કોપશે, તારો વિક્રમરાય, પેહેલી દુભ-
ણું તે રૂડિ, હવડાં કેશોનાય. બેનકહે શુણબાંધવા, ધન આજનો દીશ, રાજવિક્રમ
કોપશે, તો તાંહાં દેડિ શિશ, જેનેઘેર પડણુલો, તેને મનતો દેવ, માટે મારો ઇષ્ટતું
કર તમારિ શૈવ માહારિ જાત માહારો ધણિ, મારો જાણ્યો પુત્ર, તે સર્વે છે તાહર,

રામચંદ્ર સહિત ધરમુન; ધરમાં બેઠા રહોતમો, મુજને સોંપો કામઃ ઇચ્છા ભોજન નીત્ય જમો, ખરચો દહાડી દામ જાઉં નીત રાજદારમાં લાવું ધણેરો ગ્રથઃ ચરચા નીત્ય તેની કહુ. જે કાંઈ હોયે અર્થઃ ચોપાઈ-વારૂં બેનડી દુઃખ જશે, ભારેકામતો તેથિ થશે; એમ કહીને હામજ ધરિ, પોહોડયા સહુકો નિદ્રા કરિ. પ્રાતુકાળ ઉગી-ચો રવિ, દાતા ભક્તિને વેળા હવી; સ્નાન દાન ક્રીડાં ભોજન, પંચામ્રત આરોગ્યાં અંતઃ બીજ દીવસનિ રહેણી થઈ. પુલ આપવા માલણ ગઈ. બેહેન તુજને આપુ પત્ર, રાજસભામાં લાંબો તત્ર, આપી પુલ વળી તે નાર. તાંખ્યો પત્ર સભા મોજર; બીજે દીનસે બેઠા સહુ સાથ, કાગળ ગયો રાજને હાથ; બીડા દેખી વાંચ્યું હેત, વા-ચ્યો સાંભળતાં સભાસમેત, સ્વતશ્રી વિકરમ રાજન, પવીત્રછાજી નિરમળ મનલ-ખીતંગ છે માહારૂં નામ, અમો રહ્યા તાહરે ગામ, ગરાશીઓ ઉજ્જેણિતભો, માગુ દ્રવ્ય અનમળ ગણો; મોટે આવ્યો છું તમપાસ, ખાર વરસનો લેઈ ગાસ. આજન આપો તો જમણો લેઉં, ડંડ રાજ પ્રજને દેઉં; માહરો માલ ભોગવશે તમો, ખારવટીએ રહીશું અમો; જાગ્ય જાગ્યે હવેતું, મારા માલને ભોગદારિ હું, સંક્ષેપ લખું છું આજ, નહી ચેતે તો લેઈશ લાજ; એવું વાંચ્યું પોતે રાજન, લાગી ઝાળ પોતાને મન. સાંભળતામાં સહુકો હસ્યા, મર્મ બોલ આ મનમાં વસ્યા; ચિતરામણ લખ્યા હોય જેમ, સભા રહી સાંભળવા તેમ. કહો ભાઈ આ લખનારા કોણ, થયો ગરાશીયો પેદા આણ; લખી વાત જેણે આવડિ, ધન કુખ એનિ માવડિ, લખ્યું પાળે તો સાચો હોય, નહિતો લખાડ લખ્યું છે કોય; છાના કાગળ નાખે મેહેલ, કરવું કહણ ને લખવું સેહેલ. એમ કહીને બીડુ કર્યું, ભરિ સભા મધે તે ધર્યું; આ લખનારને લાવે અહીં, રાજનું બીડુ આવે સહી; મોટી વાત મોટાના કામ, કોઈ વાલી શકેનહી હામ; શેહદેવ મુળદેવ બાંધવા જેહ. માહા મશકરા પંડિત તેહ, તેણે ઉઠી-આવ્યાં પાન, મહિપતે દીધાં બહુ માન; આજતો આ કારજ કીજીએ, શરપાવ શવારે તો લિજીએ.

દોહરો-પંડો વજાવ્યો પુર વિખે, રાતે નિકળે કો બહાર; તેને તસ્કર જાણવો, મારિ લાવું આ ઠાર. ચોપાઈ-આજ રાતે નિકળશે ધોર, તેરાજ વિક્રમને ચોર, પંડીત લાવ્યા પોતાને ઘેર, મનમાંહે વિચારિ પેર; ચતુરાઈએ તસ્કર ઝાલવો, પંડિત જસ રૂડો આલવો; મુકાબ્યા દરવાજા ઓળખે ઉઘાડિ મુકી પોળ. જે લખનારો પ્રા-ક્રમી હશે, તો માજમ રાતે પેદા થશે, હેડ સાંકળીને બંધે કરી ચાલુ ચરણ તેને છેત-રિ. શેહદેવ ઉગમણો ગયો, મુળદેવ આથમણો રહ્યો; તે માલણે લીધો પાર. કહ્યો કુંવરને સરવ વિચાર. કોઈક ઠગ નયે આવિયો, રાજશુ આડિ લાવિયો; તેને આજ પંડિત ઝાલશે, બાંધિ બંધ હેડે વાલશે. વારૂં કહીને પોહ્યો વિર; હવે કરું હું પ્રાક્રમ ધિર; સહુ ધારણ પડ્યું બ્યારે, મધરાતે ઉઠ્યા તાહરે. સ્ત્રિ શણગાર તે સારા ધણા,

શત સહસ્ર અલેખે તણા; છુટી વેણુ સવાગજ કેશ, થઈ રંભા કોઈ બાળેવેશ; નખ શીખ સંજ્યા સોળ શણગાર, પારીજાતક મુકતાણ હાર; હેમ કુમળુ મોતિલેહેક, પરેમલ બરાસ કરતુરી બેહેક. જેની પદમની બ્રહ્માએ બડી. તે થકી દીસે કોયકવડી ચરણાચોળી કંઠી રંગ, લીધા થાળ મોતીના સંગ. કુમકુમ ચંદન પુલ્લ ભરી, દીપક બેત માંહે ધરી; શેહદેવ બેઠા છે બ્યાંહ, રમઝમ કરી આવી તાંહ, નાંખી ભુરકી મોહનીતણી; લાગી ખંત બેવાની ઘણિ; ઉડી આવ્યો બેડી હાથ, બોલ્યો તે ભુવંતીની સાથ, માઝમ રાતે આપે બણ; કેમ લોપો રાજની આણ; શાની થાળભરી લાવિયાં કેમ મારગ આપે આવીયાં.

દોહરો—રાતે શીવપુજન કરે, માહારે બાધા આજ; ભરી થાળ પુલ્લ તણાં, આવી છું તે કાજ; પ્રધાન એ મારો ધરધણી, નારી કહુ કેમ હોય; પડો વાગ્યો છે રાયનો, સાથે ન લીધું કોય ચોપાઈ—એમ કહીતે ચાલી બય, વિપ્રતણું મનવિબળ થાય; બોળીયું તે ઠેકાણે રહયું, જીવને મન તે કંડે ગયું; કરી પુલ્લને પાછી વળી, પંડીતને મન પોતી રળી, બેઠા વાટ બેઉ છું અમો. કાંઈક પ્રસાદ આપોને તમો, લટ પટ કરી રાખી કામની, નહિ કોઈ પાસે જામની, બતે નારીને ઠામ એકાંત. તેનેમન કેમ આવે જાત, કામની કહે કેમ બેઠા આંહ, શો વિચાર કરો મન માંહ; એક દગદે તેને ઝાલશું, તેનો ચરણ હેડે ઘાલશું; કહે સ્ત્રી મુજને દેખાડ, મુજ સાથે નકરશે રાડ; માહરે કહયું કરબે ઘણું, અમો કહયું કરે તમ તણું, એવી વાત કરે બેટલે, મુળદેવ આવ્યા તેટલે; હાહયા ચતુર વીધા સંઘઅકલવંત પણ કામેઅંધ. મોહમાયા જીતી બય, કામવશ સહુકો કહેવાય, સ્ત્રીનાવાયક ધરીયાં કરણ. ઘાલ્યો હેડે પંડિતના ચરણ; મુકી ખીલી તેણે ઠાર, ઉપર મારયો સ્ત્રિએ માર. બેડી ખીલી આકરી સાથ. પ્રાછળ સાંકળે બાંધ્યા હાથ; હસુ ન કરે નારી તું, વણ મોતે મરું છું હું, નારી શું કહેો મુરખ તમો, રાજના ઠામ તેતો અમો, નારી નહીં હું નરનિ જાત તુજને જીવતા જાલ્યા રાત; મુખે કાજળ ખરડયું દીશ; ચુનો ચોપડ્યો તેને શીશ. રાજ આગળકેહેને જઈ, પંડિતનિ તે આ જાત થઈ; કાળાગ્રહે કીધા બેઉ જણા, ચતુર પંડિતને હાહયા ઘણુ રહી નિશા પાછલી પોર, આવ્યા માલણુ કરે ઠોર; સહુકો છે નિદ્રાવશ કામ, શણગાર ઉતાર્યા તેણે ઠામ; પહોડ્યાં સેહેને નિશ્ચળ મન, કોઈ વાત ન જાણે અન્ય, પ્રાતુસકાળ થયો બ્યારે, નમ્રલોક ઉઠ્યા તાહરે. ગયા દરવાન મન ઊલટ ધરી, જઈ રાવળે જાણુ કરી; રાય અમે દ્રશ્યે ઘાલીયા, પંડિતે બેચાર જાલીયા; હુકમ હોય એવું જાણિયે, કહેતો બાંધી આણિયે, રાજ હરખ્યો રૂદીયા સાથ, બોલ્યા પોતાના સેવક સંગાથ. બચ્ચો તેને ખરવાહન; કરી નગર બહાર બધે ફેરવો; વહન કરાવો તેણે શામ, ફેરવો તેને દેખે પ્રામ; ફેરવી ઠેકાણે આવબે, પછે હજુર મહારે લાવબે કહે-તામાં ધાયા તેબે, અંતઃકરમમાં આણિ કરોધ. મોહોદ્ધ પરાઢીયું બ્યારે થયું, સેન્ય

સહુ તે ઠગ પાસે ગયું; બાધીને ખરવાહન દીધ, બધા ગામમાં ફેરવિ દીધ. પંડીત કહે છે ઠગ નહીં અમો, સામાટે મારા છો તમો; તેનું કહ્યું તે કોણ સાંભળે, બાર બાપની વેળા મળે.

દોહરા-રાય વીક્રમ સભા ભરી, બેઠાતા તે ઠગ; તે વેળા ઠગ આણીયા. કણુ ન લાગી વાર. સંભળે નીરક્ષણ કર્યું, બેયો તેનો મર્મ ફટ ભુંડા આ થું ક્યું, એ તો આપણા બ્રહ્મ એક દુખ બીજું હમું, કંડિતક કેરી વાત, કહો ભાઈઓ કેમ નીપન્યુ, જાગ્યાતા ગઈરાત; કેમ ઠગે તમને ઠગ્યા; ને સરવે કહો મરમ, દુખ પામ્યા દીશેવળું, કહાવો બને બ્રહ્મ કહે બ્રાહ્મણ સુણ મહીપતી, થું પુછો છો બેગ, તાત બીમતનું થું કહુ, કરમ તણુ એ ભોગ ચોપાઈ-ભરી સભામાં ચાવ્યાં પાન, તમે ઘણાં દીધાંતાં માન; તે સરવે ઉઠી વાટ, ઘાયા વાયા થું તે માટ. બુજીની ભાગોળે બેઠા બેઠા, અંતઃ કરણમાં આણિ નેહ. મધરાતે ઠગ તે આવીયા, નારી રૂપ ઠગી લાવીયા; મીઠાં વચન સાંભળ્યાં કરણ, પોતે પોતાના વાલ્યા ચરણ કરી ગયો માં ભારે કામ, રીશ શ્વેતને વદનજ શામ. ત્યાર પછી વીન્યું જેટલું રાજજી સુણજે તેટલું, સંસ્કાર અદારે વિત્યા મુને, સું વિસ્તારિ કહયે તુને મહારા મનમાં મોટી દાજ, આખર બતાવેશે રાજ માટે રાજ ચેતી ચાલ. ખબર ઠગની વેલિ કહાડ, ફરિ સભા રાજએ ભરિ, મેહેલ્યું બીડુ તે પાણુ કરિ. દોહરા-આપથકી જે ઉપન્યો; ધાયે માનુસ્થાન, સું ઇલાધીને નિ આવડિ, તે આવો આ પાન. સુખ બેબે પંડિતતણુ પછે ધાલબે હામ, પંડ કરે જે પારકો, તે કરશે એ કામ. ચોપાઈ-લસોપતો માનાબ્યા ભાઈ, રાજના તે ખાસહલ વાઈ, મહા ઠગના તે છે ઠગ, વરમાં રૂપેયાના દગ, માંડે ચંડેટા વચે હાઈ, બેસે ઢાળીને તે પાટ. કિવિધ બતની વંચે સુખડિ, જે ખાધે ભામે ભુખડિ, મોતીચુરનો ચાલવશે, રૂપડયાનો લાડુ એક. નજરબાજ હિમતીમણ, પારણું માણસ હીસ તણા તેહ સમે ઉભા છે તાંહ, બીડુ રાયે ધરિયું જ્યાંહ, બિડું લીધું તરતજ ધક્કી, રાજ બાલ્યાપાસે હાસ, તેઠ્યને ઠગી લાવિયે, જમણા કર કાપિ આખિયે બિડાના તેકડકા કર્યા, મેલાઈયે એ ગાલજ ભર્યા. દર્પણ સાથે બેયા મુખ, દેખિ રસને ભાગિભુખ બલાભલા ભુખને કહું, બમણું બેર કલ્યાથી થયું, રાતે બહાર દેખું બેહને, માર કામ અમો તેહને લલે પતો બેઉ આવ્યા ઘેર, ફુંદિ ફેરવિ બંચે શહેર, સાત બધા નમમાં થઈ, માલણે આપિ કુંવરને કહી, રાતે બહાર ન જાશે ભાઈ, રાજનીતો ફેરે દવાઈ. રવિ અસ્ત વેળાજ મ થઈ પ્રજા સહુ પોત ઘેર ગઈ. હડતાલ પાડે બંચે ગામ, બબર ન દીશે માણસવામ, વટેમાર્ગ કુંવરજ થયે, લલાપતાને હાટે મયે. ગર દુઝન છે તેને એક, ભલી સુખ ડિ માલ વશેક. હાટે તાણુ દીઠુ, જસહરે, બહારથી કુંવર બેઠ્યે તાહેરે, ઉગાડ ભાઈ લાગી ભુખડિ, લો દામ આપો મુખડિ. ગામથી થાક્યા આવ્યા અમો, શિવ આહાર આપોને તમો. અલ્યા પરદેશી ખોઈશ પ્રાણ, રાજની ફેરે છે આણ; નીકળે બહાર

આથમતે દીશ, વણ વાંકે તે ખોશે શીશ. મારે રાત ધડી બે ગઈ, ખુણે ખોચરે પડી રહે જઈ; ભાઈ કેમ વેઠારો દુખ. બાર પહોરની મુજને ભુખ; જાળીએથી બે આપે દામ, આપુ મુખડી થાશે કામ; કદાપી ના આપો તે! શું કરું, આખીરાતને ભુખે મરું. ધરમાંથી બોલ્યા હલવાઈ, સાંભળ પંથી મારાભાઈ; લાડુ લઈ નાશી જાય, ક્યાંથી પેદા તું તેા થાય, ગરજવંત મારેછે આશ, જાળીઆમાં બોલી પાસ, એક હાથમાં દ્રવ્ય આલ, બીજે મુખડી ખોળે વાલ, લલો હાથ રૂપેયો આલીયો; મુઠી સહીત બેરંથી ઝાડીયો, પતો પાસેથી લખવું લેઈશ, ત્યાર પછી કર મુકી દેઈરા. બીજે ભાઈ કહે લેતુ ખા, એા પેલે ઠેકાણે જ; લાડુ આપવા કર કહાડીયો, બાંધ્યો હાથ પુંચો વાડીયો, લલપતો જે ભાઈ સાથ, જાળીયાશું તાણીબાંધ્યા હાથ, માંહજીવવાને એકઠા બાહાર, મોહોરેથી ઘણેરો કરે પોકાર; ધરમાંથી સહુકડા સાંભળે, બહાર કોઈ મવ નીકળે, જાણે ઠગઠગ વીધા કરે, નીકળે બાહાર નીરચેમરે. દુણીમુખાં બાંધ્યા હાથ, પુંચ્યા વાહાડી લીધા સ્પર્થ, પરચો રાજમાં વેગે કરી, હીમત એ હૈયામાં ધરી, ઉઠ પ્રતીહાર રાજ પાસે જ, ઠગ તણા બેઉ પોંચ્યા શાહ; ઠગ બે બજારે ઝાડીયા, નીશાની પુંચ્યા આડીયા; વધામણી મનમાની દેશ, સાંભળતાં સરપાવજ લેશ; મધ બજાર તણી એ વાટ, બાંધ્યા ઠગ હલવાઈને હાટ.

દોહરો—પ્રતીહાર ગયો છે રાજમાં, મનમાં ઉલટ ભેર; કુંવરે અગીઆચારાગણ્યા આવ્યો માળણને ઘેર. પ્રતિહાર જઈને પ્રણમ્યો. રાજ ચતુર મુજણે; હલવાઈએ હાજર કર્યાં, ઠગ તણા બે પાણ, બાંધ્યાં છે બજારમાં, કોઈ નથી તે પાસ; ગરજ હોય જે રાયને તેા આણે. વીંધ્યાસ. સાંભળતા મુખ ઉપન્યુ, શેવક સાથે કાહાવ્ય; બાંધ્યા જઈ ઠગને, હુકમ હજુરનો લાવ્ય.

ચોપાઈ—કહેતામાં ધાયા દશવીશ, અંતકરણમાં આણી રીશ, દારઉવાડીપેડા માંહ. પોકાર કરે હલવાઈ તાંહ. એતો હું એમ ઘણું એકરે, રાજનો હુકમ કેમ કરે; રાજ તણુતો ઠગ જાણીયા, ઘણે બંધ બાંધી આણીયા. કરે વીલાપ તે અદકુ રવે, હાથે રૂધીરનાં ટીપાં ચુવે; રાજદાર જઈ ઉભા કરયા, શેલક પછી માંહે સંચર્યા, જીવો રાજજી ઘણું તમેા, ઠગ બે બાંધિઆણ્યા અમેા; શીરપાવતોડીજીયે. કોહોતે દંડ તેને દીજીએ, નવ બોલ્યા પૃથ્વીપત ધણી, હવડાં નિંદ્રા આવે ઘણી; ઉચા ચરણને હેઠું શીશ, બાંધ્યા જ્યારે ઉગે દીશ; ભરી સભામાં બેસીશું જ્યાંય, તેડી હાજર કરો તાંહ, કહી મોહોલમાં મંદિપત ગયા, ઠગ પાસે શેવક બેસી રહ્યા. રાયે હુકમ કર્યો તેા જેમ, ઠગ બે બાંધી મુક્યા તેમ.

દોહરો—રેણી વીતી રંગમાં, પ્રગટ થયો પ્રભાત; ઉજેણી તે નગરમાં બધે આલી વાત; ઠગ હલવાઈએ ઝાડીયા, ઉલટ સહુને થાય. ઘેર ઘેરને બાહારથી બલક બેવાજાય, વીકરમરાયે સભા ભરી, બેઠા માનવઈદ્ર; શોભે દિપક રેણીએ, જેમતારા

માં ચંદ્ર; વેદ પુન્ય પાંડિત કરે, થાય પ્રભાતી રાગ, મળી રહી તાંહાં મેઢની નહી તલ મેલવા માગ; એટલે ત્યાં ઉભા કર્યા, હલવાઈ બે ભરાત. સબંધે નીરખણ કર્યું કડિતક સરખી વાત; સીધ છોડેરે રોવકો, દુખનવદો તમે કોય; એતોમાહારા ઘર તણા, ખાસ હલવાઈ હોય. ચોપાઈ—છોડાવિ બેસારયા પાસ, કર ફેરવ્યો ને દીધી આરા; કોહેભાઈઓ આ કેમ થયું, હાહાપણ તમારૂં તે કયાં ગયું. તમેછે-તરાઈ ગયા હાથ વઢાવિ ટુંડો થયા; શું ફેજ આવીતી તાંહ, વાઈને શું પેઠા ઘર માંહ. કેટલા ઇમનો હતો સાથ, બેરાવરીએ વાઢયા હાથ; શીઘ્ર વાત કહીને પરવરો પાટોપીડી ઓસડ કરો. દોહરા—કેહે હલવાઈ રાબ મુલો, નથી કેહેવાની બગ; અમારૂં ડાપણ વણું, તેમાં ઉડી આગ. ઇમ જાતે એકલો, તેમા ઝાઝી બુધ; અમો બંધવ બે હાહરા પણ ગઈ અમારી શુધ; થોડામાં કહું છું વણું, પણ કહેતાં આવે લાજ, હું જાણું ભેળસે, રાય તમારૂં રાજ. સભા સહુકો સાંભળો, રખે ઘાલો કોઈ હામ; કેહેરો કે ઇગને ઇગ, તેનું થારો આ કામ. ચોપાઈ—સાંભળતાં સહુકો હસ્યા, બોલજ તેના મનમાં વસ્યા; તે ગયા છે તેને ઘેર, કરે ઓસડ વેસડની પેર, કડિતક ચાલ્યું બધે ગામ, સહુ મેઢની આવી કામ; સબંધે મન ચિંતા થઈ, ખટક આપ ફેદમાં રહી, રાજ્યએ મન કર્યો વિચાર, ઇમ જાલતાં છે બહુ ભાર; બેઉ કોઈજન પેઠા થાય બેઠા સહુ મુસારો ખાય. ભરી સભાને બેઠો રાય, જુગતેશું જાણુ ગાય.

દોહરો—બીડુ ખાસઠ પાનનું કર્યું સબંધે તાંહ, આપ્યું હાથ પ્રધાનને; ફેરવ્યું સભાની માંહ. મુંઠ તણો એક કાંકરો, ખાધો ફેનીમાંય. મોટે મુછ હોયમરદને ઇગને જાલવા બય; હામ ઘાલીને ઉઠશે, તેને આપું ધનામ. રાણિ જાઓ રાજવિ, ચતુરાઈ એ આવે પાન; નટણિ ગુણકાનરતકરે, સાંભળ્યું તેણીએ કાન, સલામ કરી સભામાં રહી, તતક્ષણ ચાલ્યા પાન. એ કામતો અમ તણું, બીજાનું શું બેર, આજ રાતે આપુ તુને; છેદી નાકને ચોર. પ્રથમ તો કહું નહી, અમને અક્ષર આંક, દુખ પામ્યા બે આપડા, તેમાં તમારો વાંક; પકડુ એકજ પલકમાં બોલ્યુ વાળુ વાંક, પાંચઆગળ પુર ભરી, કાપુ તેનું નાક, પ્રભાતે હાજર કરું; દેખ તે બધુ ગામ; ગુણકા કહી બોલાવજે, સકોમલાજી નામ; આજ મારે ઘેર આવશે, તેનું છેદુ નાક; પેડા વજડાવ્યો પુર વીખે, કહેજે એવું વાકય. બે રાણી જાઓ હરો, તો તો આવે ઘેર; ત્યારે હું તેને કરું શીક્ષા રૂડી પેર,

ચોપાઈ—રાબજાણ્યે દિધાં માન, ભરી સભામાં આપ્યાં પાન; આખા દેશમાં આવી વાત, એમ કરતાં પડી છે રાત; સાંભળી માણણુ ઘેર ગઈ, વાત કુંવરના આગળ કહી; ગુણકાના ઘર આગળ જશે, આજ ચોરતો સાપુત થશે; નાક છેદશે આંખ આર. એવો તેણીએ કર્યો વીચાર તે સાંભળીને પારજ લીધ, વિચાર આપ ફેદમાં કીધ. અસ્ત રવી થયો બ્યારે. વાટે કુંવર ગયો તાહરે, ના આવિ બીક લગાર. ગયો

ઠેકાણું ગુણુકા દવાર; ઉઘાડ ઉઘાડ વધામણીઆલ. રાજસભામાં વેગે ચાલ.તમને તેડે વહેલા રાજ, ઠગ ઝાલી આણ્યો છે આજ; તેને સભામાં ઉભો કર્યો, માટેતમે ત્યાં પરવરો; સ્ત્રી માણસમાં ઓછી મત, તે ગુણુકાએ માન્યુ સત્ય; વહેલ જોત્રી આણો ઇલાં, ખડુ નથી કે વર માંહ. કુંવર હાંકી બાણું હું, મુખે વહેલમાં બેસને તું; બેઠી તે વહેલમાં કામની. આઠ વડી રહી જામનિ જતાદિઠી એક ધરમશાળા, બાળક ભણવાની નીશાળ, મુનિ પડી તે વેળા સેહેલ, તેમાં કુંવરે હાંકી વહેલ; હેઠો ઉતરીને બાંધ્યા હાથ, બાંધી ઉંચી મોલને સાથ; પોકાર વળો નારીયે કર્યો, કુણુ સોર મુણે તે તણો. નરમ બંધથીમોર કાઢીયું, નાકચાર આંગળ વાઢીયું; અરે રાંડ ઓળખજે તમે, ઠગ રાજના તેતો અમો. વિવાહ કરશે તેને દાંડ દેઈશ, ખુંચી રાજ રાજનું લેઈશ, મેશે ખરડયું બધું અંગ, નહી કે માણસ ધીનું સંગ; છેવડા તેણીના બેઉ કન, વાઢ્યા હોઠ ચાવ્યાતાં પાન; આગળ વડવા દીસે વણાદીશેદંત મહા બીહામણા, કાત્રી નાખ્યા શીરના કેશ, આવ્યો તે કુંવર દેશવીલાપકરેને ગણુકા રૂવે, તેની ખખર તેતો કુણુ જુવે. રવિ ઉદે થયો જવ કાળ, ભણુવા આવ્યા નહાના બાળ. દીસે છે કે શીકત્રી, બાળકને ખાશે છેત્રી, પડી બુમ તે નાશી ગયા; લોક એકઠા ભુમે થયા, વીકાળ ભયાનક છે તેનું રૂપ, જાણુ કર્યુ જ્યાંહાં વીકમભુપ વેશ્યા ડાકણુ ભુંડી નાર; મહા પાશ્વિત કેરી કરનાર; હુકમ શીશ રાયનો લીજીએ, જે કરમાવો તે કીજીએ.

દોહરા—રાજ કહે શેવક મુણો, દસ વીસ સામઠા ધાઓ; જઈ ઝાલો શીકત્રી શમથાને લઈ જાઓ. ભુમી ખોદાંવા ખાડથું, ભંડારોઅરધુ અંગ; અંન પાણિતેમા નહી, ન રહે કોઈ સંગ મુણને શેવક પરવર્યો, જઈ ઝાલી તે નાર; હુકમ કયો તે રાયજી, લઈ ગયા તે ઠાર. ભાઈઓ મુજને કાં હણો, મહાર ગુણુકા નામ. ઠગ આવ્યો છે નગરમાં; કરી ગયો આ કામ શેવક કહે મુણુ શાકણી, ન લોપુ રાયની આણુ; ભાગ્ય ભણેજે તાહર, તો જઈને કરું હું જાણુ. ખલક જેવાને ઉત્રી નાવેપાસે કાય; વીકાળ વદન દેખી સહુ, સાચી શીકતરી હોય. કોઈરેણું કોઈ કાંકરાછોટે રહીને દુર. રહ્યત જેવા ઉલટી જેમ સાગરમાં પુર. ડાટી શેવક પાછા વળ્યા આવ્યા રાજદરબાર; માહારાજ જીવો વળું, લો લાખેણો ઝવાર. ડાટી શાકણુ ભોંયમાં ત્યાંહાં એક કઉતક કામ; કહે છે હું નથી શાકણી માહાર ગુણુકા નામ; જેમહુકમ હોય રાયનો, તેવી કરીએ પેર, કોહોતો અહીં હાજર કર, આણી આપુ ઘેર; મહીપતે વીચારયું મન વીશે, ઠગી ગયો હોય હાક; કપટ કરિને છેદીયું, બાપડીગુણુકાનું નાક. જાઓ શીશ લાવો ઇલાં બેઉ તેહનું રૂપ; મુણુતાં શેવક સજ થયા, હુકમદીપે તે ભુપ. કહાડી કામની ભોમથી તેવજ શામ શરીર; રાય આગળ ઉભી કરીનયણે આહ્યાં નીર. વીકટ વદન બીહામણું દિસે વરવું વાન, દિસે દાંત હોઠ છેદિયા;

છેઘાં નાકને કાન, રાજ કહે શું નીપન્યુ, વિગતના ગુણ ગાઓ, સંક્ષેપમાં સાચું
કહો, મુખ આગળથી જાઓ. માહારાજ શું પુછશો, મહારા કરમનો વાંક; રાજ
એળેરો રાજનું, તે વાળે આડો આંક, કઉતક બુલે હાંશી કરે, પાડે તાળી લોકવિ,
ત્યુ જે તે રૂવે, જેને દુખનો શોક. જાજ ધર ઉતાવળી, કર ઓશડ જે રોગ; કાન
નાક છેઘાવીયાં તે તહારા કરમના ભોગ.

ચોપાઈ-રાજએ વિચારયું આપ, અણચીતવ્યું લાગ્યું છે પાપ; આપવિણ ન
સરે કાજ. ડગ પેદા ક્યાંથી થયો આજ; દોહરા-આવદુખનિ વેદના, હાંશી કેરિ
ખાજ, આપ વિના અર્થ નવ સરે, કદિ ન ભાગે દાજ. આપ પોતે મુવા વિના
સ્વર્ગના પહોચે કોય; મુજ વિના નહિ એ પધારો, ડગનો રાજ હોય.

ચોપાઈ-ફરિપુછાવ્યું બધું ગામ; કો નવ વાસે ડગનિ હામ; ડગજાલવાની હીમ-
કરે, વણ ખુટે ને નીશયે મરે. માહાર પ્રાકમ દેખાડુ જોર, આજ નીશાએ ઝાલુ
ઠાર; પ્રથમ પુજા હરસીધની કરે, પછે અંગ આયુધજ ધરે, મારે ઠાર બાંધુ માંહ,
ત્યારે જાણ્યું ડગવિદ્યા ભણ્યો, જનક આપ જનુનીએ જાણ્યો. આપ મુછે વાલ્યો
હાથ, ફરી ચેતાવ્યો સઘળો સાથ. જે જીવ ખોવાની ઇચ્છા કરો. તે બહાર મુખે નિ
સરો; એમ કહિને ઉડ્યા રાય. સભા સહુ દેકાણે જાય, ગઈ માળણ પોતાને વાસ;
આવી ળેલી તે બાંધવ પાસ; વીરા સાંભળ માહારી વાત, રખે નીસરતા માઝમરાત,
વીકરમ રાજ મોહોકમ મુર. આજ ઉતારે ડગનું તુર. જેને માથે હરસીધ માય; તે
બાંજ્યો કોઈનો નવ જાય. માટે રહેજે મોહોલા માંહ, રખે ભાઈ જતા ક્યાંહ, એવિ
પોતે પોત સાંભળી વાર વાત ભણિ માળણી, રાજકુંવરે વજીડી બાય, હવે જોજો
તું મહારા હાથ. રાજને કાળાગ્રહેદેઉ, તો ખરી જાણજે તું; રાજકુંવરે વિચારયું
મન. સાહા અળીયો વીકરમ રાજન, એપાસવ વળગ્યો જેહને, હું પણ આરાધુતેહને,
મનવિખેથી મુકી ગામ. ધરયું આપ ચંડીનું ધ્યાન. દોહરા-વિધજનતા માવડી,
જડ તે ચૈતન થાય; ભવ ભુતા પ્રાણણ ભણે, ઉપાશીક કહેવાય. વિકરમસેનછેતમ
તણો, તાહરે જેને જોર; હું પુત્ર છું તેહનો, આવ્યો છું થઈ ચોર. સહવિરજ હોય
એહનું તો રાખે મુજ નામ; હું આજ ભુડો પડુ; તો જશે વિકરમની લાજ; હુકમ
હોય મા તાહરો; તો નાવે ઉનિ આંચ એમ કરિ શુકન ગ્રહા ત્યાં આવ્યા અક્ષત
પાંચ. મુણી ગાંઠ શુકન તણી, આપ ચઢાવી શીશ; થઈ રજની સંધ્યા સમેા, ગયો
આથમણી દીશ ચોપાઈ-સજ થયો ત્યાંવીકરમ વીર, રાખી આપ રૂદેમાં ધીર; અધા
દશ આયુદ્ધ અંગે ધરિ, છાબ મહે સામગ્રી ભરી. પ્રથમ હરસીધની પુજા કરે, પછે
ડગને બાંધન કરૂંમન મહે આપે ઉલાદ, ચાલ્યો જ્યાંહાં હરસીધપ્રસાર મનુષ નામ
ન દિસે કોય, એકલો આપે નરપત હોય દેવીનું કીધું દરશન. આપરૂદેમાં થયાપ્રસન,

ક્રીધો દીપક ઝાકમઝાલ, પંચમરતે ક્રીધો પ આપ, પુનઃચરચાકી વીધણી, સુતીક્રીધી હરસીધ તણી, માળાઝાલી સ્મરણજ કરચું, ધ્યાન એકાગરે ચીનેધરચુ; દેરામાં રહયો રાજન. પછે કુંવરે વીચારચું મન. આજસ મરડી ઉઠયો, જેમ મદગલ હસ્તી છુટીયો. અંખવિશે ભીડ્યાં હથીયાર. આઘ્યો જ્યાંહાં રાયનો દરબાર, મમલાં દીડાં વીકન તણાં, ત્યાં રાજનાં પેજન ઘણાં ધજન અંકુશ ચમરને છત્ર, લખ્યા વીધાતરે પાગે પત્ર. એવાં ભોમીએ પગલાં પાડ્યાં, દેખી કુંવરને અચરત અડ્યાં, એ એકાણુ રાજને હોય, સકે તાતને મારે જોય. પગલે પગલે આલ્યાં જ્યાંહાં, હરસીધનું દેડ છે ત્યાંહા. પુનઃ કરે છે રાજ જઈ, નીશા ઘડી તાંહાં ચારજ ગઈ, બુવે તો ઝાકમઝાલ, રાજ બેઠો કરે કલોલ. હાથે માળા ધ્યાનજ ઘરે, તુહી તુહી મુખ રાજ કરે. આજે તે ઇગનેઝાલીએ, માતાજશ એટલો આલીએ. નવિતોજશે માહારીમામ, હસ્સેસકળ ઉજેણી ગામ. એવાં વચન મહીપતે કહ્યાં, બેઠાં બાહાર કુંવરે લહ્યાં; જે બહાર આવે આણી વાટ, તો નીચે વડે મારો ઘાટ. પાણી પેહેલી બાંધુ પાજ, જે રાખે મહારી એ લાજ; માતા પોહોચાડો રળી, એમ કહી દીધી સાંકળી, દીધું તાણું જતને કરી, ઉપર મોહાર પોતાની કરી; લખ્યા અક્ષર જઈ ભીંતિ ચાર, ઉઘાડશે તે ખાશે માર; એમાં ઘાલ્યો ઇગનો બાપ, ઘાલનારો હું આપોઆપ; પુરૂં ધ્યાન રાજનું થયું, ચીત ઇમ ઝાલવાને ગયું; માતા પાશે માગી શીખ, મનમાં ન આણી કોનિ બીક; સવારે તમ પાશે આવશું, જ્યારે ઇગને ઝાલી લાવશું; દીધાં મંદીર માંહેલા પાટ, આલ્યા બહાર નીકળવા વાટ; બીજું બારણું ઉઘાડે જેમ, દીધું તાણું સાંકળ તેમ; અલ્યા કુણ છે ઉભો બહાર. હવડાં માડું તુને ઠાર; કેમ ક્રીધું તે આવું કામ, બળીયા સાથે ધાલી હામ; ઉતાવળો તું થઈને બોલ, તહીં માડું હું બારજ બોલ. દોહરા-રાજ મારો રોટલા, જેણે પેટ ભરાય; હું ગરાશીયો ગામનો, તેહ કેમ મારયો જાય; મહીપત માટે ગુજરું, બીજે હરસીધ હાય. નહીતો લેહેણુ લેવરાવડું, જે બોલે મુજ સાથ; આજ તો આલ્યો મેં ઇહાં, માતા આપણી પાસ, કાલ રાખું કાળાગ્રહે, જે ન આપે મુજ ગ્રાસ; રાજ માંહે સાંભળે, મણધર માઝમ રાત; નહી સેવક સાથે તાંહાં; માનવી કેરી જતર; રાજ કહે તું કોણુ છે, શું છે તાહરું નામ; આટલા દીવસ તું ક્યાં રહયો, કુણુ તમારું ગામ. કુણુ તાત છે તાહરો કોનું માંથે જોર, બળ રાખે છે અતી ઘણું, જતે કાહોવો ચોર, રખે હું શ હઈડા વીખે, મુછે ઘાલો હાથ, ભોરંગતો મણી લેઈ શકે, તે વાતજ કરે મુજ સાથ. સીંહ સાથે જે વડે હરણુ, તો તે નીચે પામે મરણુ; તે જીતવાને રાખે આશ, તે મને જીતવા આવે પાસ; તાહરી માને શા છે તન. મુરખ વીચાર કરને મન; મારા પ્રાકમ દીડા નથી, શું મોહોડે કહેવરાવો કથી; વિરજીત પ્રાકમ જે નામ, કર ચીતવ્યા ભારે કામ; સાધુજનને પાળી લેઉં, ડંડ ખંડ લપટને દેઉં; કાકુ હવડાં વીર વૈતાળ, નીચે આણુશે તારો કાળ, તારાં પ્રાકમ બણું સહી.

વગર ઓળખે માફ નહીં. સહસા ન આણું તાહરે કાળ, બોલતાં દીસે છે નાનો બાળ; હવડાં સાંખી રહું છું અમે, નાહાનાં પ્રાક્રમ ન કરો તમે; ખાર ઉઘાડીને પાયે લાગ. મનવાંછીત ગમે તે માગ; વણ ખુટે શા માટે મરે, બળીયા સાથે બાથજ ભરે; કહે કુંવર સાંભળો રાય, સંક્ષેપે સમજે મન માંય; ઉત્તમ કુળ છે માહારો વંશ, રાજબીજે દેવાંશી અંસ, ખારે વરસે ચેત્યો ઓણ, ગરીબ ગુરબાને હોટે કોણ; માટે મનમાં ધાલી હામ, માહારે છે બળીયાનું કામ, દેશો માનતો પાયે નમુ, નહિ તો નગર બધાને દમુ; ગ્રબ દેશે સહુકો શ્રાપ, તે બેસશે તમને પાપ. હાથ અક્ષર લખી આપ્યા તમે, ત્યારે સેવા આવ્યા અમે; નહીં પચે તમને મારો માલ, બેશો આગળ તે હવાલ. સાચું હું સરવથી, પાટ ધાઓ તોહું દેતો નથી. હિમાતો ના રાખીશ ઘણી, હરસીધ માતમુજ તાતજ તણી, વીર વધતાળનું રાખે ભેર, તે તો મુજ પીતાનો ચોર; તમને આસન કરાવું તાજ, આગળ જતાં બેસુ રાજ. તો જાણે જનુનિનો જણ્યો, ધષ્ટ દેવા હું વીધા ભણ્યો; રાજ તમારે શું સંકટ ચડ્યું, આપ વડ્યું તે હઠો પડ્યું. ગરાસલખી આપીને ગયા, ફરી ત્યાંહાં પેદા નવ થયા; રાજ કહે લવે છે તું, તે કાંઈ નવ પ્રિછુહું. ખરો ગરાસ તે દેખાડ, શીઘ્ર વધારે ફેગટ રાડ; માંહેમાંહે એકજ કહય, ઉદે અણુ દેવ તે હવા, રજની એક ઘટીકા રહી, ત્યારે પુત્ર વળ્યો પાછો સહી; માર્ગમાં છે રાજ-દાર, ઉભા રહ્યો કુંવર જઈ બાહાર; પ્રતીહારને દીધો સાદ, ઉઘાડ પોળ મેહેલ વીખવાદ; અલ્યા પ્રધાનની પાસેજ, તાંહાં જઈને વધામણીખા, મહિપત મોકલ્યો મને, માટે કહેવા આવ્યો તુને; રાજજીએ ઠગ ઝાલીયો, હરસીદને દેહેરે ધાલીયો. કહીસેન્ય મુંઢાડી ચડો, તેનો ધાટ તમે તે ઘડો. બોલ એવો રાએ કાવીયો, માટે હું કહેવા આવીયો; વેગે જાણુ જે તું નવ કરે, વણ ખુટે તું નીરવે મરે. સમજાવ્યો તેણે બહુ પેર, કુંવર આવ્યો માલણુને ઘેર, પ્રતીહાર ઉઘાડીજેય, બાહાર ન દીશે માણસ કોય. એટલે તાંહાં આવ્યો પ્રધાન, પ્રતીહારે દોષ્યાં બહુ માન. એક અરજ મારી સાંભળો, હવડાં કોએક કહાંને વળ્યો; ક્રીધું મહિપતે કારજ ધોર, હરસીધ દેહેરે ધાલ્યો ચોર. વેગે વહીને જાઓ ત્યાંહાં, ઠગને બાંધી લાવો ધહાં; વાયુ વેગેવાતજ ગઈ, ખબર બધા નગરમાં થઈ. ચાલો જોઈએ ઠગનું રૂપ, જોણે ભોળવ્યા ભારે ભુપ; ઘેર ઘેરને ખારે ખાર, જેવા ચલ્યાં નરને નાર; નાહાનાં મોહોટાં નગરનાં સહુ, મળી મેદાન જેવા બહુ; પ્રધાન સહુ અહાર વરણ, દીવસ ચડ્યો છે ઘટીકા ત્રણ, આવ્યા દેહેરે હરસીધ તણે, મારો મારો સહુકો લણે; આવ્યા દેહેરે સમીપ જ્યારે, લખ્યા દીકા અક્ષર તાહરે. ઉઘાડશે તે ખારે માર, દીકું તણું પડીયો ભાર, પ્રધાન આપ હેડો ઉતરયો, પ્રસાદ સમીપે તે પરવર્યો. અલ્યા બોલ નગરના ચોર, એવું કહીને કીધો શોર; પુટે લોક રહ્યા તરવરી, બેઠા વળ્લર તહાં સભા ભરી, કોહો ભાધ્યો મહીપત છે કર્યાંહ, સુંદર અંક લખ્યા છે આંહ; અક્ષર દસે સોહામણ, વિસે વસા તે વિક્રમ તણું,

ઉઘાડતાં અન્યાયએ ધાડિ. પાછો વળી પુરમાં ક્યાં બહિ; પુછી પારતેનો લીજીએ, હુકમ દે તેડું કીજીએ, ધાયા બેઠા કહેતાં પહેલ, જઈ પોતા પોતાને મહેલ; રાબજી તો રાતે ગયા, ચડયો દીન પેદા ન થયા.

દોહરો-પ્રધાને મન વીચારયું. એનું તે શું નામ; અક્ષર તો નહીં રાયના, હમ નું એ છે કામ. રખે હમે મહીપત ઠગ્યા, મુજ પાઠવીએ આહ; અક્ષર મહેલ કરી ગયો, મહિપત ઘાલ્યા માંહ. એકું વિચારી ઉઠીએ, હધડે આણી જ્ઞાન; માંખી બેયું બળીએ. દીકો વિક્રમ રાજન. હુકમ હોય બે રાયનો, તો ઉઘાડું બાર; પ્રણમું હું પરતરે, લો લખેળો બુહાર.

ચોપાઈ-રાબ કહે ઉઘાડો આંહ, અમે ધ્યાન ધરું છું માંહ; એકાંત થઇને કીજે વાત. હસારત થયું છે રાત, બાહાર આવી મજ વાહન કરે, પંચડંડ શીર છત્રજ ધરે, વાજે માદલ ઢોલ નીશાન, દીકો રાબ ચતુર મુબલ, રાબજીનું દરશન કરિ, રધયત સરવે પાછી ફરી; રાય ઠગ્યા તે સરવે લંછું, કુણે કો આગળ નવ કહું; મધ્યાનકાળ થયો બ્યારે, મહીપત મહેલ આવ્યા તાહરે. આપ વિચાર કરે છે મન; ન આવે નીકા ન ભાવે અન. કીધુ બોજન વીતી રાત. સભા ભરી બેઠો પ્રભાત; પોતીકા પ્રધાન તેડાવ્યા સરવ, મનમાંથી મુકીને ગર્વ; રોવક સરવે સાથી માહરા, વિચાર કરો મનમાં ડાહરા; સહુ મળે. હમ પેદા કરો, પ્રધાનપણુ સહુકો પરહરો. ત્યા-રે પ્રધાને મુકી માન, એતો રાય તમારું કમ; તમ સરખાને જીતી બય. અમથી કેમ તે પેદા થાય, રાબ વિચાર હધયામાં કરે, ભારે દુખ અલેખે ધરે; એ હમ તે કેમ પેદા થાય, નગરમાંથી ક્યાં નાશી બય; આજ હીમત હધ્યે ઘાલીએ, રાતે તે ઠગને ઝાલીએ. કાલે રાતે હું ભોળવાઈ ગયો, એવો વિચાર હધયામાં થયો; બેઉ સભામાં કોઈ છે રાય, હીમતવાળો ઝાલવા બય.

દોહરો-બીડું બાસઠપાનનું. આપ્યું પ્રધાનને હાથ; ફરે બીડુ સભાવિષે, તાંહાં બે ઠો સઘળો સાથ, પ્રધાન તહાં ચરણે નચે, ફરે સભાની માંહ; સહુકો ભુમીખોતરે, હિંચુ ન બુવે તાંહ, વીકરમ સરખા બોળવ્યા, તો આપડા શાભાર; કોઈ સામુબેતું નથી, મનમાં કરે વિચાર, પ્રધાન પાછો આવ્યો, વીકરમકેરી પાસ; સંધ્યાકાળથઈ તે સમે, સહુકો ગયાઅવાસ; પુલઆપી માળણ મધ, પોતા કેરે ઘેર; વીરો છે પોતા તણો. કહી માંડી તે પેર, જ્ઞાત ન બહાર નીકળો કહણ છે આજવી રાત; રાબ નીકળે નીશા સમે, ઝાલશે ઠગને આજ વાર કુંવર કહી-રહો, સુતો તેની વાર, નીશા પહે-ર તેતોમધ, હધ્યે કરયો વીચાર, રાબ વીકરમ આવશે, નગ્ર તણે તે બહાર; અધ બેસી ફરશે ઘણો, બેવા એતોઅપાર, આજસંધરડી ઉઠીએ, વીર તણો બે વીર, ઘરમાંથી તે નીસરયો. હધડુ રાખી ધીર, વીચાર કરતો ચાલીએ, દીકું પરીએટ ધીર ત્રપલ દીકો ત્યાં બારણે બળદ ઉપર અપાર, ત્રાય ઝડીને ચાલીએ, આજે

હરવાળ બહાર, ક્ષીપ્રા ત્રઠ રખીયામણું, નીરમળ જળનું નીર, ધોવાકારણ આવી
 થો, બળદ લઠ તેતીર, કુંભ પડ્યો એક વાટમાં, તે રાખ્યોછે પાસ, રાયવીકમત્યાં
 આવશે, કરવી એની હાંશ. કુંભે ચુનો ચોપડ્યો, વીચારેછે તાંહ, આવતા દેખુ તા-
 તને, મુકીશ જળનીમાંહ. ધોવા માંડ્યાં ધોતીયાં. પટકા બમા અપાર, શીઓશીઓ
 મુખે કહે, અચરત વાત અપાર. ચોપાઈ-એ વાતતો અહીયાથી રહી, વીક્રમનીત્યાં
 શીગત થઈ. આજ કર કાંઈ ઇમનું કાજ, હરસીધ રાખે મહારી લાજ. મોહોટીછા-
 બમાં પુબ્બ ભરી, દીપક બેત તીહાંભરી કરી, આવી પહોચ્યો દેહરા પાસ, રાબને
 મનછે ઉલાસ, પંચામ્રતે પખાળ કરી. ચંદન અચ્ચી પુષ્પની ભરી. અખીલગુલાલ
 અરગબ જેહ, નઈવેદ પંચામરત મુકયું તેહ. પછે ધરવા માંડયું. વ્યાન, આજમાતા
 છ દેબે માન. કાલ બપોર મુકી દહેરે રહ્યો, નવ ઝાલ્યોને કજેતજ થયો. આજ
 માતાજી રાખો લાજ, ઝાહુ ઇમને થાયે કાજ. એક પહોર વીતી ગયો, પછે રાબ-
 જી બેઠો થયો, જ્યારે ઇગ ઝાલી આવશું, પુબ્બ સામગ્રી લાવશું, અશ્વ પોતીકો કર્યો
 તથ્યાર, નીકળ્યો દેહરામાંથી બહાર, બેઠો છે અશ્વ સજ થઈ, નિશા પહોર ત્યાં
 એકજ ગઈ. શોધવા આવ્યો હરવાળ બહાર, મન, મધે ત્યાં કર્યો વીચાર, ક્યારેએ
 ઇમ મુજને મળે, ત્યારે સદિહ મારો ટળે. આવ્યો રાબ ક્ષીપ્રા તિર, હઈડામાં રાખી
 ધીર, મધરાતે ત્યાં ધુવે, રાબ તેતો કડિતક બુવે, ઇહાંતો એકલો ધોબી ધુવે, રાબ
 તેની ચરચા બુવે ધીમે ધીમે પાસે ગયો, કણ એક રહી બોલજ કહ્યો. કહે ભાઈ
 ઇમ આવ્યોછે અહી, તેની મુજને ખબરજ થઈ, ત્યારે ધોબીને આવી હામ, તમેકેમ
 આવ્યા આ હામ. દેહારો-ધોબી વળતો બોલીયો, સાંભળજે મહારાજ, તમે નીશા-
 એ આવીયા, શું છે અધુર કાજ, ઇગ એક ઇહાં આવીયો. ચુનો ચોપડ્યો શીશ, ઇ-
 ગવા આવીયો મુજ કને, કરિને અહડી રીશ. મુજને કહે રાબ ક્યાંગયો, બતાવાતે
 હામ, તમને નાહાલ કરીયે અમે, થશે તમાર કામ. ત્યારે મેં મન બાણીયુ, નીરચેડગ
 એ હોય; વીક્રમ મુજને નથી મળ્યા, આતો રાબ ન હોય, એવું કહી અહીંથી ગયો,
 હું ધોઉ આણી તીર. પણ નમ્રભણી ગયો નથી, પડ્યો ઉડાડે નીર. ઇગે જઈકડિતક
 કરયું, ચુનો ચોપડ્યો માટ, મુકયું વેહેતા નીરમાં, ચાલે જળનીવાટ. રાબ વિક્રમ
 બેયા કરે, ધેર પાછો કેમ બઈ, મળેડગ બે અહીંમને, તો તો એને સાઉ, વડો જે
 ચુને ચોપડ્યો, તે આવે જળ માંહ, વીક્રમવેગળેથી બેયાં કરે, કડિતક સરખું તાંહ,
 રાબ એ વિચારયું એ પડ્યો જળને માંહ, એને જઈ ઝાલીએ, એશું છે તાંહ. ચોપાઈ-
 ધીમે ધીમે રાબ બય, હઈડામાંહે અચરત થાય, ધોબીને કહું તે ધડી, મુજને વાર
 ચાએ નહીવડી. મારો અશ્વ સાચવજે તમે, ઇગ ઝાલવાને જઈએઅમે, કછલીડીતે
 ચયો તૈયાર, કાડયા બસ નવલાગી વાર. સમરી પોતે હરસિદ્ધમાત, વિક્રમચાહ્યો
 જળનીમાં, સ્વેત રંગ ધડાનો હોય, રાબ તાંહ તો અચરતબેય. રાબ એમજળમાં

સંચરે, તમ છત્રકાર પાણી ચડે; અધત્રય જળમાં ગયો જ્યારે; ઠગ વિચાર કરતાહરે,
તે ઘોડા ઉપર બેઠો ચડી, હીમત રાખીને તેની ઘડી; દરવાજે પેદા કરે જ્યાહરે,
ખખર કહી તેને તાહરે, રાજાજીએ ઠગ ઝાઝીઓ, ક્ષીપ્રાવણ ઉપર આવીયો; મુજ
કહેવા મોકલ્યો અહીં, રાજાજી બેઠા છે તહી, દરવાન આગળ એવું કહી વળ્યો. ગેર
આવી માલણને મળ્યો; રાજાજીને મન ચિંતા થાય, ઘોખી ઠગીને જાય. રાજા જળથી
આવ્યો બહાર, હઠડા માંહે કયો વિચાર; હું તો એકલો વનમાં રહ્યો, અથ માહરો
ઠગ લઈ ગયો હવે કેમ જવાશે ઘેર, અરે હરસિદ્ધ શી કરવી પેર; હવે ઠમ કેમ પેદા
થાય, મુજ સરખાનેજીતી જાય, દરવાજે વીક્રમ આવ્યા જ્યાહરે. થયું પ્રભાત વહાણું
તાહરે; જેવા આવ્યા નગના લોક રાજા રમતને મન શોક વીક્રમને દીઠા જ્યાહરે
રમયત પાછી ફરી તાહરે; ચડ્યો પહોર ઉગમતો દીસ, રાયે મેડી મનની રીસ. ધન
ધન એની માની કુખ, મુજ સરખાને દીધું દુઃખ; હવે ઠગ કેમ પેદા થશે, ભારે દુઃખ
માહાર કેમ જશે, સભા ભરી બેઠો તતકાળ, રાજાને હઠયામાં ફાળ.

ઠોહરા-રાજાએ પ્રતિજ્ઞા કરી, જેકું ઠગનું મુખ; ભક્ષા ભક્ષા નર ભોળવ્યા, ધન
એ જનુની કુખ. પડો વજણવો પુર વિષે, તેડે રંગે રાય; ચોર નહી તું ચતુર નર.
આપે પેના થાય. સજ થઈ આવે સભા વિષે; જેકું ચતુર મુજણ, જે આવે આણું
સમે, લાખેણી લે લાહણું. રીધ દઉં તને રાજમાં કરું હું તેને નાહણ; તુજને પાટ
પ્રધાનનો, દેઉં મોહ માગ્યો ગાલ. જે સુરત સુરાપણું, જેઠ બળને તોલ; રીનું પશુ
ખીનું નહી, લ્યો પરીયનો કોલ, કુડીવાળો આવીયો, ફરતો માલણ ઘેર; પુછ્યું
જઈ પટંતરે, પ્રીછો સઘળી પેર.

ચોપાઇ-માલણને તેડી એકાંત, મન તણી ભાગી છે ભરાંત; રખે બીક મન
આણો તમો, રાજાના ઠગ તેનો અમે, હું કહું તે કહે કરજડ. તે વાતે પોચે મન
કોડ, રાજા રીસજ તાંડાં નહી કરે, હેત ચંત સહુ તમથું ધરે; શણગાર રાજાના
લાવજે, પ્રધાનને તેડી આવજે, પછે રાજાને મળવા ભઉ, પણ ચોરીકલ તાહરો
થાઉ; સાંભળતામાં હરખીનાર; સોળે અંગ ધરયા શણગાર; પુષ્પ છાખ પોતાની ભરી,
ભાલે આડ કેસરની કરી; મલપતી માલણ ચાલી તાંહ, મહિપત પોતે બેઠાં જ્યાંહ,
પુષ્પ વધાવ્યા વિધ વિધ તણે, ઉભી રહી છે હરખે ધણે; સનમુખરહી બેડીને હાથ;
બોલીમાનની મહિપત સાથે કોલ રાય મુજને દીજીએ, પુરૂષ પ્રકાશ અમે કીજીએ,
મહિપત કહે મનવાંછીત. માગ. ઉણમત મન રાખે નહી આંગ; સાચે જીકે નહી
રીસ કરું, સતવચન એ વાતે ધરું, ઠોહરા-માનની કહે મહિપત સુણો; મનમાં સમજે
પેર; ઠગ તે આવ્યો નગમાં. તે રાખ્યો મુજ ઘેર. પડો વાગ્યો જળપુર વિષે, ફરી
રાયની આણ; બણ કર્યું મેં જીગતશુ, માશુરાય દનામ પ્રધાનનેડવા પાઠવો મુપો.
ચંરવ શણગાર; તો તમને એ નર મળે, કણ ન લાગ વાર. મુજ તાં આપ ઉલર થકું.

રાજ નીરધનને ધરસુત્ર; રાંક પામે જેમ રાજને, વંઝા પામે પુત્ર શેન્યા સુંઢાલી તૈયાર કર્યાં, પોતાનો પ્રધાન; તેને તેડી લાવજો, દેધને ઝાઝા માન, ઐરાવત મજ પ્રહાઓ, જેથી શોભે રાજ; બીજા વાહન અતી ઘણા; તે તો ઠગને કાજ, આખ્યાં ભુખણ અતી ઘણા. હાર તણો શણગાર. બીડુ બાસઠ પાનતું, મુકતાફળ હારપ્રધાન આયો પલકમાં, માલણ ઠેરે વાસ; જેવો હોય રાજવી, તેજ પુરણ પ્રકાશ; રીત્યેશું તેને યજ્ઞો, રાજ સભાની રીત અરસપરસ આવી મળ્યો, કરી પ્રધાને પ્રિત; ધીર-વીર મદા સજ થયો, બળીયો ચતુર સુબળ. મજ ઉપર વાહન કરયું બંકે. દીધાં લાહાણુ સમર્થા હરસીધ માતને સમર્થા. ઇશ્વર આપ, અવીચળ અખંડહું આવીયો; તે તમ ચરણ પ્રતાપ. ઉજેણીમાં જે વશે, તે સહુ જેવા બંધ; ઠગ થઈ આવ્યોનમ-રમાં મળવા રાખને બંધ, ઠા અઉંરે કો ચોકમાં, કો ધરકા ધરખાર; એમ કરતાં આવી ચડ્યો, વીક્રમ ઠેરે દ્વાર; મજથી હેઠે ઉતરયો, સજા ભરી છે ન્યાં; પ્રણામ કરતો પરવરયો, મહીપત બેઠા તાંહુવખાણુ કરતી બાહુ મેઢતી, લોક વીવાદ બહુ પાર; એમ કરતાં નીરખે સહુ. નાહનાં મોટા નરનાર; નરપને નીરખ્યો નેહશું, મનમાં થયો પ્રસન્ન; ફળ પામ્યો નરખદા તણું, રેવાતું દરશન, ગંગા ગયાને ગોમતી કશીને કેહાર; વીક્રમ નીરખે ફળ લહયું, ભાગ્ય તણું નદી પાર,

ચોપાધ-જેવો અવનવો હોયે ઈંદ્ર, જેવો સરહ પુનમનો ચંદ્ર વાહીમાં અંબુજ જેહવું, મુખ કમળ દિઠું તેહેનું; નરપત નિરખે તેતાં અહેન. અંબુજ દલ આકરે નેહ; સામુદ્રિક છે લક્ષણ ઘણાં, ધ્વજધાર પ્રથવી પ્રત તણાં બત્રીશ લક્ષણ ચતુર સુબળા, સભા વચે શોભે જેમ ભાણું જેતાં આંખ રાજની કરી, પાસ બેસાડ્યા હેત કરી, જેવો વીક્રમાજીત આધાર. તેવો સોભે રાજકુમાર; પુછી વાત તમોશાયું કહો, ક્યાં આવ્યા ક્યાં વાસો રહો, કોણ રાજવંશીના પુત્ર, કેમ મેલવું પર્યું વર મુત્ર; કેમ તજ્યો પીતાનો દેશ. બાળપણમાં એખન વેશ. તે વિસ્તારી કહોને વાણુ, બહુ બોક્ષોતો ઇશ્વર આણુ; લાજ વીચાર તેતો પરહરો. મન મેહેલીને વાતજકરો. માગો જેમએ જે કામ, સરવ સભા તાહરે છે નામ; તેવાતમાં કરે બે રીશ, તો સા-ફી આપુ જુમડીસ જેવા મળ્યું છે બાહુ આપ, વીચાર કરે છે કામો કામ; કોઈ કહે ઈંદ્ર આવીયો, માનવ રૂપ પરી લાવીયો, કોઈ કહે અવતારીક અંશ, કોઈ કહે વીક્રમનો વંશ.

દોહરા-કુંવર આવ્યો દુઃકર, બેડકો મોતે પત્ર; મહીપત મુખ આગળ ધરયો, વંચી જેવો તરત, પત્ર તરત ઉકેલીયો, એવા અક્ષર અંક; મહારો પુત્રમે પરહરયો એવો શોભે વાંક રૂઢીયા સાથે ભીડીયો ભાગી મનની અંત વાત કરવા વીતકતચી, જે બેઠા એકાંત, કહો વાત વચી, સાજ સાહરી માય, મુખદુખ રૂં ભોમવ્યું, લોકા પવન બહુ થાય. ચોપાધ-સાંભળોએ મહીપત મહારાજ દુખકહેતાં આવેશે લાજ;

તમ આલ્યા પછે સંકટ પડ્યું. કલકમાનનાં શીર આલ્યું. તથા તેને માને બાપ, દુઃખ પામી તે નારી આપ; આપે જઈ માંડ્યું ઘરસુત્ર; પુરે માસે પ્રગટયો પુત્ર, બાર વરસ તે વેગે ગયાં; બાપુ તમ સેવકને થયાં, પછે કાગળ લીધો છે હાથ, મન કર્યું તમને મળવા સાથ. હુકમ આપ માવનો માગીયો, આવી પાગ તમને લાગીયો, કોટીક જનમનુ પાતક ગયું દરશન રાય તમારૂં થયું; માલણ ધેર ઉતરીયા અમો, પછે થયું તે જાણો તમે માતા, મુજ ધેર બુને વાટ, હું આળ્યો ક્ષીપ્રાને વાટ; હુકમ રાયનો શીશ લીધ્યે, સેવકને આજ્ઞા દિહ્યે.

દોહન-વાત સુણતાં વીઠમ તણુ, હરખ્યું આપે અંગ, ધેર લેલ આવી મળી, આજસુને ધેર ગંગ; પંડીત તેડી પુછીયું બુવો સુમુહુરત આજઃ એ પુત્ર જે માહારો હુશે શોપુ રાજ; મેહેણું શીર વાંઝીયા ટળ્યું, રહ્યું રાજ ઘરસુત્ર, પાટ બેગાર પાટવી પ્રાકમી મોહોટો પુત્ર. શવ થકી વાહાવો ઘણું, કળના તારણ હાર, રમ્યત તે રીજ વણી, શત્રૂ દેયણ માર; પ્રગટ થયાં દરસાધણ, પુજા માને મન, માહાકાગેશ્વર તુડીયા, આળ્યો પુત્ર રતન; સોપુ પદવી એહને, નથ વરતાવું આણ; ગુણ લક્ષણ પુરણ ગણો, બાળીયો સુખણ. પ્રધાન એહને પાઠવો, કરણાટક તે બય; તેડુ એની માવડી જગ બાળુતી થાય; અપનાહ ઉતારયો અહનો કર્યું નથમા બાણ; વીઠમ પુત્ર પાસે રહ્યો, લ્યો લાળેણી લાહાણ ચોપાઈ-પ્રધાન તેડવા પોતે પગાર. રાજકુંવર રાજને મળ્યો સુખ પામ્યું બાપુ ગામ, વીઠમ ચરીત્ર વધાર્યું નામ. ગુણ બાંધવ બહુ કરે વખાણ, મન ગમતા પામે છે લાહાણ; વાગે મરહમ દોલ નિશાન, ધેર ધેર વાત કુશલ કલ્યાણ; સુખ પામ્યા સહોદર સરવ. માંડી પુન્ય તણી પર્વ; માવસુદ દક્ષમ રવીવાર. ઉતમ મુહુરત આપ્યું સાર પ્રધાન જે કરણાટક ગયો, દેશ મધે બણિતો થયો, વણિક રાંઠની જે દિકરી, આપ કરમે વિકરમને વરી. કાલદ વેશ ધરી વાવીયા, તે તો રાય વીઠમ આળ્યો રાખ્યું બહાઈશ્વરે એ તણું, સુણિ સહોદર હરખ્યું ઘણું; ગામ કુટુંબ સગાં સમેત; તેડ્યાં રાણિ આણી હેત, બહુ થયું જો બહતુજ, માથે મેહેણું દીધું મુજ. આટલાં હો તમે, તેણે વીઠમ વસાયાં અમો. તે ગુણ તાહારો મનમાં ધર, એક દેશની રાણિ કર. મુહુરત દિન હતો નાહરે, ધેર રાખી આળ્યાં તાહરે. રાણિ રાય સહોદર મળ્યાં, વિએગ રૂપી સંકટ ટળ્યાં-દોહરા-રાજાએ ચેતાવિયા, પ્રધાન પંડીત સમેત; રાજ બેસારયો કુંવરને, આણી અહકું હેત. પડો વજાળ્યો પુર વીએ. ભોજન કરાવ્યું ગામ, રંગાળ્યાં સજી માગીયાં, ઓછવ કામે કામ. ધજા બંધારી ધરમની, કર્યો પુન્ય પ્રવાહ; તેડ્યા નરપત નવખંડના, મળી સરવ સમાય; અધીકાર સુખ્યો કુંવરને સુખ સવાઈ હોય, સંકટ લાળ્યાં સરવનાં, દુખીયું ન રહે કાય.

ચોપાઈ-પ્રધાનને પ્રણામજ કરી, સહુકોની પહેચી મન રળી; અલીશક કર્યો

જેટલે, કહતક એક થયું તેટલે, જયકજન મળ્યા છે ખહુ. મન મનતુ માગે છે સહુ. વૃદ્ધ એક ઉભો વાણીયો, દુખીયા સરીખો તે જાણીયો, કરમાયું શું દિઠું મુખ, રાજા કહે તારે શું દુખ, મુણે મુન્યો વણિક કુમાર; આંખે ચાલી આંસુ ધાર, ચાહારાજ શું કહીએ કથી, માહારે દુખતો કાંઈએ નથી; વણીક જાત જોવા આવ્યો પુન્ય સંયો ચારો લાવ્યો. દુખ મસે તમ દરશન થયું, સાત જનમનું પાતીક ગયું; નિશ્ચિત થઈ સમામાં રહે, તારુ દુખ માંડીને કહે; થરથર ધરજે તેનાં માત્ર, બીક ના આણે રચક માત્ર; બ્રહ્મહત્યાદિક પાતીક તુને, સત્ય વાત જો ના કહે મુને. જો નવ યાજુ તાહારે શોક, તો તિરથવરત થાજે કોક; જોમુખ કર તુજ શરીર, ત્યારે મુખમાં લેશું નીર. તજશું નવ રાખુ તો કથી થાજે મુજ દેહ; ખરી વાત નહી કહે મુજ સંગ; તો રમત પીત થાજે તુજ અંગ; જોડયા વાણીયે બે હાથ, જોડ્યો મહીપત કરે સાથ; કહેતાં મહા સાગર ડોલશે, ફટફટ સહુ મને જોલશે, તુજે જીભ મુજ કહેતાં દુખ, નથી કહેવાતું માહારે મુખ; ત્યારે રાજા જોડ્યો વાણુ, ફરી ફરી શું કહીએ અજાણ, તાહારે વાચા હું શીર લેઉં, રાજ સહિત સમરધ તુજ દેઉં; ઉતાવળો થઈ સીંગજ ખોલ, પડો આપ રૂનો ખોલ, સનમુખ ઉભો રાજા મુખી, વ્રદ થઈને જોડ્યો દુઃખી; માહારો દેશપ્રલવપુરી ગામ વીરચંદ્રશામાહારનામ. વીશ વડાણુ અમારાં ફરે. ભારે વણજ વાણોતર કરે, મોઢેમોહોડુ હુતુ આળ, અપુત્રચંડિયાની શીરગાળ કરયા ઘોટે પાણિનાચણા; પ્રસાદ કરાવ્યાશીવજીતણા; શીવથયા મુજને પ્રસન્ન, દીધું રૂપનામાં દરશન; કહયું અલ્યા તું સુતો જાગ, વરદાન મહારી પાસે માગ; મેં કહયું જે આપો પુત્ર; ભોગવે ધન લક્ષ્મિચર સુત્ર. નવાણુ જોહાને જા દુખ જશે, તે પુન્યથી પુત્રજ થશે. તે વાયક મેં મસ્તક ધરયું, નવાણુ મહોટુ જોહાયુ ખર; સજળ જાળ આવ્યુ તે માંદા; પ્રજા સહુકો મુખિયાં થાય; પશુ પંખીજન પાણીપીયે, નિત્યે પ્રત્યે સહુ આશીષ દિએ; તેના પુનનો ઉગ્યો મુત્ર, પુરે માસે પ્રસવ્યો પુત્ર; પુત્ર પ્રસવ થયો જેટલે, નવાણુ નીર ખુટયાં તેટલે, તે વાત ચાલી ગાવા દુકાળનો પડયું છે નામ; કયાંથી આવ્યો પાપી એહ, દુખ દેવા લોકોને દેહ, જેમ જેમ મોટા થાયે જાળ. તેમ તેમ ઝાઝી ખાએ ગાળ. તે મેહોણું ન ખમાયે શીશ; ફરી જઈ ઉપાશાઈશ, શીવ આવીને પ્રસન્ન થયા, અખત જોલ મુજને કહયા. હું માગતાં ચુકી ગયો, અહંકાર મેં મુખથી કહ્યો; જો કહો તે કરું હું ધીર, જેમ સરોવર આવે નીર; શીવ કહે કરોને આંખે, કહુ કરો તો કામજ થાએ. બત્રિશ લક્ષણ પુરૂશનો જોગ; મધ્યતળાવે કરજે ભોગ. ત્યારે તારુ કામજ થશે, પશુ પંખી પીતપત થશે. નીત્યે પ્રત્યે તે આશીષ દીએ, તે આશીરાથી પાણી રહે. તાહારે માથે મેહોણું જશે, તેદેશથી જળનું દુખજશે, બત્રિશ લક્ષણો મહારો પુત્ર, ભોગ આપતા લાગે વરસુત્ર. એતું કામ હું કયમ નવ કર, દેશપ્રદેશે હું નિસર માહારી માંઠે પ્રવજ ધણો, નર લાલુ બત્રિશ લક્ષણો, તે વાતને થયા વરસ ખાર નથી

મળ્યો કોઈ રાજકુમાર, જેતો જેતો આવ્યો આંહ, તારા નમ ઉજેલી માંહ; દુખ સાગર બધુ વાવીયો, રાજસભા જેવા આવીયો. એ દુખ ઉઠર બાળુ અમો, પુછેછો તો મુણજે તમો; બત્રીશ લક્ષણો પુરૂષ લાવશું, તે પાછા મંદીર આવશું, તે માટે કારજ કીજીએ, મુજને તો શીક્ષા દીજીએ. દોહરા-ચીચાર કર્યો રાય વીકરમે, કરડું એનું કામ; બીજે ક્યાં ખોળાવીએ, બત્રીશ લક્ષણો મુજ નામ, મેહેલો દુખ મનડા થકી, આજ મળ્યો તુજ જેમ; તેડી અઓ ત્યાં મુજને, આપો મહારો ભોમ. કામ થશે ત્યાંહાં તમતણું, રહેશે સરોવર નીર; માહરો જન્મ સકળ થશે, પરકાજે પડે શરીર, ત્યારે દુખિઓ બોલિયો, અસત્ય એતો વાત; પાટ ધાવ ના દીજીએ, તું નરપતનો નાથ પ્રલહિત્યા થકી લક્ષધણી, નરપત હત્યા હોય; માટે એ તો કર નહિ, મન વિચારી જોય; પ્રત્યવીપત કહે સાંભળો, જે ગમે નહી હું મુત્ર; તો આ લેધને ષરવરો, પેટ તણો મુજ પુત્ર. ભોમ આપો જળ દેવતા. તાહર કારજ થાય. મુખ પામે રમ્યત સહુ, સજળગિર ભરાય.

ચોપાઈ-વણીક કહે સાંભળે રાય, રાજકુંવર મેં કેમ લેવાય; ખારવરસનો ખાળે બેશ, આવ્યો આજ તમારે દેશ વિજેગ ભાગ્યો કમ્મક દિન તણો, તમને ઉલટ આવે ધણો, જેને તમે આપતા રાજ, કેમ મોકલશે મરવાકાજ. તેનો કેમ હું હરખજ હર કુડાં વચન કેમ કરું સાંભળ એની જનુનિદિશ. છેદાવે હવડાં માફ શીશ કેમ. હત્યા થર હ બાળ, જીવીશું તે કેટલા કાળ; જેરાવરી લઈ જઈ કેમ. એ વાતના મારેછે સમ. ત્યારે વીકરમ કહે શુણુવીર, રાખો આપ રૂદેમાં ધીર; પુછું પુત્રને તડી આહ, ભરી સભાની માંહ, હશે આવે તો નેડી જાઓ, કરો કામને સુખિયા થાઓ; એમ કહીને તેડયો તન, બેયું રાજે કુંવરનું મન; સાંભળે તન માહારી વાત, તમો પુત્રને હું છું તાન; વણીક દુખીયો અહી આવીયો, ભારે વાત મનશું લાવીયો, બત્રીસલક્ષણો જોધએ વીર, રહે અખુટ નવાણેનીર; અનો જાશું તેને કાજ, તુજને અજ સોપીને રાજ; ત્યારે પુત્રે જોડયા હાથ, બોલ્યો મહિપત કેરે સાય; મુજ બેઠે કેમ જાઓ તમો, તમ વીર્યથી ઉપન્યા અમો, તમ વિરજ તે માહરો દેહ, એ વાતમાં નહી સંદેહ; તમ દેકાણે હું તો જાઉં. બાળપણે ઓશીકળ થાઉં. પર ઉપકારે પડશે તન, બીજું તમ એથી છે પુન્ય; જતાં અમાર હરખે મન, ધન વેળા આ જુનો દન. હરખ્યો રાજ મનમાં આપ, છુટયાં પાંચ જનમનાં પાપ; કહે રાજ મુખે લઈ જાઓ, દુખીયા શાને ખોટી થાઓ. દોહરો-વણીક કહે પછે ક્યાં વસુ, કેમ મળે એ મેળ; તું પહેલા મારાં છોકરાં, કાઢે માફ તેલ. હા કહું તો હણું મુને, જુઓ છો માફ મન; કાઢાંદે આંખ તું માહારી. બે નીરખું તાહરો તન. મારો પુત્ર વાહાલો મુને મેં મારયો કેમ જાય, તમને કેમ અજખામણું, જેની કોમળ કાય.

ચોપાઈ-વિશ્વરમ કહે અમે આવશું, માહારો પુત્ર સાથે લાવશું; માહારેહાથે આપુ

ભોગ, ઠાણુ દુખીયા તાહારો રોગ. દેઈ દહામા મહીપત ચક્રો, નીશાન ગાજતે તે પરવરયો; દેજે પુત્રને દંતે રાજ. પરકામે તે ક્રીડું કાજ, પ્રધાન પડીત સહુ તેડીયા મારગે મહીપત ખેડીયા; પરકામે પંથે પરવરયા, પરતપુર ઉતારા કરયા, આલી થાત બહુ કામોકામ. કઠિતક જેવા આવ્યું ગામ; લોક કહે રાજ દીસે દુષ્ટ, કેમ પુત્રને દેશે કષ્ટ કાકહે વખીક ચંડાળ, વણવાકે મરાંવ બાળ; કે કહે સતનાદી ભુપ, દેવાંશી દીસે છે રૂપ પ્રદુખ ભંજન એનું નામ, મોટે રવા આવ્યા કામ; કરતા પુરુષ કરે કાઈ કામ; મુરખમે માનવીનું નામ.તું કરના દગના છે દશ, નહીં દોષ અમારે શીશ; એમ કહીને મેહથો ઘાય. જે જે શબ્દ બોલના આપ, બીજ લોક સહુ પાળે જુર ન ઘામ પાતનપત ખુએ રૂધીર ભોગ્ય પડ્યું જેટલે. સાજળ જળ ભરણું એટલે અંગાજળથી નીરમળ થયું, ધન્ય ધન્ય આદુ લોકે કહ્યું; શ્રાવણુ વદી શ્રવણીના દન, રાંધ્યાં હતા જે લોકે અન. પ્રગટયો સતમાં આવી શોક રાંધ્યાં મુક્યાં છે રાડેલોક; પુત્ર દુખે પીને વળ્યા, બીજ દીનમુખી નવજન્મ, મરાળીવાતનું દીકુંડળ, માર્યો કુંવર તે ગુહોદું દુખ; લોક મયા પોતાને પેર, પીપા પુત્રની શી થઈ પેર; સોવર ભરાણું જેટલે, બે બુડ્યા માંહેનેટલે. એનો માટું સરોવર સાર. સાત વાંસ તે હુડ તાર, જળ દેવ્યા શીતળ માત, તેણે આપ દીધા હાથ; મુજને તાઢી કાઢી નવો. તારા કોર પોઆડુ અમો; લોક બાણે બુડ્યા, બેજળા, તે શોક વાંધ્યા છે ઘણા; સત્ય પુન્યના આજણુહાર, તેને કાણ છે અંજણુહાર. હાહાકાર તે સવળે થયો, કાળરૂપ તે વણિકને કહ્યો; રાંધ્યા અંન તે ટાઢાંરહ્યા, દુખ લાખેળા લોકે લલ્યા; એમ કરતા મર્કશન, પાળે સહુ આવ્યા પ્રભાત; રાજી ના બેડે મયા, કેમ જમાએ અન; એણું દુખ ધરયું જ્યાહરે. કઠિતક એક થયું તાહરે.

દાહરા-ધરતીમાત ધીરજ ધરી, પામ્યા જ્યાં ભોગ, પ્રસન્નથઈ ત્યાં તતક્ષણે. પુત્ર સંબુદ્ધત બેગ; અમરત અદકું સીંચીયું, સજ્જવન ક્રીડો તન; સરવઅંગ શીતળ થયું, આપે રૂટે મન. વસ આભુપણુ અતી ઘણાં, મુકતા ફળના હાર; બેમારયાં વધમાનમાં, માત્ર પુત્રને ભુપ. કઠિતક દીડુ કારમું. હરખ્યો પોતે તેડીશ મુકતાફળ વધાવીયાં. રાજ કરે શીશ. બાહાર વધમાન આવીયું, સહુકો ભુવેદ્ર; સંગમ થયો છે સરવને, ગયાં કતકને કષ્ટ. મળી હુતી જે મેહની આવી લાગીપાળ; મહીપતને કહે પ્રાવડી, મનવાંછીત ફળ મામ. માત મામુ એટલું મળ્યા છે સરવેલોક; હરશન દીડુ તાહરે, ટળ્યો સરવનો શોક, મહીમા તારા દરશનનો, જે હોય તે આપ; ખુશી કરો આ ખલકને, તેનાં દુખ સઘળાં કાપ, માતા કહે રાય સાંભળો, આ દહાડે મારૂ વરત. શ્રાવણુ વદી સપ્તમી, સરસવરત નરપત. પુન્ય દાન જે આશરે, વારી જેકો ખાય; ઓછવ કરે આણુંદશું, નારી ગીતજ ગાય; અચ્છે ચુલે ઘાલે નહી, પુન્ય ઊપર રાખે પ્રીત; કયાસુણે જે માહરી, તે પામશે વેદ શાસ્ત્ર જે શ્રીત જેમ પુત્ર તું-

પામીયો, આવ્યો માહારે પામ; તેમ વરત માહાર આચરે. તેની પોહોચે આશ. પુ-
રાણ એ વરત છે, વેદશાસ્ત્ર વા વા; અહુ ધણું મન આજથી, તમ પંચારયા માટ.

ચોપાઈ-જળમધે ગયું વધમાન, કેવી પામ્યા અંતરધ્યાન; ધનધનસહુ લોકે કહ્યું,
માતા મહીપતનું દરશન થયું, વેહેવારીયાની ઉતળી ગાળ. પછે માન પામ્યો તે
બાળ. સજ્જ અખુટ સરોવર માંય, ઓછવ મંજળ અહોકા થાય; વેહેવારીયાની
શીખજ લીધ, રાત્રે પંથકરણે ને સીધ. રાજજી ઉજેલી મયા, ઉલટ સહુ લોકોને
થયા; પુત્ર ઊપર વાંધુ બહુ હેત, દુલ જેમ વરશા રેતુ ખેત; આણવરતાવી તેહજ
તણી, વાંધી પ્રીત પુત્ર સાંચ ઘણી. તેની માતા પટરાણિ હામ, કુંવર થયો રાજને
તામ; બહુયો પુત્ર સતવાહી માટ, પોને જીવનાં મુખ્ય પાટ, પોને કામ તે પુન્યનાં
કરે, માહા દુખીયાના સંકટ હો; શું કહુ તેની કીરતી કથી. થાય નહી કો થયેનથી
બીજે થયો હોય વિક્રમ પખે તો જાતીશશાસ્ત્ર કેમ એ લખે, એવા કામતો જથીથાય;
પ્રદુખભજન તે કહેવાય. રેલી કથા જ સુણે કરણ, નહિ પાપીને અલ્પજ મરણ-
નીરધનને લક્ષ્મી બારણે, વાંકાને બાળક પારણે; વીશકોટક રોમજ જાય, કહ ! રૂટે
તે કોમળ થાય; સાપુજન તે ન પુ માનશે, અન્યાઓ અંત આણશે. એવું બાણિ
કરે જે પુન્ય, રૂડુ નથી કાંઈ ને અન્ય; પ્રદુખભજન રાજજ કરે, પુત્ર ને મોક્ષ
તણું છે લુગ, પુત્ર થકી બાળે તરવે મુગ; પુત્રથી દુશમન પાછો જાય, પુત્રથી જશ
ઘણેરા થાય.

દોહરો-ગાય શીખેને માંબળે; મનમાં પોહોચે કોડ; રણદુતે જશ ઊપજે, જીતે
હુશી હોડ, સ્નાન લાગીરજ મનુ, રેવાનું દરશન; સુણે મહીમા વિક્રમ તણે,
પ્રભુ સદા પ્રમન. હરસીધ દાનુડી નેહેને, માહાકાળેશ્વર નામ; મન ધરી મહિમા સં-
ભળે, તેને મસ્તક હાય.

દોહરો-ભોજ પ્રતે કહે પુતળી, જે તમે એવા થાઓ; એવા પ્રાકમ બેઠકેરા તો
ધરો સીંદાશન પાએ; એમ કહિને પુતળી, આપે મઠ આકાશ, એહ કથા પુરણ
થઈ, કહે કની શામળદાસ એતા વહવા સમજતા, કહે કનીતા કરજોડ; એવાર સહુ
બાલજે, જે જે શ્રી રણુઓડ.

વાંચવા લાયક પુસ્તકો.

પુસ્તકો.	રૂ. આ.	કેલાસ માનસરોવર	૨-૮
ડુબતું વહાણ	૪-૦	પંચાસરનો જ્યોતીર્ણી ભા. ૧	૩-૦
આસામપર હસ્તો	૧-૪	" "	૨ જો ૩-૦
મહાત્માજીના ખાનગી પત્રો	૦-૬	બેકનના નિબંધ	૦-૬
પારસમણી (પારસસંજ્ઞા)	૩-૦	શારીરિક માનસિક શિક્ષણ	૦-૬
રણછોડલાલનું જીવણ ચરિત્ર	૩-૦	સંગ્રામ ક્ષેત્ર	૨-૮
સંસાર	૧-૮	ધર્મ બિંદુ	૨-૦
આદર્શ ગ્રંથસ્થ [ભાષાનીસ જાસુસ]	૨-૪	નાશીક (પંચવટી) યાત્રા	૦ ૧૨
બ્રહ્મ કર્મ	૧-૪	વિચિત્ર પ્રેમપંખીજી	૩-૮
દ્વિજ કર્મ	૦-૧૨	શુલસાના	૧-૮
વેદાન્ત સમુચ્ચય	૨-૮	શુલામી વેપાર ભાગ ૧ લો.	૨-૧૦
સદાચાર સમુચ્ચય	૨-૮	" "	૨ જો ૨-૮
સ્તોત્ર સમુચ્ચય	૦-૬	સચિત્ર વીણાવેલી ભા. ૧ લો.	૦-૧૦
સચિત્ર મહાકાન્ત મોહન	૪-૦	" "	૨ જો ૦-૧૦
અમર સચિત્ર ચાર ભાગ દરેક ભાગના	૩-૮	સચિત્ર રાજ કઠીયારો	
આપણો ધર્મ	૪-૦	બે ભાગ લેણા	૧-૪
રાષ્ટ્રીય ગીત	૧-૦	સચિત્ર સતિ દ્રોણી નેવેલી	
મહારો દેશ	૨-૮	ભાગ ૧ લો.	૦-૧૦
રાષ્ટ્ર કીર્તન	૦-૩	" "	૨ જો ૦-૧૦
સ્વદેશ ગીત	૦-૧૨	સચિત્ર મીરાંબાઈ ભા. ૧ લો.	૦-૧૦
પ્રણયપંક	૨-૮	" "	૨ જો ૦-૧૦
જ્ઞાન ચિંતામણી	૨-૮	સચિત્ર મહાલસા	૦-૧૦
જાદુઈ જ્ઞાનસ	૦-૮	સચિત્ર ડાકુની હીકરી	૦-૮
સુવાસીની સરલા	૦-૧૨	પ્રપંચી પતિવ્રત યાને	
મિન્દુ કુમારી	૧-૮	લોખો ભરથાર	૦-૪
મગજ સુંદરી	૨-૦	રાહ્યા કે હીવાનો	૦-૩
બાપારાવ	૨-૮	સચિત્ર મહા સતિ દમયંતી	૦-૬
રામકૃષ્ણ પરમહંસ	૪-૦	શ્રી સતિ સુલસા સચિત્ર	૦-૪
		ન્યુ બ્રમસુરત જ્ઞાનોત્સાહ ગાયનો	
		બાર ભાગ	૦-૪

યુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ શાહ

ચૌચિરાડ-અમદાવાદ.

ખુનીની ખોપરી ...	... ૦-૮-૦	રાજભાષા (ઇંગ્લેશ સહેલાઇથી	
વિધનો વરસાદ ...	... ૦-૮-૦	શીખવાનું સાધન કી. ૦-૮-૦	
પાપનું પડીકું ...	... ૦-૮-૦	સચિત્ર કોક્ષાન્ત્ર ... કી. ૧-૮-૦	
જગતનો બહાર ...	... ૦-૮-૦	હુન્નર પ્રકાશ ... કી. ૨-૦-૦	
સવારોની શોધમાં ...	... ૦-૮-૦	રસીક ધોળ પદ ... કી. ૧-૪-૦	
ઝાકર કે દેવ ...	... ૦-૮-૦	મુડા બહોતેરી ... કી. ૨-૦-૦	
કપડસોંહ ...	... ૦-૬-૦	શબ્દ કાવ્ય દોહન ૧ થી ૫ ભાગ કી. ૨-૦-૦	
ભેલી મુઠકું ...	... ૦-૪-૦	ગીરવર કૃત રામાયણ ... કી. ૩-૦-૦	
સોળ વરસની સતી ...	... ૦-૮-૦	તુલસી કૃત રામાયણ ... કી. ૬-૦-૦	
મના શોધણી ...	... ૦-૬-૦	પેસા કેમ કમાવા? (વ્યાપારી	
સતિ તેજબા ...	... ૦-૬-૦	તાલીમ શીખવનાર સર્વોત્તમ	
ખરાસ કસ્તુરી ...	... ૦-૮-૦	પુસ્તક) કી. ૧-૮-૦	
ગજરામાર ...	... ૦-૮-૦	સ્વામી દયાનંદનું જીવન ચરિત્ર કી. ૨-૦-૦	
સદેવત અને સાવલોંગા ...	... ૦-૮-૦	નગીર ... કી. ૧-૦-૦	
ગુલબકાવલી ...	... ૦-૮-૦	પંચીકરણ ... કી. ૨-૦-૦	
ખત્રીસ પુતળી સંપૂર્ણ ...	... ૨-૮-૦	માટી ગાયનભાષાખાર ભાગ કી. ૦-૨૨-૦	
સાગરનું લાકડખંડ ...	... ૦-૮-૦	,, ,, આઠ ભાગ કી. ૦-૮-૦	
સચકર જુતાવળા ...	... ૦-૬-૦	,, ,, ૭ ભાગ કી. ૦-૮-૦	
ડીટકરીવ કે દેવ ? ...	... ૦-૮-૦	મહાભારત વદલબ વ્યાસનું કી. ૬ ૦-૦	
ભજનસાગર ...	... ૦-૮-૦	વિવેકાનંદનું જીવન ચરિત્ર	
ભજન ભંડાર ...	... ૦-૮-૦	સચીત્ર કી. ૩-૪-૦	
કૃતિ મુદામા સચિત્ર ...	... ૦-૧૦-૦	સ્વામી રામતીર્થનું જીવન ચરિત્ર ૨-૮-૦	

પુસ્તકો વેચનાર વ્યાપારીઓને સુચના.

હાલમાં અમોએ સારાં, સરનાં અને સચિત્ર પુસ્તકો બહાર પાડ્યાં છે. નવાં નવાં સચિત્ર તેજદાર પુસ્તકો બહાર પડનાં જાય છે. આપ આપનું નામ નોંધાવશો તો હપતામાં નવાં પુસ્તકો જણાવતાં રહીશું.

ગામેગામ એજન્ટ જોઈએ છે.

તમે બીજે વ્યાપાર કરતા હો તેની સાથે વીસ પચીસ રૂપિયાના અમારાં સારાં સરનાં નં સચિત્ર પુસ્તકો રાખ્યા તો ટુંકી મુડીમાં ઘણાં સારાં નફાં મેળવી શકશો.

ઉપરનાં તમામ પુસ્તકો તથા બીજાં દરેક પુસ્તક મળવાનું સ્થળ.

બુકસેલર રજુછોડલાલ મોતીલાલ શાહ.

રીચીફાઇ—અમદાવાદ.

वांछा
सवित्र सती सीता. ३. ०-१०-०

91. 0-10-2

❖❖ (संख्या) सयौत भाग आसा १८-१०-० ❖❖

पुष्पसंज्ञः रघुच्छेदनात् मेतीनात्. शिखीरेड—अमनावात्.

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

श्री गुरुप्रकाश प्रीतिंग प्रेममां भुजयंद नीकमनात्ते छापीरे. कागपूर दंडशाळ-अमरावाट.

